

www.politikin-zabavnik.co.rs

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

БИХ
Македонија
Slovenija
Sverige
USA
Hrvatska
Црна Гора

2.40 KM
75.00 DEN
500.00 SIT (2.09 EUR)
28.00 SEK
3.50 USD
12.00 KN
1.20 EUR

3. 8. 2007. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА LXIX • ЦЕНА 99 ДИНАРА • БРОЈ 2895

За све од 7 до 107!

ПАРАДА ЛИКОВА

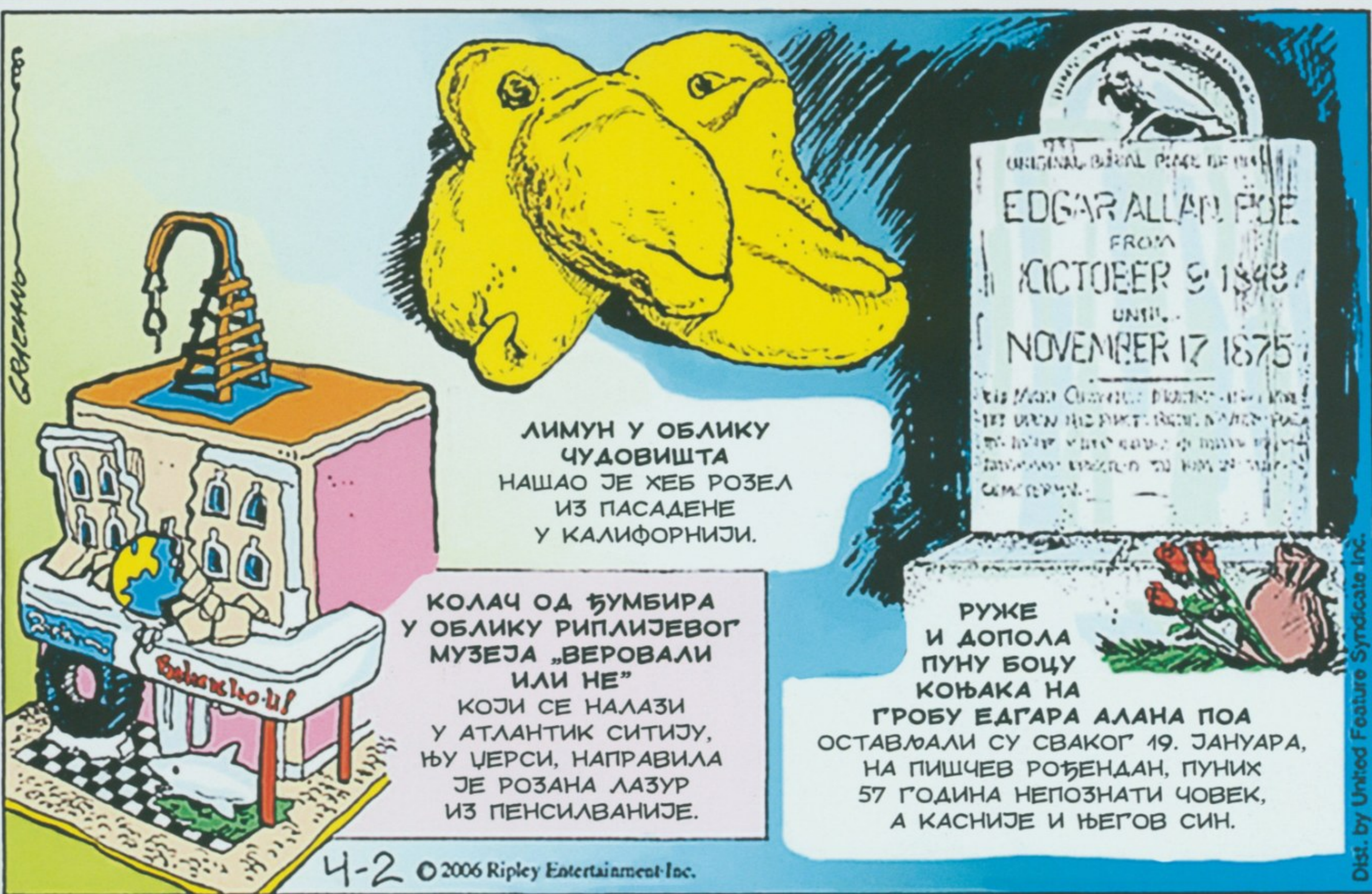
ДУГО
ТОПЛО ЛЕТО

ТАЈНИ ЖИВОТ
ЗЕЧЕВА

Ripley

Веровали или не!

ЛИМУН У ОБЛИКУ
ЧУДОВИШТА
НАШАО ЈЕ ХЕБ РОЗЕЛ
ИЗ ПАСАДЕНЕ
У КАЛИФОРНИЈИ.

КОЛАЧ ОД ЂУМБИРА
У ОБЛИКУ РИПЛИЈЕВОГ
МУЗЕЈА „ВЕРОВАЛИ
ИЛИ НЕ“
КОЈИ СЕ НАЛАЗИ
У АТЛАНТИК СИТИЈУ,
ЊУ ЏЕРСИ, НАПРАВИЛА
ЈЕ РОЗАНА ЛАЗУР
ИЗ ПЕНСИЛВАНИЈЕ.

РУЖЕ
И ДОПОЛА
ПУНУ БОЦУ
КОЊАКА НА
ГРОБУ ЕДГАРА АЛАНА ПОА
ОСТАВЉАЛИ СУ СВАКОГ 19. ЈАНУАРА,
НА ПИШЧЕВ РОЂЕНДАН, ПУНИХ
57 ГОДИНА НЕПОЗНАТИ ЧОВЕК,
А КАСНИЈЕ И ЊЕГОВ СИН.

4-2 © 2006 Ripley Entertainment Inc.

Dist. by United Feature Syndicate Inc.

ЈЕСТЕ ли већ чули да...

... Краљевска ваздушна медицинска служба у Аустралији пружа хитну лекарску помоћ људима који живе на великој удаљености од најближе амбуланте или болнице ■

... дизачи тегова могу трзајем да подигну више од 2, 5, а избачајем 3 тежине

свог тела. Први спортиста који је избачајем подигао троструку тежину тела био је Бугарин Стефан Топуров који је 1983. године у Москви подигао 160 килограма ■

... на Дан мртвих, 1. новембра, Мексиканци на гробље покојницима носе храну

... ВИКИНЗИ СУ ДОПЛОВИЛИ ДО ОБАЛА АМЕРИКЕ ОКО 1000. ГОДИНЕ, СКОРО ПОЛА МИЛЕНИЈУМА ПРЕ КРИСТИФОРА КОЛУМБА ■

... ЦИНОВСКИ вечерњи љилак рода *Myotis* који живи у Шпанији битно се разликује од осталих врста слепих мишева. Распоном крила од 45 центиметара наметнуо се као прави оријаш, а има и јединствен начин исхране. У пролеће и лето храни се инсектима, док у јесен лови птице селице. Зиму, наравно, преспава ■

и пиће, а у пекарама могу да се нађу слаткиши у облику лобање или мртвачких сандука ■

... у првим данима аутомобилизма Италијани су на село возили десном, а у граду

левом страном пута. У Милану се тај обичај задржао све до 1926. године ■

... Халдејци су први бележили дугорочне астрономске податке и уписивали их на плочице прекривене воском ■

... припадници народа Шанг у Кини прорицали су судбину тако што су на сировим костима стоке урезивали питања, а одговоре су тражили тумачећи напрслине настале након загревања ■

ПОДТУКНИ
ЗАБАВНИК
3. 8. 2007.

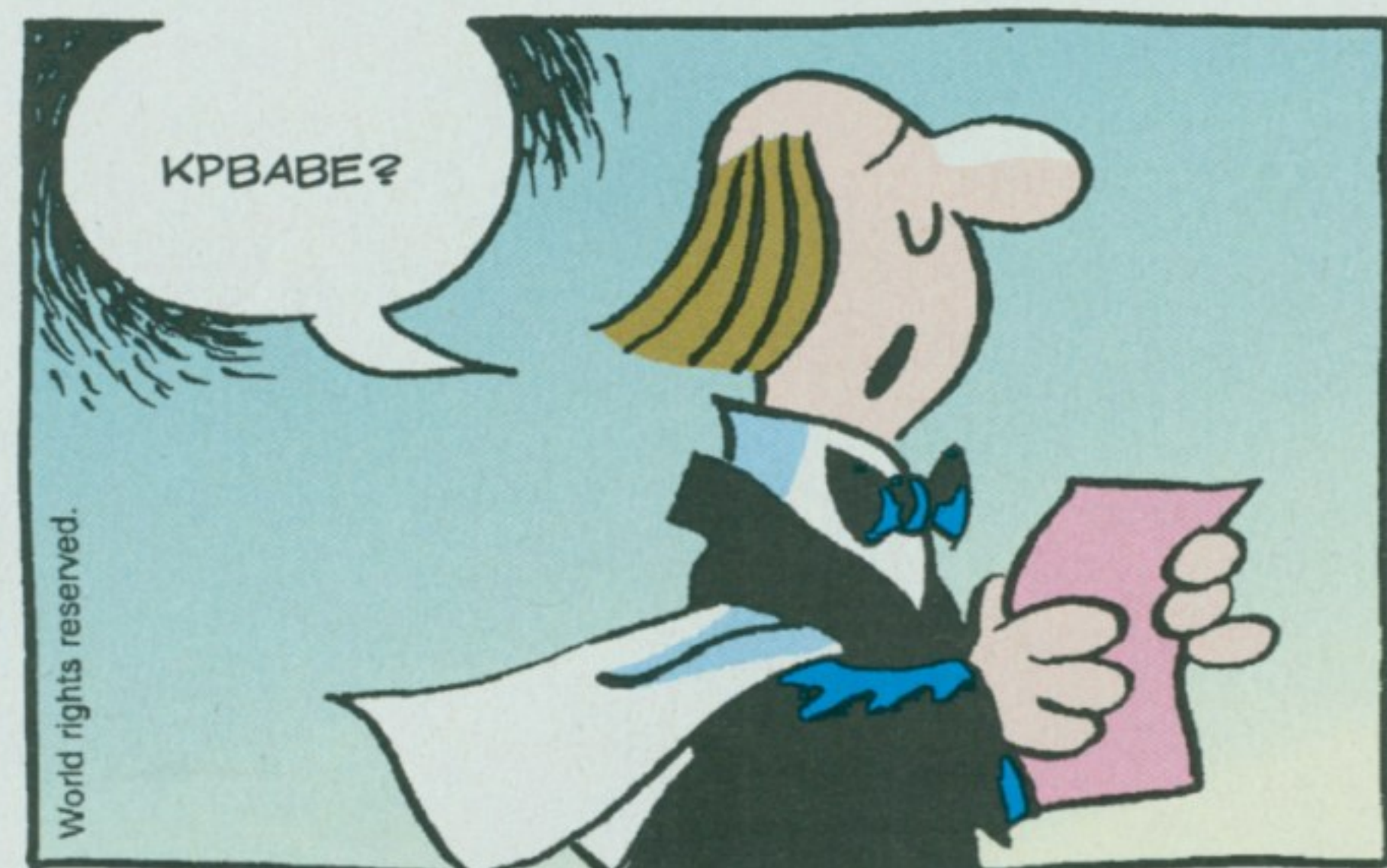

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

©2007 by King Features Syndicate, Inc.

World rights reserved.

8-5

ХРОНИКА ВЕЛИКОГ КАНАЛА

КАКО СУ СЕ РУКОВАЛИ ДУНАВ И ТИСА

На врх брда, на узвишици Телечке висоравни, с погледом на врбе уз оближње воде канала и нешто даље куће Врбаса, као на длану, већ око два века ћути камени споменик у облику пирамиде. На њему, на мађарском језику, исписан епитаф: „Овде лежи Јожеф Киш, мађарски племић. Да је он бесмртан, потврђује Францов канал. Да је смртан, овај хладни мермер. Рођен у

Будиму 14. дана пре априлских календи 1748. Умро у Сомбору код бачких пријатеља трећег дана мартовских ида 1813.”

Добрано изгледела слова као да, на свој начин, симболизују готово заборављену причу о човеку који је био творац Великог бачког канала, највећег (грађевинског) подухвата у Европи с краја 18. и почетка 19. века. Да не-

правда буде што већа, побринули су се још и његови савременици. Прво га нису позвали

Подсмевали су му се њлемићи и велејоседници називајући га „лудим Швабом”, нису му веровали ни многи сарадници, а није га било ни на свечаности поводом отварања водене пречице између Дунава и Тисе, погубица који је Европу оставио без њека. Јожеф Киш умро је заборављен, у старом изношеном хаљешку

на свечаност која је, поводом пуштања канала у употребу, одржана у Врбасу, 1. маја

1802. године, кад је Дунав део својих вода коначно могао да пошаље Тиси. Догађај је, сам

Јожеф Киш: досањан сан

и нем, посматрао из свог летњиковца на брду који је назвао „Јожефов мир“. Оставили су га на миру, у изношеном хаљетку, и кад је, пет лета доцније, окићена лађа с царем Фрањом II (по коме је канал, је л' да, и добио име) из Сомбора приспела у Врбас.

У целој овој причи, уосталом као и многим с ових простора, свој део колача имали су кроз овдашњу повест свеприсутни Турци. После пораза у биткама код Сланкамена

(1691) и Сенте (1897), морали су да напусте Бачку. Иза њих остала је опустошена и слабо насељена земља, али и опасност да би источњаци поново могли оружјем према западу. И Аустријска монархија, посебно за владавине царице Марије Терезије, почиње с насељавањем живља из својих северних покрајина. Само, како колонистима омогућити иоле пристојан живот и задржати их сред баруштина и бројних поплава које су, повремено, подсећале на повратак Панонског мора? Како сузбити маларију, сачувати парче обрадивог земљишта?

Без исушивања блатишта непроходне Бачке колонизација није обећавала успех. Већ тада веселник Јожеф Киш, јунак наше данашње приче, на мала врата улази у историју ових крајева.

Браћа и по сновима

После завршетка инжењеријске војне академије у Бечу, заједно с три године млађим братом Габором, Јожеф Киш одлази на студијско путовање у Енглеску, тада водећу европску земљу у изградњи мреже канала, где обојица стичу додатна знања

из хидротехнике. По повратку, сад већ као цивилни инжењер дворске коморе, ради на регулацији Дунава код Братиславе, одакле 1770. године долази у Бачку и настанује се у Апатину, вароши где је провео босоног детинство.

Први канал који је прокопао био је скромне величине, широк свега један метар а дугачак непуна три километра, али довољан да вишак воде источно од Врбаса спроведе у Црну бару. Две године касније, 1787, ископао је канал од Сивца до Врбаса, широк два метра а дугачак 30 километара. Дотадашња блатишта и мочваре постали су плодно земљиште на коме убрзо ничу нова насеља. Али и, тада, готово сулуда идеја: канал између Дунава и Тисе у дужини, бар, сто километара.

Наиме, за време градње ова два канала Јожеф Киш, с титулом „геометра, хидрауличара и архитекте“, о свом трошку, два пута обилази терен између две највеће бачке реке и трага за најбољим решењем којим ће каналом спојити Дунав и Тису. Тада је и установио да идеја има прођу пошто је висинска разли-

ка износила 23 бечке стопе, односно око 7,3 метра, довољно да део дунавске воде нађе пречицу до Тисе. Уз то, подручје је, како је утврдио, било мање-више равно и неће бити посебних невоља с прокопавањем канала који би Бачку поделио по средини, правцем запад-југоисток. Од Бачког Моноштора на Дунаву до Бачког Градишта на обали Тисе, а преко Сомбора, Малог Стапара, Сивца, Црвенке, Куле, Врбаса, Србобрана и Турије. Укупно 110 километара. На тај начин водени пут био би скраћен за 158 километара, а време путовања од Бачког Градишта до Бачког Моноштора Тисом и узводно Дунавом било би скраћено за двадесет дана, а низводно Дунавом и узводно Тисом за десет дана. Чудо једно, дотад невиђено!

Јожефову идеју, с почетка налик на тешко остварив сан, подржао је и брат му Габор. Ваљало је, разуме се, да то подржи и највиша власт у првој царевини Европе. И, 12. децембра 1791. године, пројекат је – са детаљно образложеним пред-логом

Карта Бачке из 1792. године с планом канала Дунав – Тиса, рад браће Киш.

воде. Мада је, с почетка, било предвиђено да се радници налазе на добровољној основи, односно да им се рад плаћа, од тога није било много вајде, без обзира на то што су широм царевине непрестанце објављивани огласи који су нудили добру зараду. На крају су лавовски део посла урадили оковани робијаши, као и велики број францу-

с обавезним предрачуном, идејним решењима и скицама – поднет цару Леополду II. Жучне расправе око пројекта браће Киш на тренутак су прекинуле погребне свечаности и жалост након цареве смрти, али је наследник Фрањо II већ 27. марта 1792. дао сагласност да се крене у спајање вода двеју великих река.

Ашови из Лихтенштајна

Први пут у дуговекој историји Аустријске монархије држава није новцем стала иза једног величанственог пројекта и први пут је то препуштено једном акционарском друштву. И градња је, уз одговарајуће свечаности, кренула 6. маја 1793. године. Међутим, већ с почетка су настале невоље, првенствено због недостатка радне снаге, с обзиром на то да је било предвиђено да се цео посао уради искључиво коришћењем мишица.

По замисли браће Киш, на каналу је осам месеци у години требало да ради између четири и пет хиљада радника, педесет тесара, четрдесет зидара и шездесет двопрених кола, пошто је ваљало ископати око пет милиона кубних метара земље, изградити четири преводнице, двадесет један мост и мноштво помоћних зграда. И, разуме се, подизати одговарајуће насипе и ручним пумпама одводити подземне

ских заробљеника.

Радови су се продужавали и због муке с новцем, пошто су многи велепоседници – видећи да је у питању велики и за царевину изузетно важан подухват – прецењивали вредност свог земљишта кроз које је пролазила траса канала. Уз то, наоко кротки Дунав умео је да се узјогуни и за тили час збрише све што је урађено, а ни подземне воде нису мировале. Невоља је било и са маларијом, која је десетковала ионако исцрпљене раднике.

Споменик Јожефу Кишу код Врбаса

Ипак, иако примитивним алаткама, претежно ручно, радови су напредовали, без обзира на то што су, на пример, ашове за кубикаше морали да набављају чак у Лихтенштајну и што су им понтонске мостове у Бечу правили од дереглија са горњег Дунава. Змијолики земљани прокоп – чија је дубина износила два метра и левкасто се ширила од 16 на дну до 23, односно 25 метара на површини – упорно је гмизао према Тиси. Све до октобра 1797. године, кад је Јожеф Киш, на основу неких анонимних дојава, пао у немилост и био смењен. Даље извођење радова, који су иначе били при крају, поверено је државном грађевинском инжењеру Станиславу Хепеу.

сет акција прве класе по 5.000 форинти, да ће добити једну трећину чисте добити и да ће звање директора канала прелазити у наследство породице Киш.

Изневерене наде

Сада од тога није било ни трага. Напротив. Од Коморе, којој је верно служио четрдесет и две године, добио је само четвртину суме која му је припадала као пензија. То је годишње износило само 312 фунти, а три пута толико му је одбијано на име дуга установљеног након коначног обрачуна. Уз то, оба брата су својевремено већи део свог иметка уложила у изградњу канала, али им је одлуком некад према њима милостивог цара све пропало.

Део канала код Бездана

Велики бачки канал или, како је тада именован, Францов канал свечано је отворен 1. маја 1802. године, без присуства браће Киш. Млађи Габор, титуларни мајор аустријске војске, који је после смене остао без распореда и редовних новчаних примања, умро је, разочаран, две године раније. Јожеф је свечаност уприличену на преводници код Врбаса посматрао из свог оближњег летњиковца. Вероватно се тада са сетом сећао усхићеног узвика саветника дворске коморе Сигмунда Швицена, који је, очаран пројектом браће Киш, 1792. године пред самим царем предложио да се на улазној и излазној преводници будућег канала поставе камени рељефи с њиховим ликовима. Тада им је, још, обећано да ће им акционарско друштво предати де-

Велики бачки канал, велико дело првенствено Јожефа Киша, не само што је скратио пловни пут између Дунава и Тисе, посебно у време кад се пловидба одвијала уз помоћ вуче стоком и људима, него је допринео и исушивању мочвара и стварању плодног обрадивог земљишта. Уз њега су почела да ничу бројна насеља, да се развија занатство, трговина, бродоградња, индустрија. Живот је кренуо неким другим токовима јер је Бачка убрзо постала једно од развијених подручја Европе. А Велики бачки канал, прокопан 67 година пре чувенијег Суецког канала, постао је претеча, угаони камен доцнијег моћног хидросистема Дунав–Тиса–Дунав ■

Петар Милајковић

ПОГЛЕД ИЗ ДРУГОГ УГЛА

Метеоролози су управо јавили: сутра ће бити 38 степени Целзијуса, преко сутра 40, а након сутра – 45! Једном речју – пакао. Код нас, у Грчкој и неким другим балканским земљама бесне пожари. Француску су 2003. године погодиле незапамћене жеге. Било је и људских жртава. Међутим, лето је изузетно топло и дуго траје и на северу Европе, као и у Америци... Прошле године летње време почело је у мају и трајало је до окто-

временских непогода. Последњи је тренутак да се опаметимо. Похлепа индустријалаца за све већом зарадом и жеља становништва за што лагоднијим животом донели су поражавајући исход – атмосферу затровану угљен-диоксидом.

Нико више не сумња да кривац може да буде и нешто што је сто посто природно – на пример Сунце. Али, да ли је баш тако? Јер, било би занимљиво да се сазна на кога кривицу бацају мали зелени с Марса, Јупитера или Нептуна,

пошто се и њихове планете такође загревају!

Није било тако давно (1998. године) када је телескопом Хабл откривено да се Нептунов највећи месец, Тритон, загрејао за 2 степена Целзијуса у поређењу с касним осамдесетим годинама, када је поред њега пролетео Војаџер. Није то било богзнашта јер је Тритонова температура нарасла само до 234 степена Целзијуса испод нуле. Али, нешто ипак јесте – нико није могао да објасни тако брзо загревање које би по

живот на Земљи било погубно. Онда је група америчких астронома запазила да је изгледа и површина Плутона подвргнута истом степену загревања. Опет без икаквог видљивог узрока. Затим је Насина летелица „Марс Одисеј“ јавила 2005. године да се Црвена планета такође загрева. И њене „ледене капе“ (начињене од смрзнутог угљен-диоксида), све су мање као и ове наше на половима. Прошле године и Јупитер се придружио овом друштву. Изучавања олуја на овој

ДУГО ТОПЛО ЛЕТО

бра. У Енглеској никада није забележено дуже раздобље топлог времена.

Човекова кривица

Разлог је познат. Штампани и електронски медији пуни су изјава стручњака, све чешће и политичара, да је човек својим немаром изазвао глобално отопљавање. Објашњавају нам да је „мајка Земља“ добила топао огртач који јој не прија. Почела је да се буну шаљући нам опомене у виду све јачих

огромној планети телескопом Хабл показала су да је, бар на ограниченом подручју, дошло до пораста температуре.

Окривљено Сунце

И шта сад? Без очигледног доказа да је убрзана индустријализација присутна и на овим планетама, ни најзагриженији еколошки ратници ни су могли да окриве мале зелене. Тако се поново као кривац, ако не за све загревање на Земљи онда за највећи део – појавило Сунце.

*Лето је годишње доба чијем смо се доласку
увек радовали. Али, последњих година
дочекујемо га и са одређеном зебњом.
Ко је стварни кривац за то?*

Међутим, најубедљивије и најједноставније објашњење, да се и Сунце само загрејало, брзо је запало у тешкоће. Иако тек од 1978. године имамо сателитска мерења енергије коју Сунце зрачи, и она су била довољна за закључак да током протеклих тридесет година није било суштинске промене зрачења Сунца (мере се десетим деловима једног процента). Дакле, ако постоји икаква веза између Сунца и загревања планета, онда би то морала да буде нека сложенија појава.

Тако је једна стара замисао постала поново занимљива. Родила се из занимљиве повезаности промене температуре на Земљи и појаве Сунчевих пега. Уочено је да број Сунчевих пега расте и опада у циклусу од око 11 година. Када су на графикон

хладнија подручја Сунчеве површине, њихова појава повезана је с повећаном Сунчевом активношћу, јаким магнетним пољем и снажним експлозијама на његовој површини. Услед тога, енергетске честице, врела плазма, х-зраци и магнетно поље са Сунца бомбардују Земљу. Она се од њих брани својим магнетним пољем, магнетосфером. Али, када су ове „геомагнетске олује“ довољно снажне, наелектрисане честице пробијају се у већем броју у атмосферу. Више наелектрисаних честица изазива већу јонизацију атмосфере, па би у том временском раздобљу требало да се ствара и више облака. Већа облачност утицала би и на температуру на Земљи...

Ипак, ову занимљиву претпоставку квари истраживање које је показало да оваква појава није забележена у последњих 30 година – тачно у раздобљу када су људи почели да уочавају глобално загревање. Осим тога, прошле, 2006. године, Сунце је прошло кроз најхладнију тачку свог једанаестогодишњег циклуса – такозвани соларни минимум. А тада је и број Сунчевих пега најмањи. Зато су

Васионска сонда Одисеј проучава Сунчеву активност. Очекује се да ће та активност, названа соларни максимум, бити највећа 2010. године.

с временом пораста температура на Земљи унесени подаци о порасту броја пега на Сунцу, запажено је прилично добро поклапање. Познато је, такође, да се раздобље с необично слабом Сунчевом активношћу и малим бројем пега, које се догодило од 1645. до 1715. године (такозвани Маундеров минимум), поклопило с појавом дугих, хладних зима и веома ниских температура у Европи (називано је и мало ледено доба). Током историје било је још сличних појава, само су биле много блаже.

Неки стручњаци мисле да ово не може да буде случајност. Иако су пега нешто

стручњаци врло обазриви када се говори да би Сунчева активност могла да има значајан утицај на климатске промене на Земљи.

Па ако ни Сунце није кривац, онда ко је?

Можда цео Сунчев систем, путујући кроз галактички простор, тренутно пролази кроз неку међузвездану прашину – која на неки начин може да утиче и на атмосфере планета.

Било како било, то никако не значи да у свему нема и кривце човека и да можемо несметано да наставимо са загађивањем атмосфере ■

Г. Војиновић

БОГУМИЛИ НА БАЛКАНУ

НЕ

**До данас су
остали трагови
средњовековних
борби јеретика на
нашем тлу.
Ко су они били
и шта су
заправо
исповедали?**

Ех, штај Немања, мршти се у себи светли кнез, јесте да је добар ратник, као ни један друћ и да мачем влада као да се са њиме родио. Нема му премца у сирејности и снази. Али шта човек да мисли о некоме који се само једном женио и заветовао да друћу жену неће никад имати. (Страцимир је био већ код своје треће жене.) Окружио се чрнорисцима, из куће му не излазе, а све благо даде у задужбине и поклоне цркви. А тек ово лудило са јеретицима! Слушајући оног благодотљивог епископа Јефтимија, Немања појали и опусте чиставе жује. Шта се мене, то сјодара тиче, коју веру ће властелин или себар да поштује, ако ми шаље људе у војску и испуњава обавезе.

У тим мислима, стиже кнез у манастир Градац моравски (данас Чачак), своју задужбину, где се у дворишту већ окупало мноштво великих и малих властелина ишчекујући суд. Немања и епископ Јефтимије седели су на издигнутим престолима. Поред њих стајали су Немањини синови Вукан и Стефан.

Случај је, сам по себи, био тежак и мучан. Два властелина, који су били и заточени у манастиру, оптужени су за пружање заштите јеретикима које, ево већ више година, Немања свом силом прогони. Зна Страцимир да оптужба није намењена само његовим властелинима. Хоће Немања да, као врховни владар, покаже како, ето, тамо где му брат држи власт још има јереси. И

То јутра, 1186. године, светли кнез Стефан Страцимир, син Завидин, пробудио се зле воље. Обрекнуо се на послугу, просуо пиће, шутнуо пса. Разлог овогоме није било вино иако се синоћ на гозби доста попило. Не, гозба је успела, а музичари доведени из Приморја били су добри. „Мораћу да их богато наградим“, размишљао је – „нарочито певачицу“. Њихова музика и говор подсетили су га на дане детињства и младости проведене на југу, у Дукљи. Кнез, не застајући, прође поред себара, који су од јутра стрпљиво чекали ради неке молбе, одгурну коњушара и узјаха коња. Стари ожиљак на грудима поново је почео да га пече – време ће се мењати. Страцимир је ушао у четрдесете – зрело доба, чак старост, за средњи век. Ипак, још увек је био у снази. По цео дан могао је да јаше и лови, а ноћи да проводи у гозби или са женама. Али, по неким ситним знаковима приметио је да време чини своје. Очи му више нису виделе јасно као некад стрелу до циља, на једно ухо као да више није тако добро чуо крикове дивљачи у даљини, патио је од зуба, почела је да га мучи и костобоља.

Страцимир и Немања

Али, ни стара рана, нити мисао о годинама које су пристигле нису били разлог кнежеве јутарње зловоље. Разлог је био у наступајућем дану који је морао да проведе обављајући невољно задатак уместо да оде у лов, како је намеравао. Јуче је пристигао гласник његовог брата, великог жупана Стефана Немање, који га је позвао да дође у манастир на суђење двојици властелина због исповедања јереси. Не зна светли кнез Страцимир шта му је мрскије: да седи у манастиру и слуша препирку васцели дан, да учествује у суђењу својим бољарима, или да се сретне с братом, великим жупаном, и слуша његове придики.

ПОДНИКНИ
ЗАБАВНИК

3. 8. 2007.

МАЊИНА ПРАВИЛА

њега, Страцимира, брата свога, посредно упозорава да је сувише попустљив, цркви мало привржен, распустан, на граници јереси. Након што доведоше оптужене, први отпоче да говори епископ Јефтимје нешто око јединосушне неразделиве Тројице, око жита и кукоља, Светог духа, безумног Арија, триклете јереси и силаска на дно адских скровишта. Кад је завршио, Сунце је већ било у зениту. Јави се тада кнез Страцимир, па рече да су оптужени властелини кољеновићи од давнина, њихови преци ратовали су за Србију још уз жупана Вукана, добри су ратници, поштовани, храбри. Уосталом, ко каже да они исповедају јерес? То је лаж и клевета, нека сами кажу и нека изговоре све заповести и слово вере и да се закуну у пречисту Богородицу и у Свету тројицу, да исповедају праву веру, православну, па да добију слободу! Зачу се жамор одобравања. Ствар је, чинило се, кренула у добром правцу по окривљење, али, на несрећу, јави се тада бивша жена једног од оптужених и баци се пред великог жупана, наричући:

Испрошена бејаш, јосјодине, по брачном закону, и била сам у

тих закономјрестјуника, и видех, уистину, како служе ономе који је отишао од славе Божје, саме Сотиони. И не моћавши да тјрим смрад мрске јереси вапијем: порази крстјом оне који се боре са нама, да искусе како је моћна вера твоја, јосјодине!

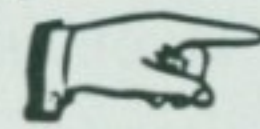
Све се зачас променило. Осетило се да се ђутљива подршка окупљене властеле оптуженима истопила, док су присутни узвикивали: *За*

осуду, за осуду! Великом жупану није било тешко да донесе одлуку о одузимању све имовине и протеривању два властелина из Србије. Кнез Страцимир је морао да оћути. Рачунао је у себи колико ће села и земље пригратити велики жупан, а колико црква, и за колико ће он, Страцимир, изгубити...

Богумили у Србији

Бабунци – богумили били су јерес из Мале Азије, која се као ватра по сувој шуми ширила на телу „правоверног хришћанства“ преко Балкана, даље на север Италије, све до југа Француске. Имали су различите називе: *павликијанци, бојумили, катарци, павликијанци* (према неком Павлу) у 9. веку проширили су се у Малој Азији – посебно у Јерменији – до

те мере да су постали политички важни и имали своју војску коју је поразио византијски цар Василије I 872. године. Дobar део поражених јеретика Византинци су раселили по Балкану, што је поговорило настајању нових култова у тој области. Већ од 10. века у Бугарској се јављају *бојумили* који ће два-три века опстати на Балкану. Реч је о јереси која је имала мало тога заједничког с правим хришћанством, и које своје корене заснива у такозваним дуалистичним учењима из Мале Азије о непомирљивој подели света између материје и духа. Материјални свет, односно Земљу пуну необјашњивог зла у ствари је створио сатона, а божији свет, који означава добро, врло мало је заступљен у оном што нам је познато: једино је Сунце и Месец створио Бог (али не и звезде), а у „запрљаном“ људском телу само је дух, који борави у људској души, божијег порекла. Тврдили су да све што је спољни, видљиви свет, јесте оличење ђавола и да стога „изабрани“ морају да избегавају било какво материјално стварање, укључујући грађење, рађање, одгајање домаћих животиња, сејање, брање... Живот на Земљи је сам по себи казна, живот у злу. Само они „чисти“ могу се надати да након своје смрти достигну краљевство светлости. Нису признавали причешће, нити крст. Ова јерес посебно се шири у оним крајевима који се налазе на размеђима религија или власти. Тако се може објаснити чињеница да су патарени релативно брзо били уништени у Србији, која се са Немањом и Савом потпуно приклонила Византијској цркви, док су много дубље трагове оставили у Босни. Вероватно је да су се у време Немање богумили из Србије разбежали у Босну, у којој је у то доба патаренство већ била владајућа

девет

Стећак са најпознатијег бојумилског гробља у Радимљу, код Стоца у Херцеговини

Стефан Немања
као свети Симеон
с једној од манастирских
зидова Студенице

У биографији свога оца Немање, потоњег светог Симеона, краљ Стефан Првовенчани приповеда да се бројна јерес појавила у Србији и да је Стефан Немања сазвао сабор на коме је донео одлуку да се покрене борба против бабуна, како су их тада звали. Начини ове, у суштини идеолошке, борбе у оно доба подразумевали су: спаљивање, одузимање земље, протеривање и сечење језика. Као и у сваком другом послу, и овде се велики жупан Немања показао као успешан и делотворан државник. Стефан бележи:

И учини Боју за љубав још и ово. Сазва сабор против лукаве јереси, и нимало не закуснивши, као некад пророк Илија, посла на њих наоружавши славне своје. Једне сјали, а друге различитим казнама казни, шреће лиши земље од државе своје, а домове њихове и имања раздаде лепрознима и убојима. А учини љу и начелнику њиховом одреза језик у трлу његовом, које не исповеда Христа, сина Божије. И књиће његове нечистице сјали, и овога изагна. И сасвим искорени ту проклету веру...

Црква босанска

Неколико деценија након мера српског великог жупана против јеретика, носио се његов сусед и рођак, босански бан Кулин (Кулинова сестра била је жена великог кнеза Хума и Немањиног и Страцимировог брата Мирослава) са сличним бригама. Требало је убедити исувише знатижељног папу Иноћентија III да Босна ни-

је јеретичка земља и да није потребно да позива на крсташки рат који би босанским суседима – Мађарима послужио да упадну ширећи „право“ хришћанство огњем, мачем и пљачком. Од када се крајем 11. века Босна одвојила од Србије, постепено је потпадала под утицај све моћније Мађарске. Босански бан Кулин (први пут помиње се 1180. године) успевао је да избегне веће сукобе са моћним суседом, истовремено штитећи напредак „босанске цркве“, односно богумила, на које су и Католичка и Православна црква гледале с крајњим непријатељством. Постепено, непријатељски сусе-

Папа Иноћентије III није био од људи који су одуговлачили. Већ 11. октобра 1202. године шаље писмо угарском краљу Емерику позивајући га на његову хришћанску одговорност и на потребу да очисти земљу од јеретика (патарена).

Бан Кулин је, међутим, одмах одговорио – данас бисмо рекли на дипломатски начин – тражећи да папа упути посебно посланство у Босну, како би се упознало са свим детаљима. Тако је 1202. године једно Кулиново посланство, које су чинили дубровачки архиђакон Марин и неколико представника „босанске цркве“, боравило у Риму.

Из богумилске „Тајне књиге“

Како је Сатана сатворио овај свијет

...Бијаше (Сатана) узможник небесни код пријестолоља Господње и наредбеник над свршенијима шито слушаху Оца... И радећи тако видје славу Божију шито се простираше свим небесима. Па намисли и он да пошлџи свој пријестол на облацима да пошлџи раван Свевишњему. И одмах се даде на посао...

...И тада одлучи Сатана да сатвори чловјека, да има неко да му служи. И узе блаштво са земље и од њега сазда чловјека, по образу својему. И поштом нареди анђелу другом да уђе у шитјело од блаштва, а онда узе од њега чест и од њега сатвори друго шитјело од жене. Па нареди анђелу од првог неба да уђе у њега. Анђели многи плакаху, кад сјознаше да имају смртно шитјело и да се један од другог разликују у лику своме. Најпосле учини да изврше пошљено љубодјејаније у свом лицином шитјелу, а да они и не сјознају да врше тријех... ■

12. век

ди постајали су све бројнији. Дукљански „краљ“ Вукан (Немањин син), шаље папи Иноћентију писмо 1200. године, у коме је оптужио бана Кулина да је допустио ширење „јереси“ у Босни – у земљи краља Угарског – и да је и сам бан, са женом и сестром (тј. удовом Вукановог стрица, хумског кнеза Мирослава) и са многим сродницима, као и са више од 10.000 поданика прешао у ту јеретичку веру. Кулин се већ раније у својим писмима правдао папи да су он и његови поданици правоверни хришћани. Имајући у виду да је у то доба Вукан имао врло блиске везе са мађарским краљем Емериком, нема сумње да је и овај предлог за напад на Кулина био учињен у сагласности с мађарским двором. Али, разлози за Вуканово потказивање бана Кулина могли су бити и другачији – на пример, да покаже своју правоверност у борби с братом Стефаном (Првовенчаним) за наклоност Рима или, једноставно, да се освети босанском владару.

У новембру 1202. године папа одређује свог капелана Ивана од Касамариса и сплитског надбискупа Бернарда да испитају право стање вере у Босни. Подржан сенком претећег угарског оружја, папин представник Иван већ у априлу 1203. године успешно извршава задатак. У Бјеломљу, уз реку Босну окупљен је скуп водећих „крстјана“ (тј. богумила) који су се заклели да ће следити и поштовати обичаје праве хришћанске цркве. У документу који је сачуван, вође „босанске цркве“ по имену: Драић, Љубен, Драјоша, Прибиш, Љубин, Радош и Владош, а у присуству бана Кулина, као и папиног представника и дубровачког архиђакона, одрекоше се свечано и јавно својих дотадашњих назора и обећаше да ће живети по одредбама римске цркве – мајке наше као главе света црквеног јединства. Поред осталог, обећавали су да ће у свим црквама имати олтаре и крстове, да ће читати књиге Старог и Новог завета, како то чини

римска црква, и да ће се бар седам пута у години причешћивати. Заклетва је затим поновљена и на двору краља Емерика, где су тим поводом учествовали Љубин и Брета, као и син бана Кулина, по имену Стеван. Као казна за босанског бана, у случају да и даље трпи јеретике, било је предвиђено да плати хиљаду марака сребра, пола папи, пола мађарском краљу.

Није познато колико је још дуго након овог догађаја Кулин владао у Босни. Извори су, нажалост, исувише оскудни. Неспорно је био успешан и добар владар јер је упомена на њега вековима остала у народу у виду изрека (За Кулина бана и добријех дана...). Када је реч о патаренској јереси, мисија легата Ивана од Касамариса из 1202. године није имала већег успеха. Очигледно да су Немањини поступци у виду сечења језика и протеривања биле од већег утицаја.

Наредних деценија, мађарски краљеви ће против Босне повести праве крсташке ратове, сличне онима који су се у 13. веку водили на југу Француске и другде по Европи. Међутим, богумили су у Босни ипак опстали скоро до пред освајање Турака у 15. веку, под називом крстјани или добри људи ■

Душко Лојангић

Дијак Станко
(1393. година)

(Имена старјешинама „босанске цркве“ пре Растудија):

В име отца и сина и светаго духа
1. Јеремис, 2. Азарија,
3. Куклеч, 4. Иван,
5. Годин, 6. Тишемир,
7. Дидодрог, 8. Бучин,
9. Крач, 10. Братич,
11. Будислав, 12. Драгош,
13. Драгич, 14. Љубин,
15. Дражета, 16. Томиш
Се пишу предреченије редове, ки су се нарекли у ред цркве, прије господина нашега Растудија

(Старешине цркве у време господина Растудија):

Се пише, в име отца и сина и светаго духа.
1. господин Растудије,
2. Радоје, 3. Радован,
4. Радован, 5. Хлапоје,
6. Драгош, 7. Повржен,
8. Радослав, 9. Радослав,
10. Мирослав,
11. Бољеслав, 12. Ратко.

Мали речник сликарства

Сваки сликар има свој стил, своје омиљене теме, свој начин на који их обрађује. Ево неких великих сликарских тема на које можемо наићи у музеју.

Религиозно сликарство
До ренесансе сликарство је скоро искључиво религиозно. Представљају се Света породица, Марија, Јосиф и Христ, догађаји из Христовог живота и живота светаца.

Мадона и дете на престолу, Чинмабуе (око 1240-1302)

Крунисање Наполеона Првог, 2. децембра 1804, Жак Луј Давид (1748-1825)

Историјско сликарство

Велики сликари 17. и 18. века сликају сцене које су им наручили краљеви. Они описују бојама велике победе, венчања...

Фантастично сликарство

Ко може боље да представи фантастично сликарство од Хијеронимуса Боша, „мајстора који је дочарао ђавола“? Његове слике препуне су чудовишних, смешних или страшних створења.

Пакао, детаљ, Хијеронимус Бош (1450-1516)

Портрет

Портрет је целовита уметност. Није реч само о физичком представљању неке особе него и о сликању њеног карактера, наговештавању њених својстава, недостатака, начина живота.

Дете са мексиком од сивунице, Франс Халс (1581/85-1666)

Жанр-сцена

Слика приповеда о неком догађају или бајци.

Варваница са каро кетом, Жорж де ла Тур (1593-1652)

Митолошко сликарство

Грчка митологија надахњивала је уметнике свих времена. Богови су јунаци многих слика.

Борба кентаура, Ариолд Беклин (1827-1901)

Сликање животиња

Неки уметници су се специјализовали за сликање животиња: паса, лавова, птица...

Четири патајаја, детаљ, Питер Бул (1622-1674)

Пејзаж

Планина, морска обала, село, шума, пустиња... Природа нуди безброј модела.

Врбак крај мочваре, Жан-Батист Кампј Кору (1796-1875)

Мртва природа

Мртвом природом називамо слику на којој су представљени неживи предмети, цвеће, поврће, посуде, шкољке или мртва дивљач.

Брион, Жан-Батист Симеон Шарден (1699-1799)

50 година са вама

ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ БЕОГРАД

БЕОГРАД

Обилићев венац 5, тел/факс: 2638 405
Косовска 45, тел/факс: 3224 708
Краља Милана 19, тел. 3235-409
Вукасовићева 50, тел/факс: 3594 835

НИШ Трг краља Александра 3
Тел. 018 511 428

НОВИ САД Сремска 7
Продаја: 021 616 310
Књижара: 021 624 433

КОСОВСКА МИТРОВИЦА
Владе Ћетковића 1
Тел. 028 421 609

Каледоскоп 9-12 година

Уметност и уметници

www.zavod.co.yu

ЗАШТО? КАКО!

КАКАВ ЋЕ БИТИ РАСПОРЕД КОНТИНЕНАТА НА ЗЕМЉИ ЗА 250 МИЛИОНА ГОДИНА?

Нико не може са сигурношћу да зна каква ће бити географија Земље у далекој будућности. Међутим, по тренутним померањима тектонских плоча, могуће је претпоставити неке појаве.

За 250 милиона година, континенти ће се вероватно зближити и стопити, образујући такозвану Пангеу ултиму, један суперконтинент сличан оном који је постојао пре 300 милиона година. Након раздобља ширења (види доле десно), Атлантски океан ће се смањити и затворити.

Америке ће се сударити с Африком, док ће се Патагонија и Индонезија спојити, окружујући остатке Индијског океана. Антарктик ће се спојити с Аустралијом, а Тихи океан ће се проширити и преовлађавати највећим делом планете ■

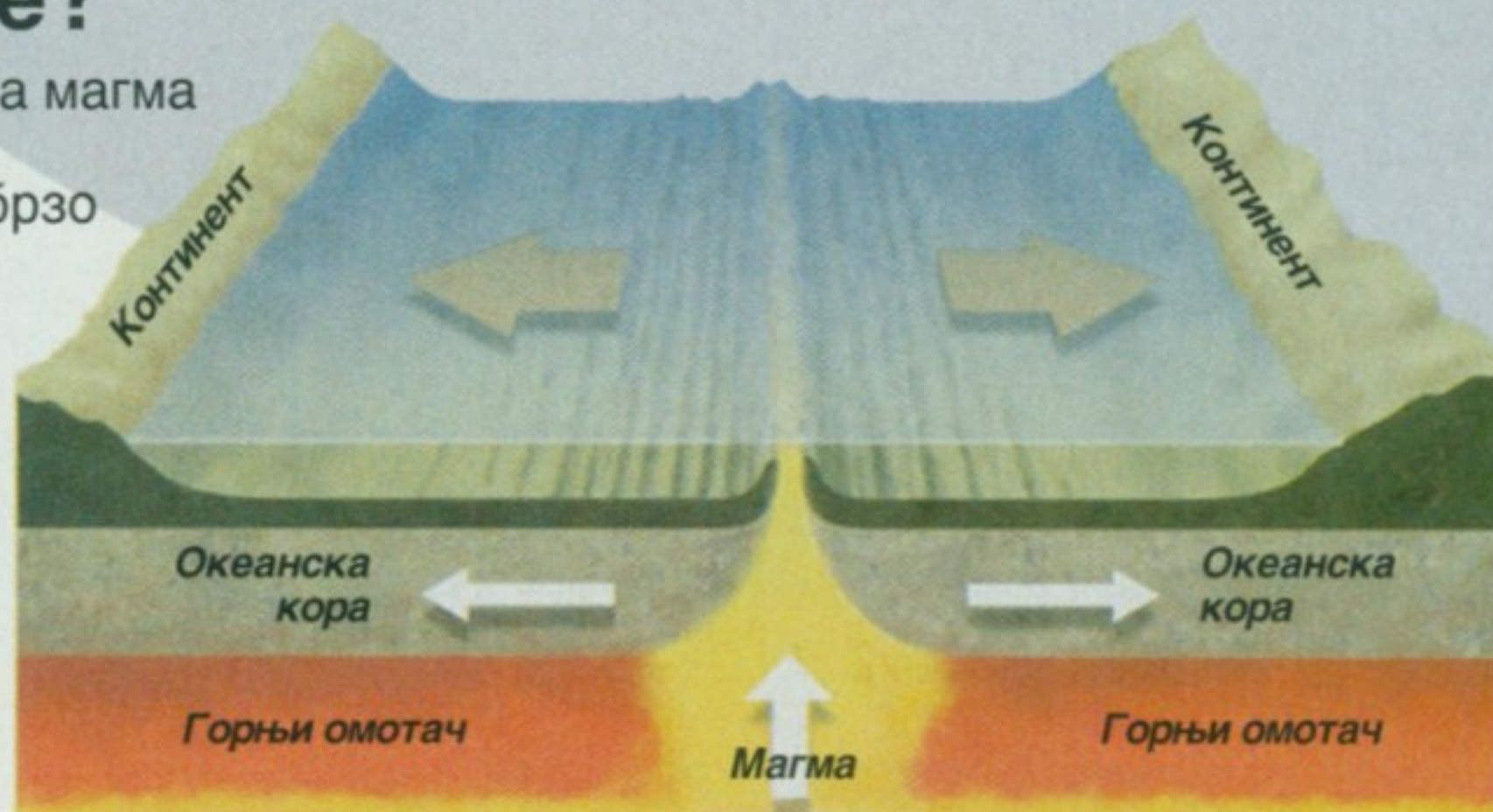

Како настају планине?

Земљина литосфера (спољашњи део) састоји се од седам великих тектонских плоча и много мањих, које „плутају“ на вискозним доњим слојевима. Кад океанска плоча дође у додир са континенталном, она се подвлачи испод ње. Преклапајућа континентална плоча криви се под притиском и помера нагоре, образујући планинске венце. У дубинама, подвучена плоча се топи и образује магму која избија на површину кроз вулканске ерупције ■

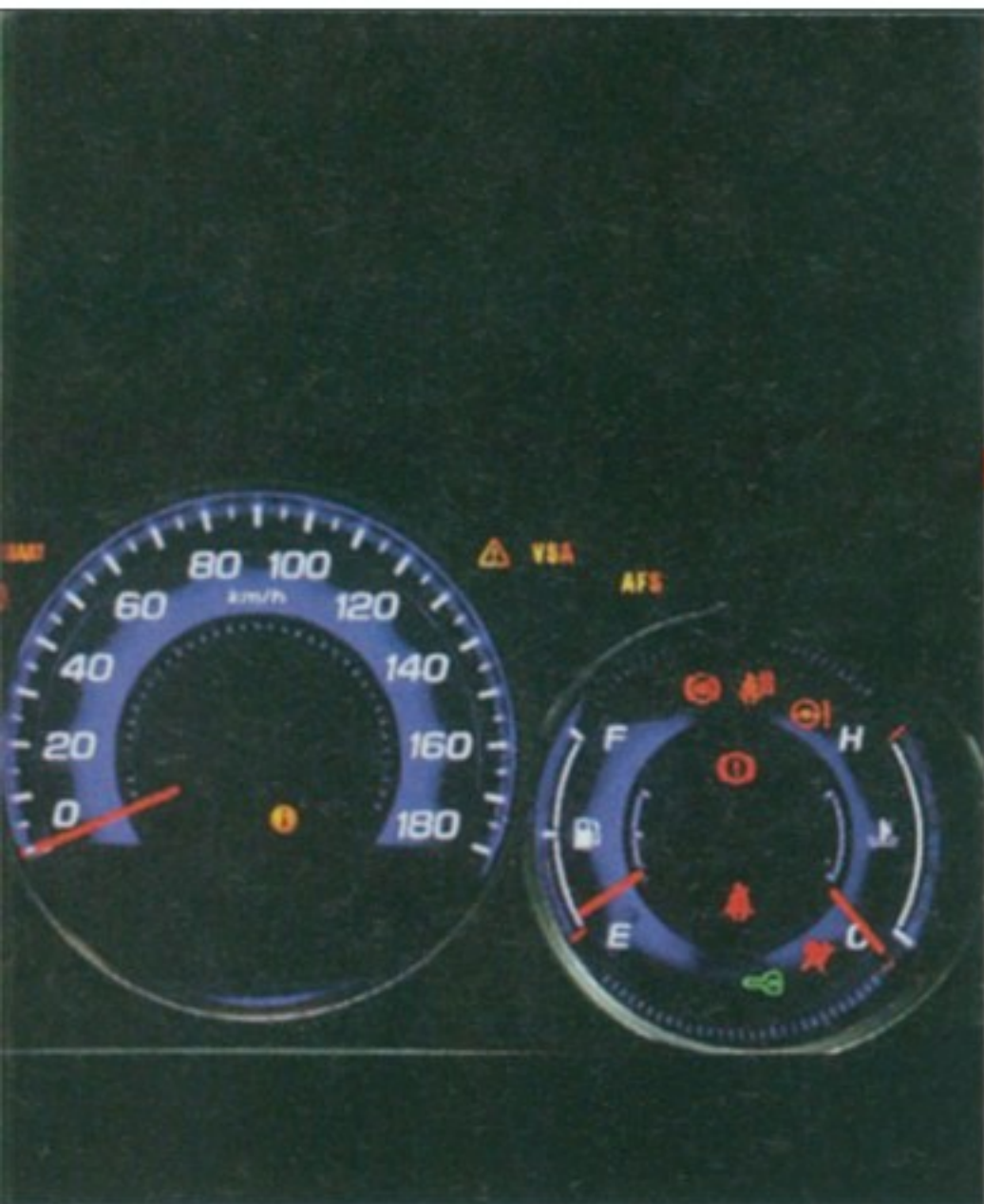
Како се океани шире?

Када се плоче удаљавају, истопљена магма пење се из слоја Земљиног омотача. Избијајући на морско дно, магма се брзо хлади и ствара нову океанску кору. Сваке године кроз поступак који се зове ширење морског дна настаје неколико центиметара коре. Током неколико милиона година могу да настану нови океани. Средишњи Атлантски гребен постао је на тај начин ■

**КОЛИКО
БРЗО
БИ ТРЕБАЛО ВОЗИТИ
КАД ЈЕ БЕНЗИН
НА ИЗМАКУ?**

Кад казаљка мерача потрошње бензина оде у „црвено“, природна реакција је притисак папучице гаса „до даске“ и брзо тражење најближе бензинске пумпе. Лоша идеја. Потрошња горива повећава се с брзином јер учинак рада мотора опада како се повећава отпор ваздуха. Мењач би требало пребацити у највећу могућу брзину и возити брзином која извлачи највише обртаја точкова – и пређене раздаљине – при најмањој потрошњи горива. Која је то брзина, зависи од различитих чинилаца, укључујући и капацитет мотора и врсту горива. Грубо речено, за бензински мотор то би била брзина од 70 километара на час, а за дизел-мотор једнаког капацитета 60 километара на час ■

Положај континената за 250 милиона година

ПРЕ 300 МИЛИОНА ГОДИНА

Континенти су једна велика копнена маса, са суперконтинентом Пангеом на северу и Гондваном на југу. За Пангеу се верује да је почела да се дели пре 275 милиона година, када је ширење морског дна отворило нове океане ■

ДАНАС

Овакав положај данас имају континенти. Ширење морског дна код Средњоатлантског гребена значи да се океан годишње проширује 3,6 центиметара сваке године. Процењује се да ширење Тихог океана надомак западне обале Јужне Америке сваке године ствара 32,2 центиметра океанске коре ■

ЗА 50 МИЛИОНА ГОДИНА

Атлантски и Индијски океан ће се проширити, а Африка ће се сударити с Европом и Блиским истоком, затварајући Средоземно и Црвено море. Аустралија ће налетети на Југоисточну Азију. Северна Америка благо ће се заротирати у смеру супротном од казаљке на сату, док ће се Евроазија заротирати у смеру казаљке, гурајући Сибир према југу ■

ПРОФЕСИЈА – БОРАЦ ПРОТИВ ЗАРАЗА

ЗЛА КОБ ЦРНОГ

КОНТИНЕНТА

Неки епидемиолози претпостављају да је тридесетих година минулог века у афричкој држави Камерун један од сеоских ловаца у прашуми убио шимпанза који је у себи носио тада непознати вирус, злу коб човечанства која ће се тек открити. Док је ловац носио плен у село, можда се крв убијене животиње сливала низ његова леђа и продрла у неку ранију, отворену рану на његовом телу. Његова крв помешала се са крвљу другог примата зараженом СИБ-ом (вирусом мајмунске имунодефицијенције) и патоген се изменио у облик погодан да га људи преносе једни другима. Ловац је пренео вирус, данас познат као ХИВ (вирус хумане имунодефицијенције), неке из четрнаест

ла и болест се постепено ширила међу околним становништвом.

Шта би било да је болест, која је према неким проценама заразила или убила 63 милиона људи, могла бити заустављена деценијама раније? То је питање на које покушава да одговори Нејтан Волф, биолог са Универзитета Калифорније у Лос Анђелесу и оснивач „Пројекта Камерун”, започетог 1999. године с циљем да се открију вируси животињског порекла као што је ХИВ, који могу да пређу на људе и заразе човечанство. Списак је подугачак, а на њему су, између осталих, маларија, вариола вера, вирус Западног Нила, ебола, САРС и тренутна претња – птичји грип. Готово је сигурно да ће ускоро избити нова убитачна епидемија,

**ХИВ, ебола, САРС
– неке од
најстрашнијих
светских зараза
изазвали су
животињски вируси
који су прешли на
људе. Нејтан Волф
верује да може да
заустави епидемију
пре него што до ње
уопште дође**

али мало се зна о патогенима у животињском царству или начинима на које се могу ширити међу људима.

Три су корака до заразе. Прво, људско биће мора бити изложено вирусу. Друго, вирус мора бити заразан или постати такав кроз мутације. Треће, вирус мора бити у стању да се преноси с човека на човека и да новог домаћина не убије пребрзо, како би имао времена да се рашири даље.

Сваки од ових корака је сложен биолошки поступак, и сваки отвара низ могућности да будемо на време упозорени на опасност од заразе. Међутим, проучавање заразних болести углавном се своди на изолацију и праћење нових жаришта у

свету, када је вирус већ почео да се шири. Понекад, као у случају птичјег грипа, научници успеју да препознају опасни вирус пре него што постане лако преносив међу људима.

Волфова група покушава да предупреди заразу, тако што врше непрестана истраживања у Камеруну. Испитују крв сеоских ловаца и њиховог улова, тестирају дивље и домаће птице на птичји грип, спроводе антрополошки надзор понашања и навика ловаца, а ако дође до наглог пораста смртности међу приматима у прашуми, проучавају могуће узроке.

То је подухват који траје током читаве године, а у њему учествује тридесетак научника, техничара, ветеринара и информатичара. Радећи на „Пројекту Камерун“, научници су открили најмање три неочекивана или непозната вируса, и сви припадају истој породици РНК ретровируса као ХИВ.

Волфов циљ је да успостави сличне „осматрачнице“ и у другим забаченим деловима света – Конгу, Малезији, Лаосу, Мадагаскару, Парагвају и Кини. Покушава да прати све случајеве преласка животињског вируса на људе, премда најчешће не долази до даљег ширења међу људима. Што више података има, лакше ће моћи да уочи законитости у понашању вируса и можда предвиди следећу смртоносну опасност.

У овом тренутку, Волф и његове колеге

проучавају варијације вируса ХТЛВ (хумани Т-лимфотропни вирус). Више од 20 милиона људи на свету заражено је вирусом ХТЛВ-1 који може довести до лимфоцитне леукемије Т-лимфоцита, или ХТЛВ-2, могућим извором неуролошких обољења. У Сједињеним Америчким Државама крв сваког даваоца проверава се на шест вируса, међу којима су и варијације ХТЛВ-а. Испитивање крви сеоских ловаца у Камеруну открило је не само познате варијације ХТЛВ-а, већ и два потпуно нова и до сада непозната. Научници су их

назвали ХТЛВ-3 и ХТЛВ-4. За сада се не зна каква нам опасност прети од њих.

Ретровируси слични ХИВ-у прелазили су са примата на људе много чешће него што се претпостављало. Камерунски ловац који је купио СИВ није био усамљени случај. Испоставило се да вируси непрестано прелазе с животиња на људе. Једини разлог зашто сваки час не избијају епидемије јесте што већина тих вируса тешко успева да се устали и рашири међу људима.

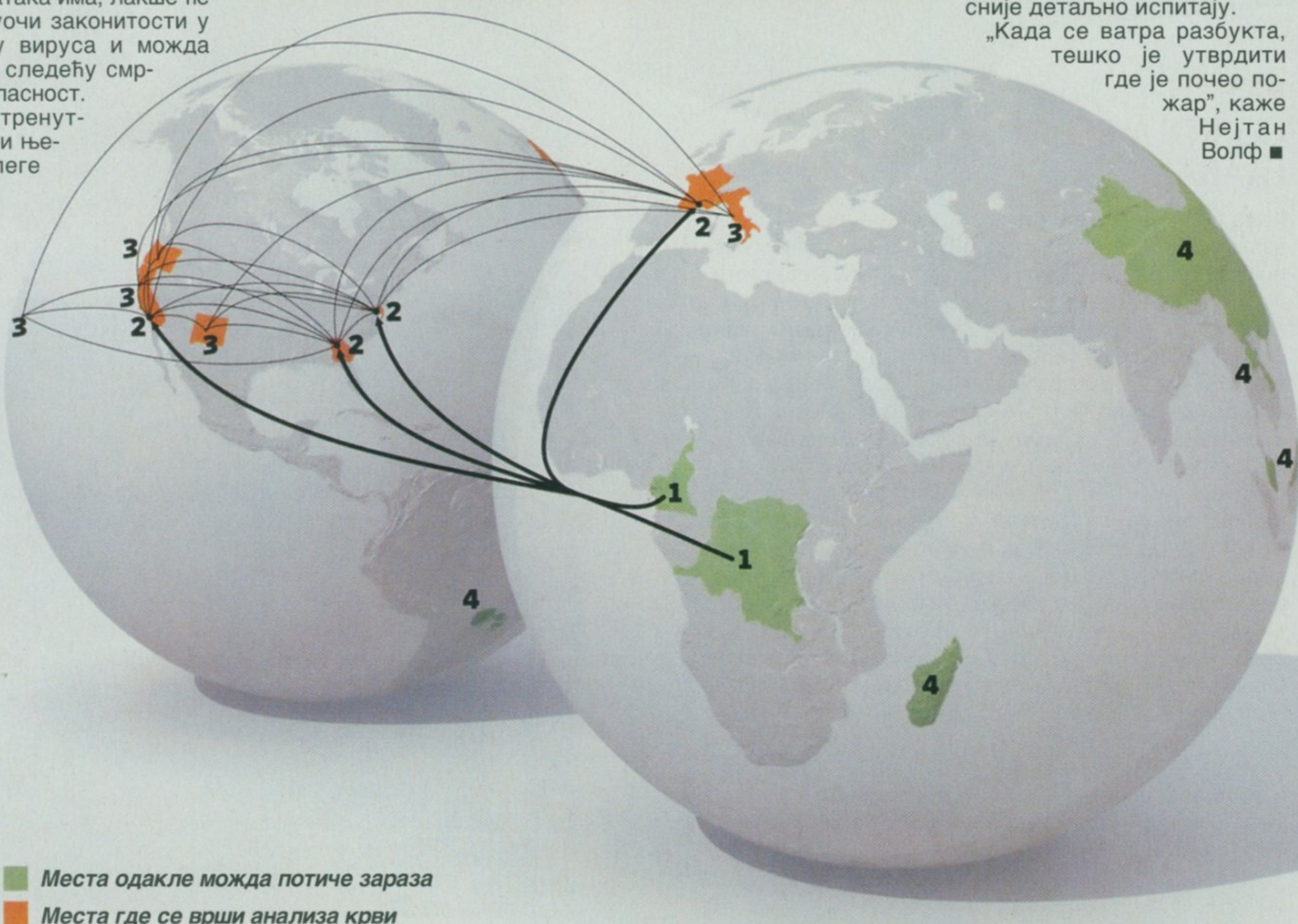
Нејтан Волф, оснивач „Пројекта Камерун“.

Како спречити избијање следећег ХИВ-а

Планетарна мрежа Нејтана Волфа почиње у Камеруну и Конгу (1), где ловци накапају узорке крви са својих улова на филтерске папире. Истраживачи прикупљају папире и узимају узорке крви и самих ловаца. У свакој земљи лабораторије праве каталоге узорака који се шаљу једном од четири збирна места: Монпеље (Француска), Балтимор, Атланта или Лос Анђелес (2). Тамо се испитују на познате вирусе, као што су ХИВ или ебола. Зависно од тога каква су даља испитивања потребна, узорци крви шаљу се другим светским лабораторијама (3). У њима научници покушавају да открију шаблоне који би указивали на могуће ново жариште епидемије, начине на које би се она ширила или могла да се заустави. На крају сви узорци крви пристижу на Универзитет Калифорније у Лос Анђелесу. Волф види Камерун као прототип. Успоставља слична чворишта у другим земљама, где заразе могу да пређу са животиња на људе (4) ■

Захваљујући „Пројекту Камерун“ и предавањима која Волф и његове колеге држе неугом становништву, неки обичаји се постепено мењају. Ловци свој улов данас пакују у пластичне кесе и носе у село тако да не дођу у додир са крвљу убијене животиње. С неким ловцима постигнут је чак и договор да сакупљају узорке крви са улова. Накапају крв на филтерске папире на којима може месецима да се очува осушена крв иако се не држе у фрижидеру. С времена на време, неко од научника прође и купи узорке који се касније детаљно испитају.

„Када се ватра разбукта, тешко је утврдити где је почео пожар“, каже Нејтан Волф ■

■ Места одакле можда потиче зараза
■ Места где се врши анализа крви

Илустровала
Светлана
Кнежевић

НАЈЗАД АМЕРИКАНАЦ

Тек када је напунио 105 година, Кубанац **Хосе Темпрана**, звани Ел Нињо, постао је амерички држављанин иако у Мајамију живи од 1994. године. Рођен 1901. године на Куби, Ел Нињо је током читавог живота био рибар. Године 1964. одлучио је да самостално нападне кубанског председника Фидела Кастра, и тако га збаци с власти. Као што је познато, није успео, а кубанске власти су му пронашле америчку пушку... Осуђен је на тридесет година затвора. Када је пуштен, 1994. године, избегао је у САД. Од тада, па све донедавно, није имао амерички пасош. Добио га је тек у сто петој години ■

РАЧУН ОД КОГА БОЛИ ГЛАВА

Када је **Денису Диксону** прошлог месеца стигао рачун за гас, овај становник градића Чарминстер у енглеској покрајини Дорсет дуго га је гледао и у неверици пребројавао нуле. Напокон је схватио да га очи не варају – на рачуну је била цифра од једног милиона фунти. Диксон је знао да је у питању грешка јер не постоји могућност да је његов рачун, који је у просеку око пет стотина фунти месечно, одједном нарастао две хиљаде пута. Одмах је телефоном позвао испоставу гаса у свом месту и објаснио шта је у питању. Службеница је на рачунару проверила и рекла да је у питању грешка и да му се извињава. Диксон је одлучио да од овог неспоразума извуче корист: ко год докаже да је добио већи рачун од њега, без обзира да ли се радило о грешци, био је спреман да му да награду од двеста фунти. Марк Дафел, у британској гасној компанији задужен за везе с јавношћу, објашњава да се догодила грешка и да се он извињивао Диксону. И додаје: „Не могу никоме да забраним да смисли наградну игру, макар и кад је моја компанија посредно у њу укључена. А у знак извињења, Диксон је добио повластицу да за онај месец за који је добио рачун од милион фунти неће морати да плати рачун” ■

КРАДЉИВАЦ ЉУБАВИ

Један господин из Чикага тужио је љубавника своје супруге због крађе љубави. **Артур Фридман** оптужио је Џермана Блинова да му је украо женину љубав! Путем адвоката тражио је надокнаду – пет хиљада долара. Ваљда је мислио да толико вреди супружничка љубав. Занимљиво је да се на суду појавила и дама због које је настао спор, и то као сведок одбране оптуженог и изјавила да је заправо муж охрабривао у љубавној вези са Блиновом, зато што им је брачни љубавни живот постао неподношљиво досадан. Тужба за крађу љубави потом је одбачена ■

БОГОРОДИЦА НА ПРОЗОРУ

Попрсје Богородице наводно се указало недавно на прозору једне сеоске куће у месту **Супино покрај Фрозинонеа у Италији**. У том селу Богородица се иначе већ више пута појављивала. Осим Богородице, на прозорима се осамдесетих година прошлог века неколико пута појавио и Исус Христос. Вест о појављивању Богородице, односно њене приказе, узнемирила је мештане. На место догађаја стигла је напослетку и полиција. Стручњаци су дуго испитивали прозорско окно, али испитивања нису показала ништа необично. То, међутим, није разуверило тамошње вернике, који и даље посећују ту кућу не би ли још једном угледали Богородицу ■

МРШАВИМА ЈЕ ТОПЛИЈЕ

Многи су живели у уверењу да дебељуге теже подносе топло време од мршавих. Недавна истраживања **Удружења интерниста Италије** показују управо супротно. Наиме, слој сала који облаже органе дебелих људи служи заправо као штит, нека врста сунцобрана, те они, за разлику од мршавих, боље подносе летње жеге. Изразито мршави људи, више него дебели, требало би да пију довољно воде и течности, како би њихови бубрези несметано радили. Јер, они више осећају спољашњу врелину. Што се дебељуга тиче, њихови бубрези су обавијени – салом ■

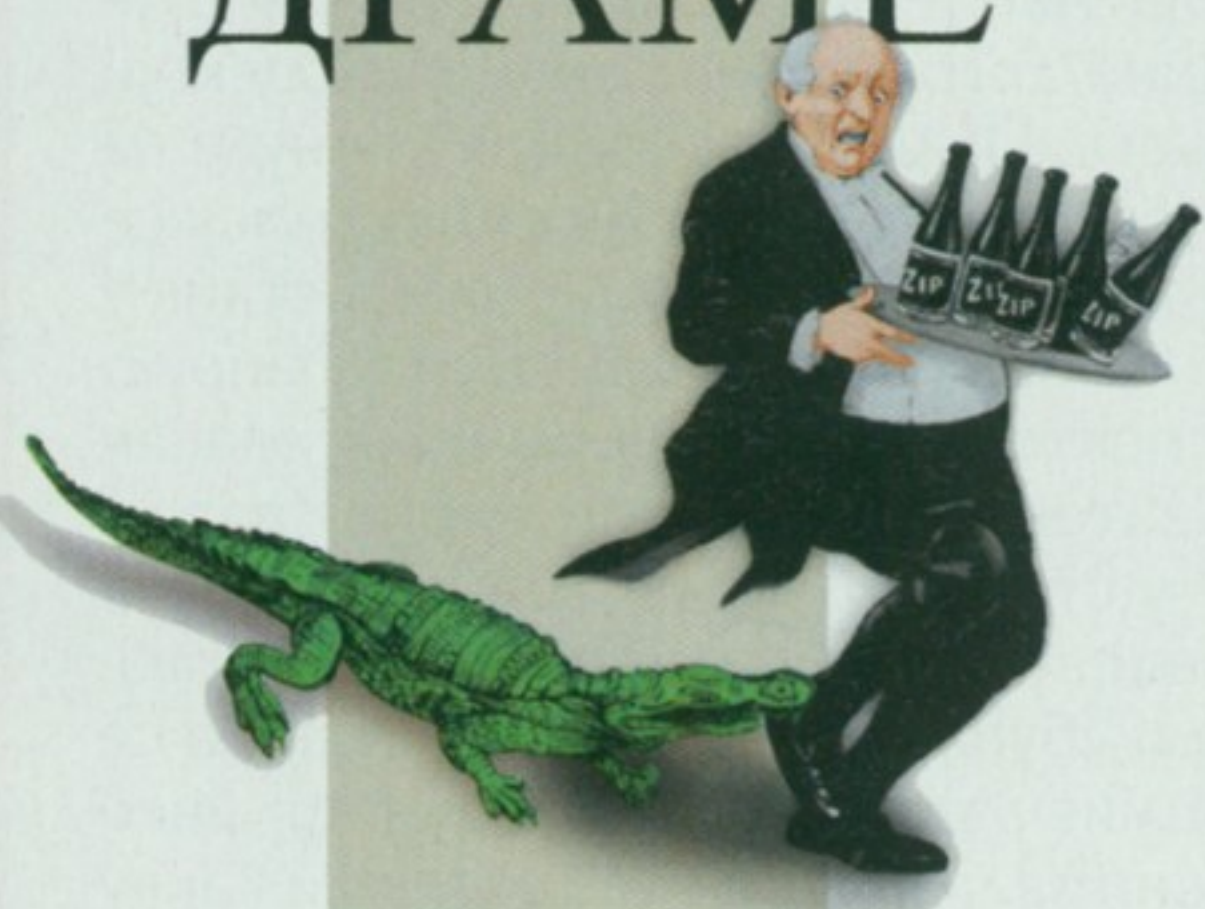
КО ТО ТАМО СМРДИ?

Полиција у немачком граду **Кајзерслаутерну** недавно је добила дојаву „забринутог суседа“ који није хтео да открије своје име. Објаснио је да слуги најгоре – верује да се нешто страшно догодило његовом суседу који живи спрат изнад њега. Полиција је одмах кренула на увиђај. Када су се попели на трећи спрат, нису се двоумили у који стан треба да провале јер се из стана у углу ширио непријатан мирис.

Али, када су инспектори ушли, спремни на ужасан приказ, у кући су затекли човека који мирно спава у дневној соби, а у стану хаос: разбацане неопране кошуље, чарапе, доњи веш, гомиле неопраних судова, насlage новина и убуђале хране... Није чудо да се ширио јак и неподношљив задах. Неименовани прљавко пријављен је надлежнима, а суд ће већ одлучити какву казну да му пропише. За почетак, полиција му је наложила да сместа очисти стан или ће га у противном кућни одбор протерати из зграде ■

ЖИВОТ ПИШЕ ДРАМЕ

Двадсетдвогодишња Френсис Ловер ставила је једанаестомесечног сина Томија на задње седиште старог аутомобила и потом села за управљач. А тада је врата поред ње нагло отворио непознати мушкарац и ставио јој нож под грло. „Помери се!“, наредио је и главом јој показао на седиште сувозача. Када је одбила да то учини, прислонио јој је нож уз гркљан, па је морала да се повинује наређењу. Незнанац је одмах заузео место за воланом и наредио: „Дај ми кључеве кола. Остани мирна и ништа ти се неће догодити“. Срце јој је силовито ударало

док је покушавала да одгонетне ко је и шта хоће тај човек, који је њу и њеног малог сина возио са паркинга великог супермаркета у граду Модесту у Калифорнији, где је живела са мужем. Нападач је био стар тридесетак година, витак, великог носа, црвеносмеђе косе, ситних очију, необријан, у плавим фармеркама и теget џемперу...
– Колико новца имаш код себе? – питао ју је.
– Четрдесет пет центи – рекла му је док је отварала ташну.
– Задржи их. Мени треба много више. Дај ми своју адресу.

оставићу обавештење где ћеш моћи да нађеш дете и кола. Немој да зовеш полицију.
– Молим вас, немојте да повредите моју бебу.
– Нећу је повредити – рекао је и шаком нежно ухватио Томијево стопало. Френсис је тек тада приметила да незнанац на рукама има кожне рукавице. Веома узбуђена, једва је изашла из кола, а отмицар је дао гас и убрзо нестао из угла. Сва унезверена, млада жена утрчала је у оближњи кафе и човеку за шанком, кроз плач, промуцала:
– Неко ми је отео бебу. И док је шанкер

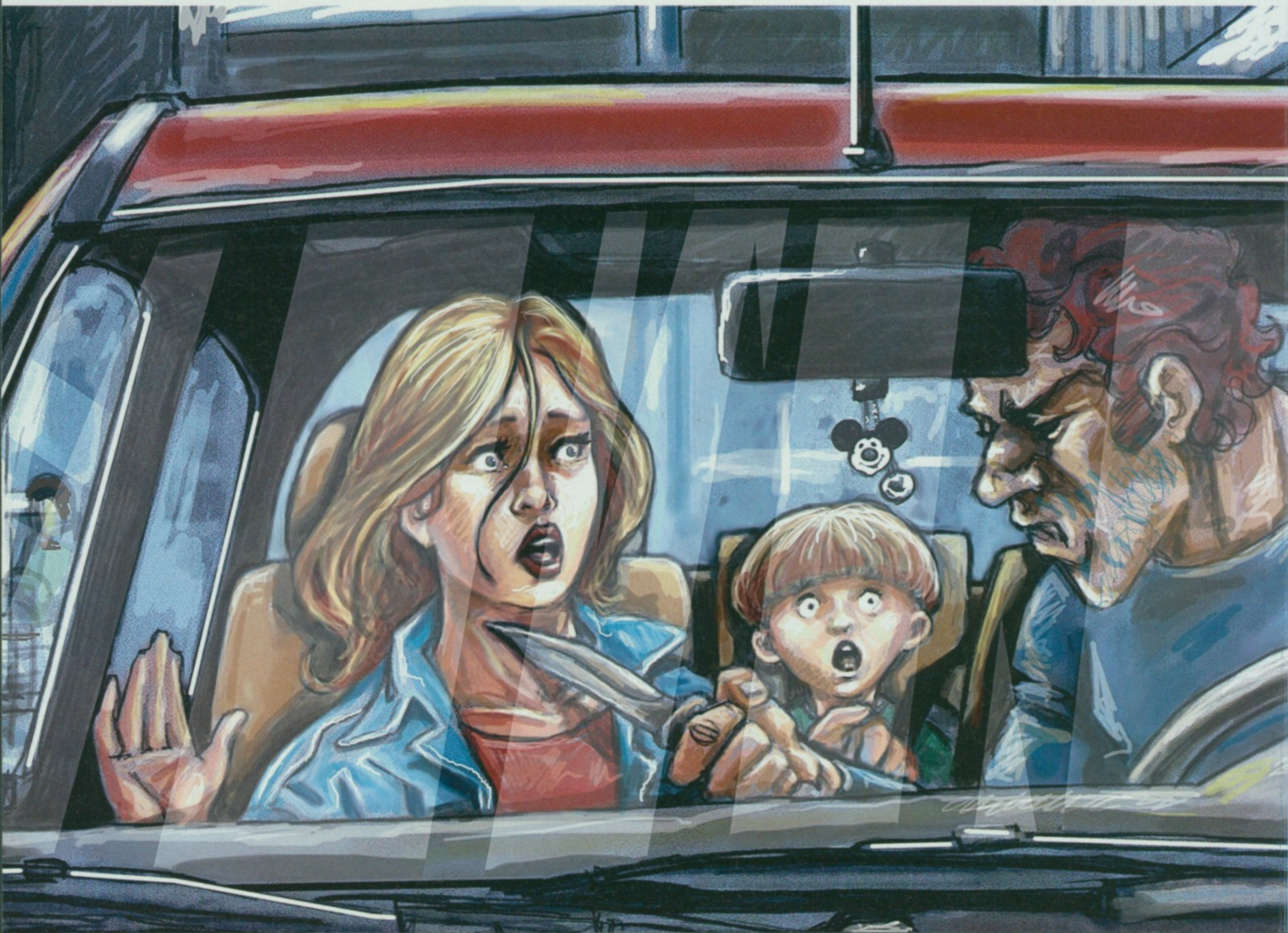
ТО ЈЕ

Срце јој је силовито ударало док је покушавала да одгонетне шта хоће тај човек који је њу и њеног малог сина возио са паркинга великог супермаркета у граду Модесту у Калифорнији

Ружем за усне, исписала је адресу на полеђини рачуна из супермаркета. Незнанац је цедуљу гурнуо у џеп фармерки, а затим прикочио и наредио јој да изађе из кола. Она се окренула према задњем седишту, да узме малог Тонија, али ју је уљез у томе спречио.

Немојте да повредите моју бебу

Френсис је бризнула у плач: – Молим вас, дозволите ми да узмем дете.
– Не. У твом поштанском сандучету

покушавао да успостави телефонску везу са шерифовом канцеларијом, Френсис се са другог телефона јавила мужу.

То се догодило у суботу по подне, 20. јануара 1973. године. Шерифови помоћници су после само неколико минута стигли у кафе и почели да испитују Френсис. Њен муж Том, двадесетшестогодишњи инжењер, запослен у једној малој фабрици, био је пренеражен оним што му је саопштила. Дуго је, утучен, седео поред телефона, питајући се зашто је неко украо његовог малог сина кад они немају новац за откуп.

телефонских позива. Међутим, нигде није било ни речи од отмичара.

Случај преузима детектив Вилијамс

Три недеље после отмице, када су већ били испитани многи подаци, случај је поверен детективу Веслију Вилијамсу, из шерифовог одељења. Вилијамс је био крупан, дебео човек, али паметан, одлучан и стрпљив. Неколико пута недељно је посеђивао је Френсис и показивао јој фотографије познатих криминалаца из полицијске

Алберте полиција је послала извештаје и фотографије напуштене деце.

Једног раног јутра неко је телефоном обавестио Вилијамса о „свеже прекопаној земљи која изгледа као дечји гроб“. Он се на брзину обукао, узео лопату и колима отишао до назначеног места. Тамо је ископао кутију за ципеле, у којој су били мртва веверица и пластични цвет. У даљем истраживању детектив је нашао бебу која је била продата у Мексику за 110 британских фунти и још једно напуштено дете, које је чувао неки фармер, али то није био мали Томи. Већ је стигло и лето, и Вилијамс је био

МОЈЕ ДЕТЕ!

Сат касније, шерифови помоћници су, поред другог кафеа нашли празан аутомобил Ловерових. У њему није било отисака прстију нити других трагова отмичара. Полиција је проверила изјаву несрећне мајке и утврдила да је истинита. Фоторобот отмичара и фотографија малог Томија били су разаслати по целој земљи. Током првих недељу дана од отмице, у шерифову канцеларију стигло је више од петсто писама и телеграма, а било је и

документације. Исто су чинили и агенти Федералног истражног бироа (ФБИ), али она на њима није препознала отмичара. Вилијамс је пратио сваки траг који би могао да буде од користи. Рецимо, неки човек се јавио и рекао да је малог Томија видео у сивом „плимуту“. Детектив је наредио да се у сва три округа зауставе и провере таква кола, али ништа није нађено. Испитана су и многа дечија прихватишта. Из Лујзијане, Џорџије, Илиноиса, Охаја и канадске покрајине

свестан да у овом случају није успео ништа да уради. „Негде постоји брачни пар с дететом које није њихово“, рекао је једном својој жени и додао: „Неко зна за то, али како да нађем тог неког?“

Дечак звани Шон

Отприлике у исто време, само пет-шест километара од куће Ловерових, тридесетогодишња Марџори Кофи написала је писмо својој некадашњој сусетки Маргарет

Илустровао Владимир Алексић

 Рејнс, која је живела у Тексасу, и обавестила је да су она и њен муж Боб усвојили малог дечака. Госпођа Рејнс је знала да њена бивша комшиница има две кћерке из првог брака и да више није могла да рађа због операције на материци. Када се распитивала о појединостима усвојења, Марџори Кофи јој је само кратко одговорила да се дечак зове Шон.

У септембру Рејнсови су се вратили у Модесто и уселили се у кућу близу Кофијевих. Када их је Маргарет Рејнс поново питала о усвојењу, њени суседи одбили су да јој кажу било шта, па је закључила да се беба родила у породици неких њихових пријатеља који је нису желели. Кад год је Маргарет посећивала Кофијеве, дечак је обавезно био затворен у својој соби тако да није могла да га види.

Зато јој је ово усвојење и понашање комшија било чудно.

Детектив Вилијамс почео је чак да сумња у своје истраживачке способности, иако је с колегама добро размотрио сваки делић тог случаја. Током протекле године он је сарађивао са новинарима, људима из штампе, радија и телевизије и свако спомињање злочина доносило је нове подстицаје за трагање. Међутим, како је време пролазило, тако је и њихово занимање у вези са причом о отмици јењавало јер није било нових појединости.

Френсис није губила наду.

– Кљупко ће почети да се одмотава – рекла му је кад их је једном посетио. – Можда ће се то десити сутра, а можда идућег месеца. Када је Вилијамс напуштао кућу, завирио је у дечију собу и видео да је креветац размештен, а околу поређане играчке, као да ће се Томи вратити за сат времена.

У јануару 1974. Вилијамс је разговарао са Стивом Рингхофом, новинаром локалног листа, и предложио му да напише чланак поводом годишњице отмице. Детектив је из искуства знао да ће причу пренети новинске агенције и отмица ће још једном изазвати пажњу. А то ће, можда, навести неког читаоца да укаже на траг који води до Томија Ловера.

Увече 19. јануара, Марџори Кофи посетила је госпођу Рејнс. После краћег разговора, она ју је упитала да ли зна како може да набави крштеницу за Шона.

Маргарет Рејнс је на то одговорила питањем:

– Зар ти је нису дали кад си га усвојила? Марџори је најпре оклевала, затим погледала сусетку у очи и најзад проговорила:

– Немој рећи никоме, чак ни свом мужу. Дете је отето.

Маргарет Рејнс ово није схватила озбиљно јер је њена комшиница понекад волела да попије чашицу више. У таквим приликама умела је да прича разне измишљотине о својој прошлости, као го-го играчице, ловца на дилере дроге или певачице у фолк групи. Али, када је неколико дана касније Маргарет прочитала Рингхофов чланак о отмици и видела

слику Томија Ловера, који је веома личио на Шона Кофија, а кога је први пут видела пре две недеље, исповест госпође Кофи одједном ју је узнемирила.

Госпођа Рејнс се најчешће питала да ли је Томи Ловер заиста Шон Кофи. Да ли да позове детектива Вилијамса, поменутог у чланку? Шта ако је Шон Кофи отет, али није Томи Ловер?

Животно важна одлука

Тих дана Маргарет Рејнс је често била замишљена, што се одразило и на посао којим се бавила. Послодавац јој је једном пребацио за њен рад, а она му је изнела своју муку. Он јој је на то одмах рекао:

– Зови шерифа. И ти си мајка и замисли како би се осећала да је твоје дете отето?

Када је телефонирао Вилијамсу, он је у почетку био равнодушан. Звучала му је као особа која нема поверења у себе,

али његов став се променио када је поменула да ју је госпођа Кофи питала где може да набави крштеницу за дете. Узбуђен, телефонирао је локалном агенту ФБИ-а и са њим одмах отишао код Кофијевих.

Марџори Кофи је оспоравала да је дечак код ње. Затим је рекла да се неко време старала о детету своје полусестре, али да га је одвела пре три месеца. Вилијамс и агент су се накратко повукли да би упоредили утиске. Сложили су се да је жена лагала. Телефонски разговор са госпођом Рејнс учврстио је њихово уверење јер је она била сигурна да је, пре само две-три недеље, код Кофијевих видела дете.

Да би се прибавио налог за претрес, није било времена. Кофијеви су били узнемирени и, ако је дете Томи, могу да покушају да побегну с њим или, још горе, да уклоне трагове отмице. Зато су се одлучили за брз подухват.

Није било сумње да је то Томи

Кад је агент отишао да нађе Боба Кофија, Вилијамс се, са својим колегом, наредником Чарлсом Кертисом, вратио у кућу Кофијевих. Госпођа Кофи их је

дочекала питањем да ли имају налог за претрес. На то су је они упитали зашто тражи налог за претрес ако у кући заиста нема детета.

После мучног ћутања, госпођа Кофи је признала да је дете у соби и отишла да га донесе. Наредник Кертис нагло је отворио врата ормана. Тамо је стајао Боб Кофи који је изашао без речи.

Госпођа Кофи је донела дечака из собе. Полицајци су затим све троје одвели у станицу полиције, где је наредник Роџер Локри узео отиске дететових стопала и отишао да их упореди са отисцима Томија Ловера у болници где је рођен. Вилијамс је узнемирено чекао његов повратак. Наредник Локри се најзад појавио и с врата рекао:

– Утврдио сам 15 подударних тачака (по стандардима ФБИ, за позитивну идентификацију довољно је 12 подударности). То је нестало дете. Нема никакве сумње.

Френсис и Том Ловер су, без објашњења, позвани да се хитно јаве у шерифову канцеларију. Том је помислио да га зову да препозна остатке свог сина и питао се како да помогне Френсис да преживи тај шок. Али, кад су тамо стигли,

Вилијамс их је, насмејан, поздравио и рекао:

– Мислимо да смо нашли Томија.

Френсис је бризнула у плач и упитала:

– Јесте ли сигурни у то?

– Не могу да будем сигуран пре него што ви потврдите – узвратио јој је он.

Затим су Томија унели у собу.

Френсис га је испрва укочено гледала. Њене очи су биле широм отворене, а лице бледо.

Вилијамс јој је рекао:

– Узмите га, Френсис.

Она је пришла Томију и он је почео да плаче. Френсис је, јецајући, рекла:

– То је његов плач. То је моје дете!

Одједном, њих двоје су се загрлили, а сузе су им се мешале док је Френсис љубила његово чело и обрашчиће. Тај дирљив приказ свима је измаио сузе. Следећег дана Френсис је у Бобу Кофију препознала отмицара свог детета. Он је одмах признао отмицу.

При том је објаснио да је његова жена била депресивна зато што није више могла да роди, па је он одлучио да отме Томија како би спасао свој брак.

Његова жена, тврдио је он, ништа није знала о отмици. И она је упорно порицала да је знала за отмицу, али је сведочење госпође Рејнс јасно показало да обоје лажу. Против Кофијевих је подигнута оптужница. Бобу је претио затвор од пет до двадесет пет година, а њој од једне до пет година.

Томи је био у прилично лошем стању. Имао је модрице на рукама и грудима, а модрице око зглобова на ногама, и слаба циркулација крви у стопалима, сведочили су о притвору у коме је био. За тих годину и шеснаест дана код Кофијевих његов психички развој био је заустављен.

– Он је сада одлично – изјавила је Френсис после неколико месеци. – Знам да је дете божији дар. Ја сам добила исти поклон два пута. Тога сам свесна сваког минута који проводим са својим дететом и захвална сам за сваки минут ■

J. P.

ПОДНИКНИ
ЗАБАВНИК

3. 8. 2007.

ЗАДАЦИ ЗА 21. ВЕК

Магнетно поље Земље је њен штит. Кад оно не би постојало, космичко зрачење збрисало би живот на нашој планети.

ЗЕМАЉСКИ ШТИТ

Научници су се најзад приближили решењу једне од највећих теоријских загонетки – како тачно наша планета ствара магнетно поље?

Игла компаса показује север. То је чињеница у коју не сумњамо. Без магнетизма планете, живот би био врло не-известан јер не би постојала магнетосфера, која окружује Земљу да нас штити од ути-

цаја космичких зрака и соларног ветра. Да ли је овај сценарио оно због чега би требало да се забринемо? Не може се знати сигурно, пошто је Земљино магнетно поље веома тешко проучавати. У њену унутрашњост немогу-

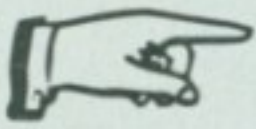
ће је слати подземне бродове којима ће управљати „теранати“ да испитују унутрашње механизме Земље (као у филму „Језгро“, који смо и ми могли да гледамо). Уместо тога морамо да се ослањамо на лабораторијске и

компјутерске симулације унутрашњости Земље, као и на сателитско посматрање и проучавање стена која обављају геофизичари.

Знамо да је средиште Земље густо течено језгро које обавија

Хоће ли магнетно
поље икада
нестати?

 чврсто унутрашње језгро. Верује се да су оба, и спољашње и унутрашње, састављена највећим делом од гвожђа. Само је у спољњем оно у течном, а у унутрашњем у чврстом стању. Са својим претежно диполарним магнетним пољем Земља се понаша као да има магнетну шипку која се протеже од Северног до Јужног пола. Ипак, Земљино гвоздено језгро није, као што би могло да се помисли, један огроман магнет. То је због тога што гвожђе губи магнетска својства већ на 77 степени Целзијуса (такозвана Киријева температура), а језгро Земље је знатно топлије од тога. Па, како се онда ствара магнетно поље наше планете?

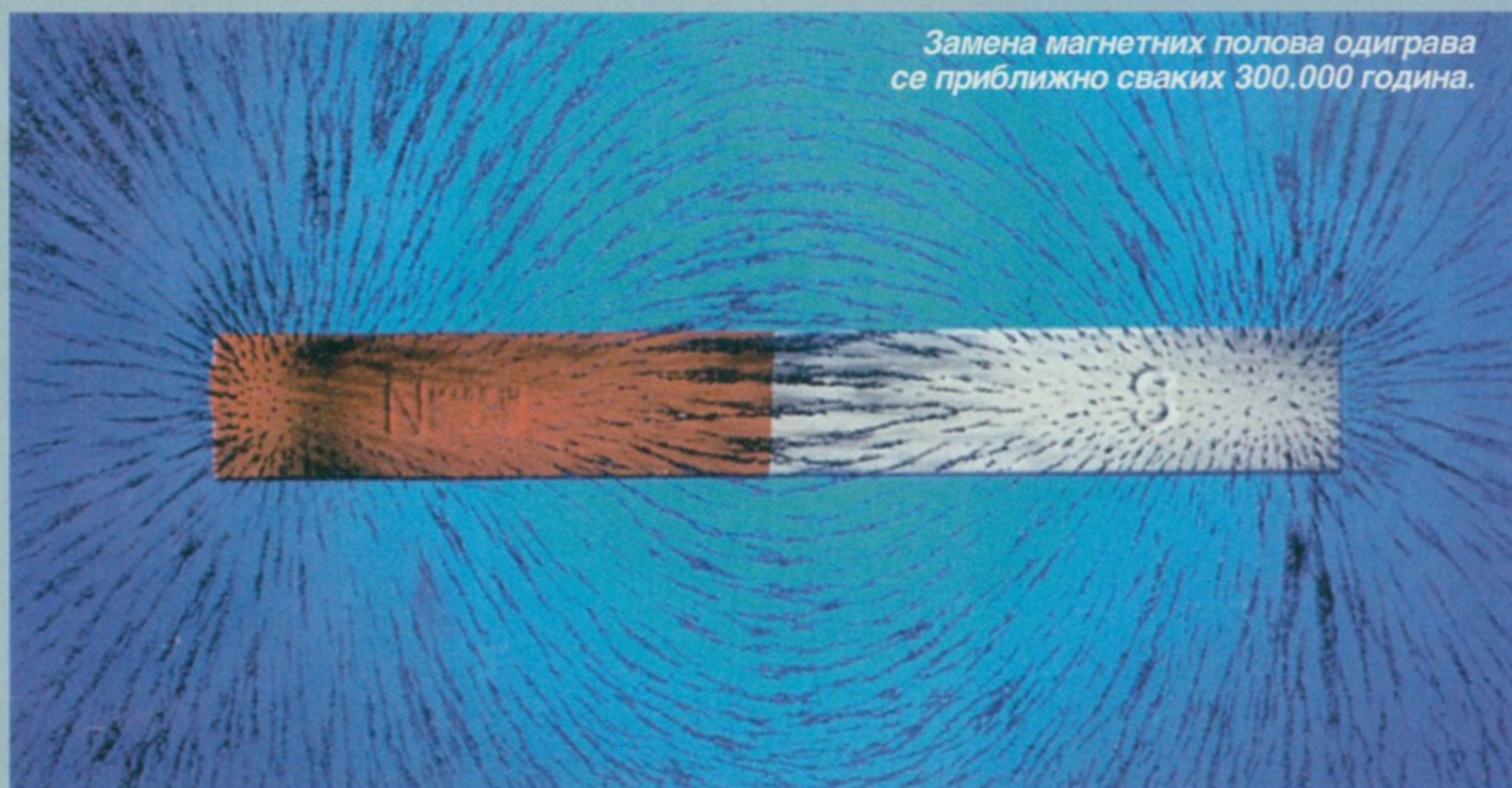
Геодинамо

Најприхватљивија теорија јесте да га ствара оно што је названо геодинамо. Као и електрични генератор, геодинамо ствара магнетно поље од кинетичке енергије својих покретних делова. Али, док су код генератора

двадесет два

ХОЋЕ ЛИ СЕ ПОЛОВИ ОБРНУТИ?

Земљин магнетни прекидач је закаснио

Замена магнетних полова одиграва се приближно сваких 300.000 година.

У магнетизму старих стена забележена је појава да су Северни и Јужни магнетни пол Зе-

мље током њене историје више пута замењивали своја места. Ова замена, то јест обртање магнетног по-

ља, некада се одигравала у правилном временском размаку од око триста хиљада година. Међутим, последња

покретни делови упредени намотаји жице, у нашој планети кретање се одиграва унутар електропроводне течности – истопљеног гвожђа Земљиног језгра. Сматра се да две врсте сила изазивају јако вртложење у течном гвожђу – конвективне силе настале услед тога што је велика топлота заробљена у језгру при његовом настанку и Кориолисов ефекат изазван окретањем Земље. Ове силе омогућиле су геодинаму да се одржи милијардама година.

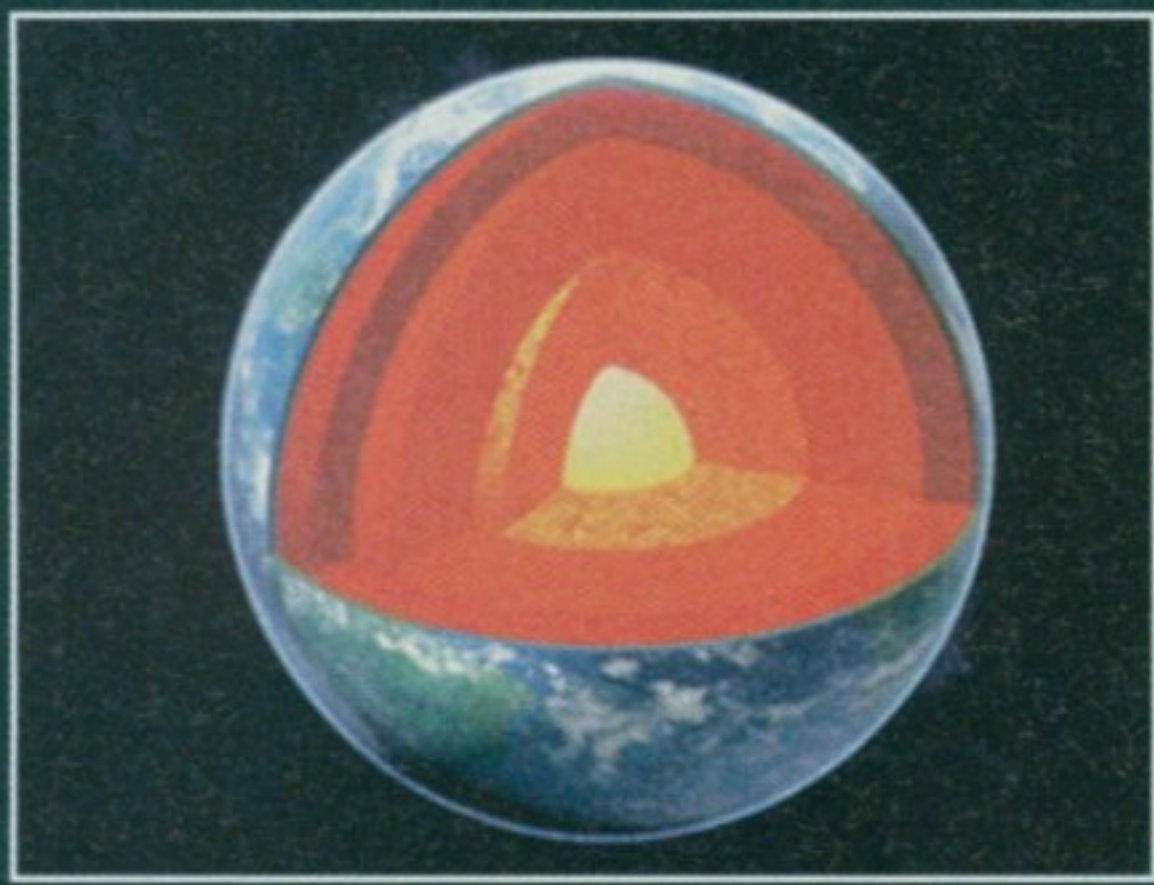
Недавно су француски научници, боље него ико пре, показали у лабораторијским условима како би геодинамо могао да ради. Ова група истраживача са најпрестижнијих научних установа у Француској успела је да направи самоодржавајуће магнетно поље у течном натријуму, металу који се у течном стању понаша слично као гвожђе. Пола метра дугачка посуда ваљкастог облика, са пропелерима на сваком крају, била је напуњена овом течношћу. Окретањем пропелера у супротним смеровима брзином од око 26 обртаја у секунди, добијено је вртложно кретање течног натријума које је створило магнетно поље.

Новина у овом огледу јесте да је флуиду омогућено да слободно тече. Претходни огледи користили су цеви, што је утицало на слободу протока. Показало се да маг-

ЗЕМЉИНО МОЋНО ПОЉЕ

УНУТРАШЊОСТ

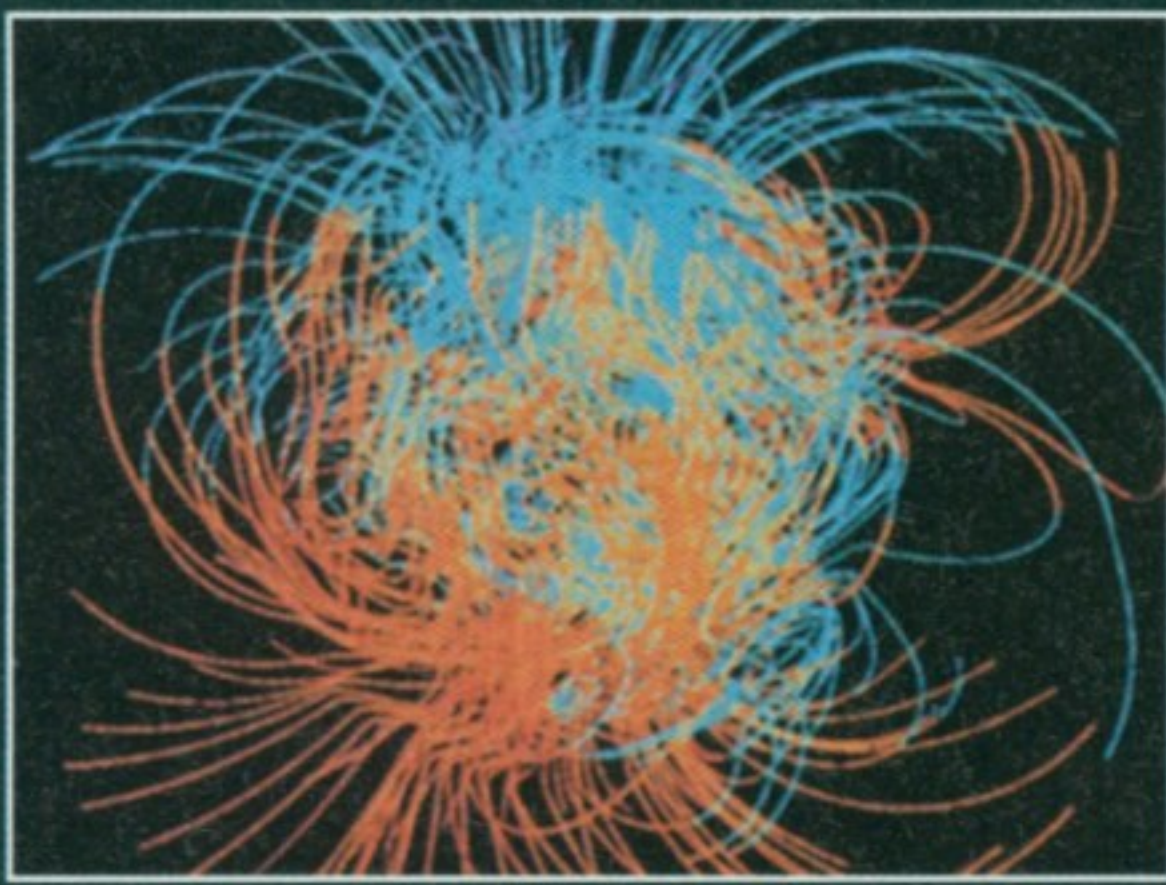
Земља је подељена на четири главна слоја. У њеном средишту је унутрашње језгро од гвожђа, које је за само око 30 одсто мање од Месеца. У чврстом је стању због изузетно великог притиска. Језгро је врело – између 4000 и 7000 степени Целзијуса. Зато је његов спољашњи део, где је притисак мањи, у течном стању. Трећи слој чини чврст плашт који окружује језгра. Дебео је око 2900 километара и врео 1000 степени Целзијуса. Земљина кора дебела је само око 30 километара, а на неким местима на океанском дну и знатно мање. Стеновита је и крта, па може да пуца – кад се јављају земљотреси ■

Четири слоја унутрашњости Земље.

ЛИНИЈЕ СИЛЕ

Заједничким дејством конвекције и Кориолисовог ефекта ствара се вртложно кретање металне течности у спољашњем језгру Земље. Линије силе магнетног поља се уврћу, тако да њихово простирање подсећа на сноп расутих шпaгeтa. Магнетно поље Земље једноставније је ван планете него у њеној унутрашњости. Само један одсто енергије магнетног поља простира се ван језгра. На Земљиној површини највећи део поља налази се у близини полова. На Јужном полу (жуте линије) магнетне линије силе излазе, а близу Северног пола улазе у унутрашњост ■

Рачунарска симулација геодинама.

СОЛАРНИ ВЕТАР

Земљино магнетно поље простира се у васионски простор стварајући магнетосферу. Њен облик у тесној је вези с налетима соларног ветра. Сплпштена је на оној страни која је окренута Сунцу. Ту се простира на даљину која се креће између шест и десет полупречника Земље. На супротној, мрачној страни, под утицајем магнетосфере соларни ветар је одбијен на удаљеност од око 1000 Земљиних полупречника. Наелектрисане честице соларног ветра скрећу према Северном и Јужном полу, где стварају појаву поларне светлости (ауроре) ■

Земљино магнетно поље (обојено у плаво).

промена забележена је пре седамсто осамдесет хиљада година. Шта је разлог овом закашњењу? Неколико недавних промена у магнетном пољу Земље протумачено је као знак да је наредна замена полова неизбежна и временски блиска. На пример, игле компаса у Африци померају се за око један степен сваких десетак година, а укупно магнетно поље Земље ослабило је за десет одсто у поређењу са оним у деветнаестом веку. Ипак, Гери Глацмајер, професор на универзитету Калифорнија, одбацује овакве тврдње. Он наводи да уочене промене у магнетном пољу нису ништа необично јер се оно увек или појачава или слаби. Сада је његова јачина само на доњој граници средње вредности. Протеклих неколико

хиљада година магнетно поље било је јако. Тек под условом да настави да опада и у наредних две хиљаде година, биће сигуран знак да ће се преокренути.

Кад дође до обртања полова, сама појава траје око пет хиљада година. Током тог раздобља магнетно поље више не личи на дипол – његова грађа постаје знатно сложенија. На пример, могло би да се појави и шест полова који би се поређали дуж екватора. То би имало погубне последице по живот на Земљи. Соларни ветар и космичке зраке не би имало шта да скрене према великим висинама изнад данашњих магнетних полова, већ би се све ове честице гомилале на знатно мањим висинама, где би живе организме излагале великом зрачењу ■

нетно поље може да се ствара чак и када метална течност тече вртложно, а то је велики корак напред јер је ближе стварним условима који владају у језгру наше планете.

Ипак, многа питања о магнетном пољу Земље и даље чекају одговоре. Још се са сигурношћу не зна ни шта покреће течност у њеном језгру. Иако већина стручњака сматра да је основни узрок конвективно струјање топлоте, има научника који мисле да би делимичан утицај могао да има и механизам сличан ономе који ствара Земљине плиме.

Опадајуће поље

Друго важно питање тиче се јачине поља. Магнетно поље не може да се појачава преко одређених граница – у неком тренутку достићи ће тачку засићења. Било би пожељно да се сазна на којој се величини (магнитуди) достиже ова тачка, јер би то омогућило већа сазнања о дешавањима у језгру. Нови огледи, са још већим посудама и симулације са још јачим

рачунарима, обећавају да ћемо добити одговоре и на ова питања. Али, шта је с питањем да ли Земља може потпуно да изгуби своје магнетно поље?

Француски научници открили су, такође, да ако се у њиховом огледу повећава температура, електрична проводљивост течног метала може толико да опадне да се стварање магнетног поља сасвим заустави. Како се Земља буде хладила, течни део њеног језгра биће све мањи прелазећи на крају у чврсто стање. То значи да може да достигне тачку када више неће моћи да ствара магнетно поље. Сматра се да се то управо догодило Марсу – ова планета мања од Земље брже се хладила.

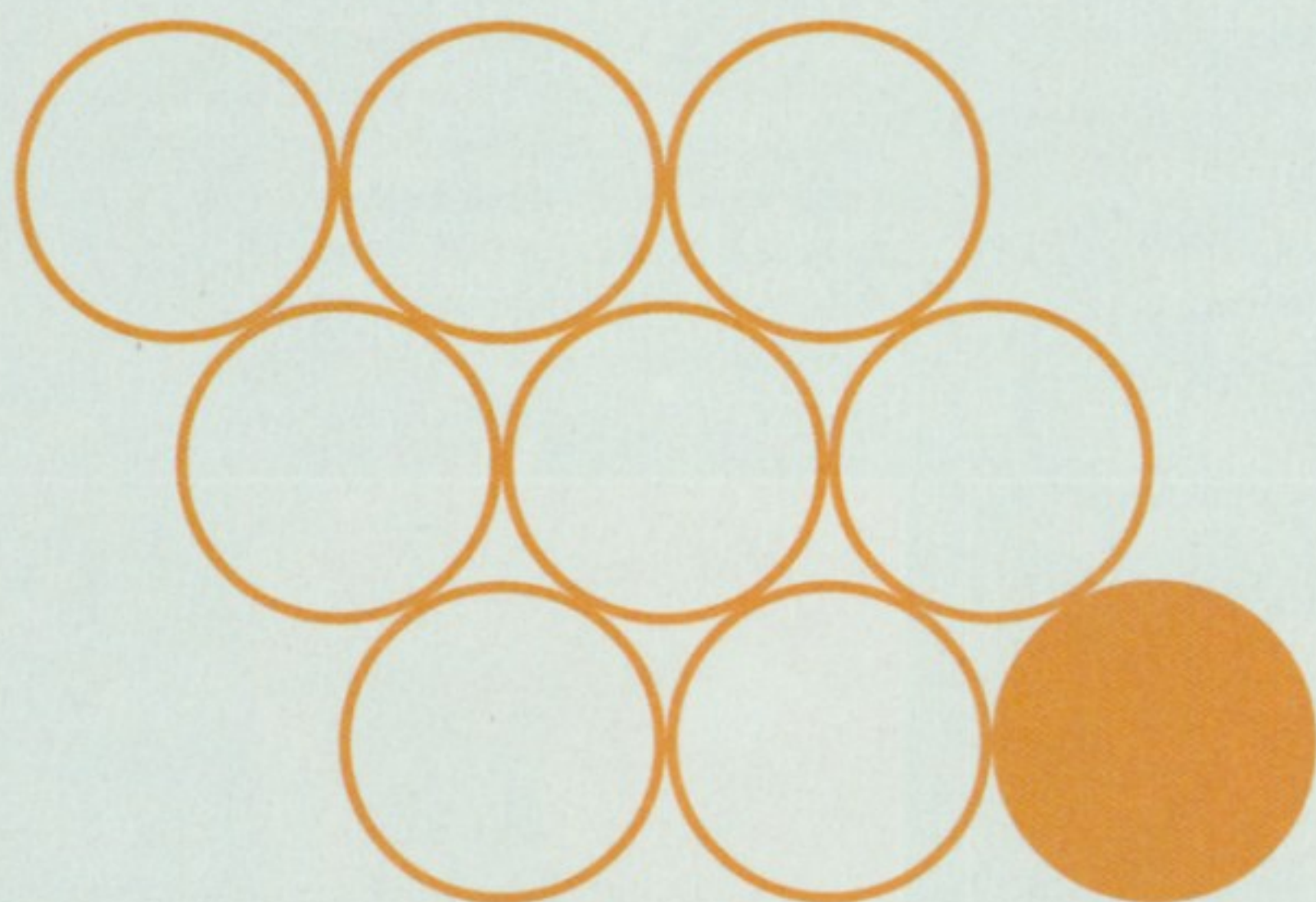
На срећу, нема потребе за нарочиту забринутост. Земљин геодинамо неће се зауставити бар за следећих милијарду година. Чак и тада, магнетном пољу биће потребно дуго времена да ослаби, јер да би се смањило за половину требало би да протекне око 15 000 година ■

Г. В.

ОСАМ КРУГОВА

1

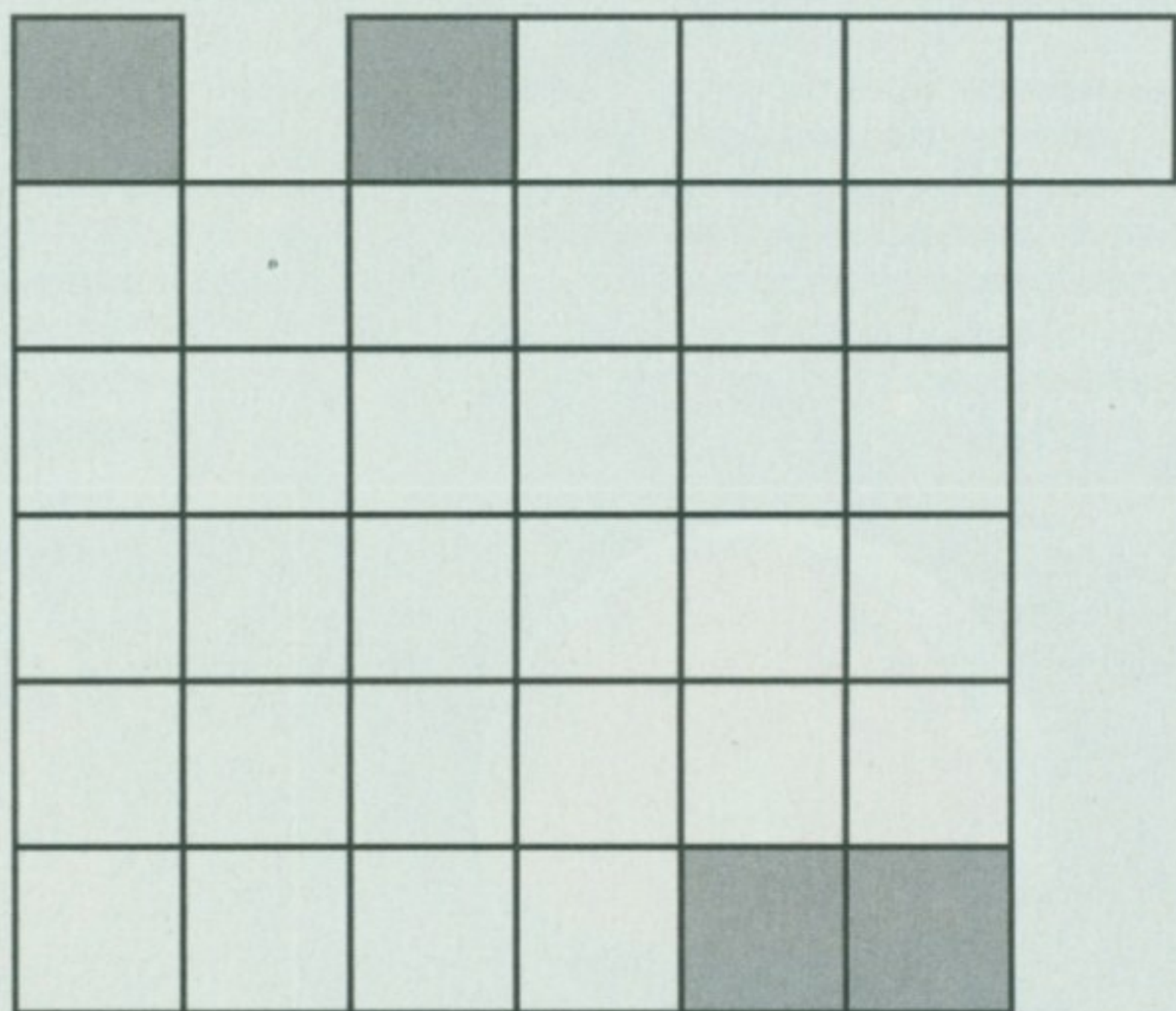
На слици је осам једнаких кругова, шест неосенчених кругова додирују седми, унутрашњи круг, а сваки додирује и два суседна круга. Осенчени круг без клизања се котрља у једном смеру око неосенчених кругова. Колико обртаја начини овај круг док обиђе једанпут неосенчене кругове? ■

ПОДЕЛИТЕ ФИГУРУ

4

Дату фигуру поделите на четири дела једнаке површине и облика, тако да сваки од њих садржи по један освенчени квадратић ■

ИГРА ЖЕТОНИМА

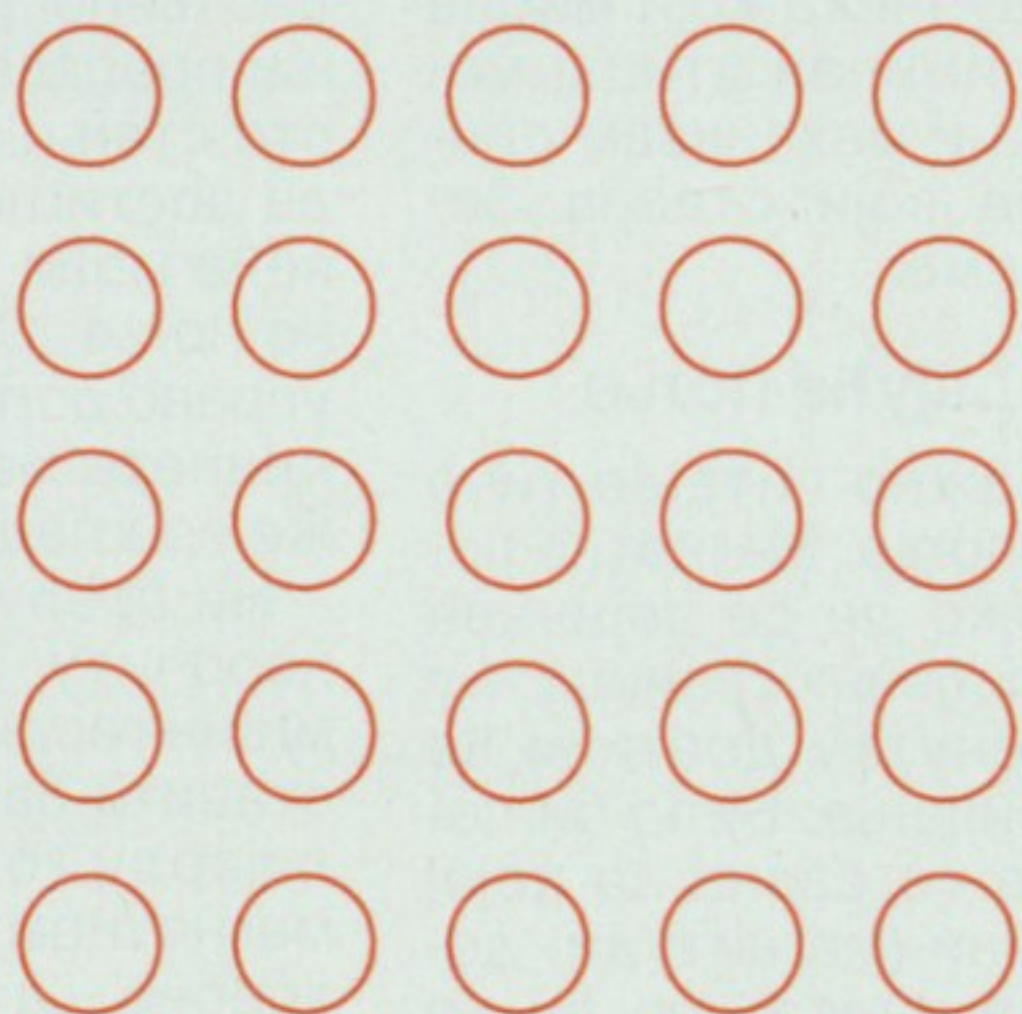
2

На столу је 66 жетона. Први играч може од тога да узме од 1 до 9 жетона, други играч узима 1 до 9 преосталих жетона, затим жетоне узима први играч по истом правилу, а потом други играч, и тако редом. Побеђује онај који покупи последње жетоне. Размислите како да играч који почиње игру увек побеђује ■

ПОВЕЖИТЕ КРУЖИЋЕ

3

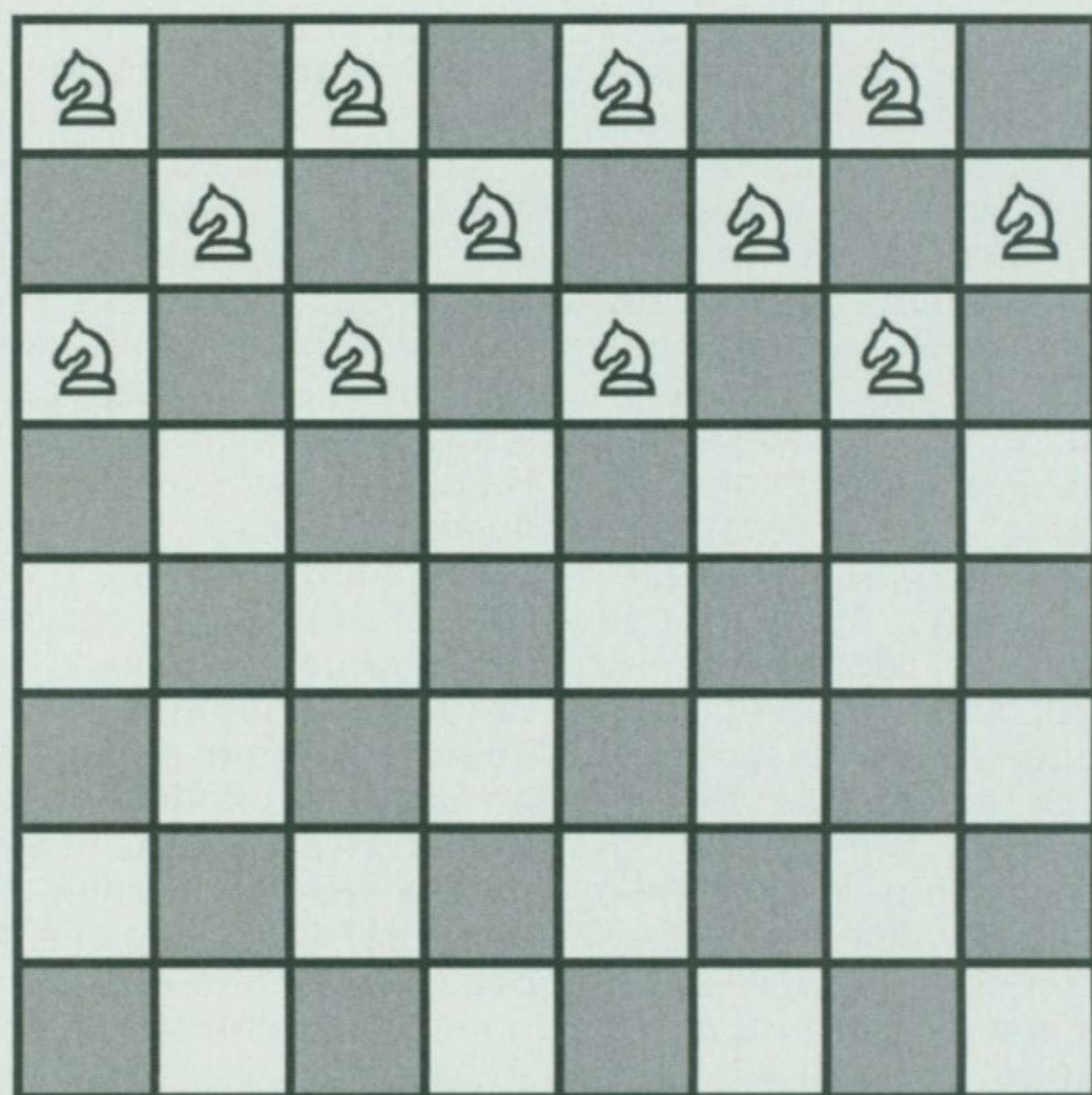
Не одвајајући оловку од хартије и не прелазећи истом линијом двапут, повежите ових 25 кружића са 8 дужи ■

ДВАНАЕСТ КОЊА

5

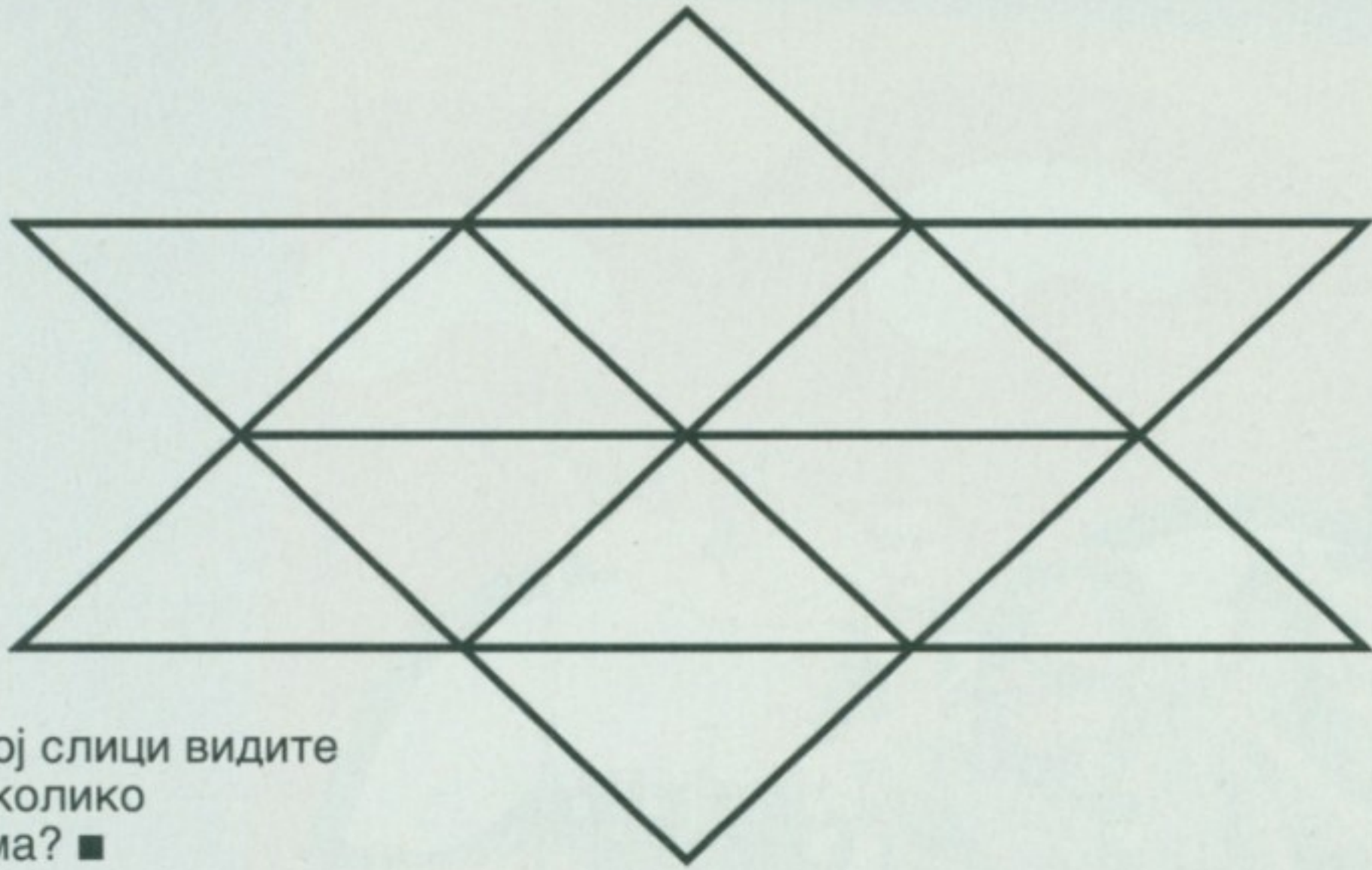
На шаховској табли распоредите 12 коња, тако да они нападају сва слободна поља, тј. сва поља на којима се коњи не налазе ■

ИЧКЕ загонетке

ПРЕБРОЈТЕ!

6

Колико на овој слици видите троуглова, а колико паралелограма? ■

СТОЛОВИ И СТОЛИЦЕ

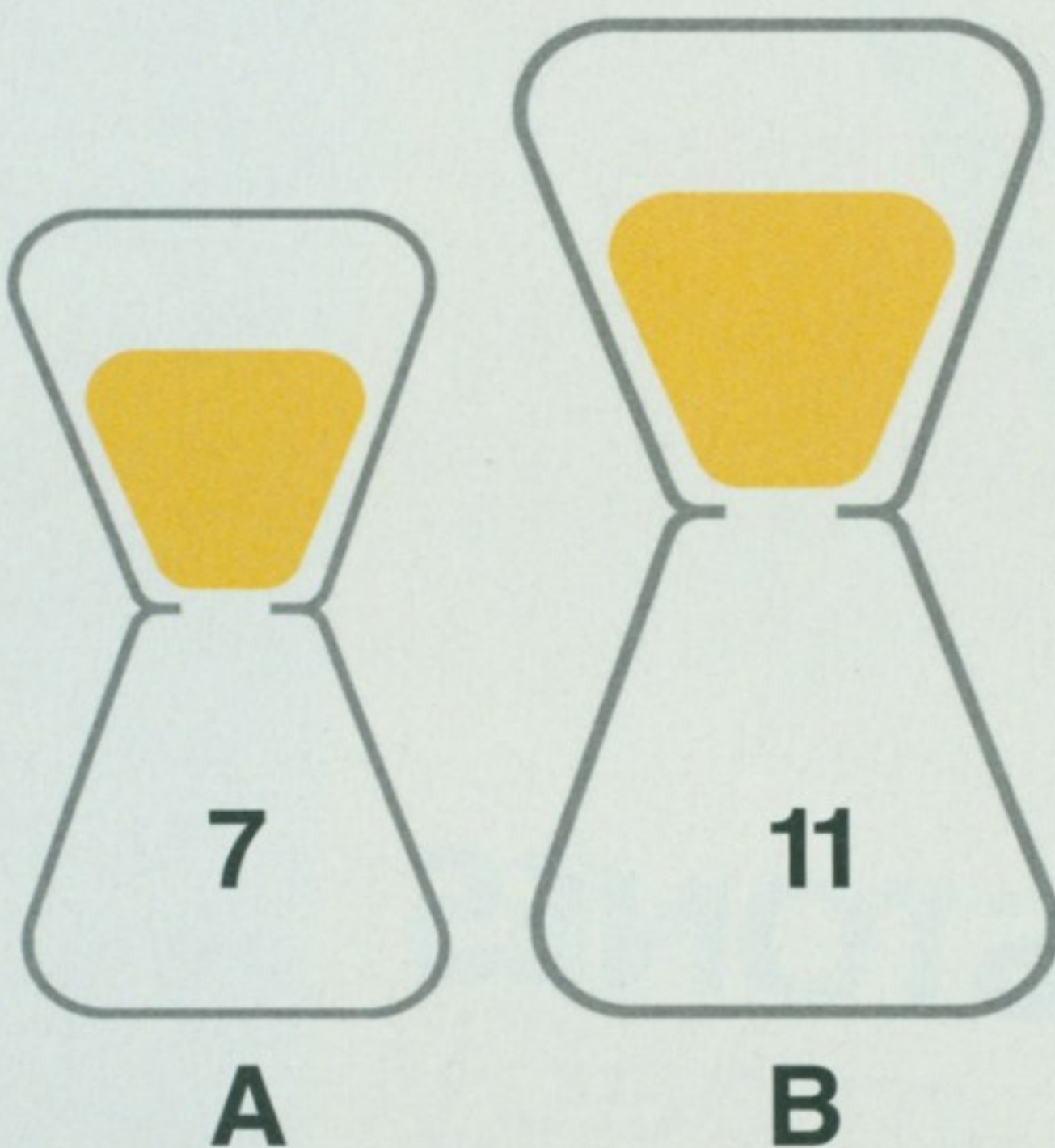
9

У школском клубу налази се одређени број столова. Столови имају 3 или 4 ноге. Осим тога, за сваким столом су тачно 4 столице и све су међусобно једнаке. Све столице заједно имају 176 ногу, а сви столови имају 39 ногу. Колико столова имају 3 ноге, а колико 4? ■

ПЕШЧАНИ САТОВИ

7

Како ћете одмерити 15 минута неопходних за кување јаја ако при руци имате само два пешчана часовника – један кроз који песак протекне за 7 минута и други кроз који протекне за 11 минута? ■

КОЛАЧИ

10

У једној посластичарници за 100 динара може да се купи колач прве врсте, или два колача друге врсте, или три колача треће врсте. У посластичарницу је ушла група дечака и девојчица (дечака је било исто колико и девојчица). Узели су од сваке врсте једнак број колача и свако од њих добио је једнак број колача исте врсте, а за све су укупно платили 1100 динара. Колико је било дечака, колико девојчица и колико је колача и од које врсте свако од њих добио? ■

КОЛОНА УЧЕНИКА

8

У колони се, један за другим, налазе ученици Арсић, Бачић, Цанић, Делић и Ергић. Између ученика Арсић и Бачић, а такође и између ученика с презименом Делић и Ергић, налази се један дечак и једна девојчица. На првом и последњем месту нема девојчица, ни ученика с презименом Арсић и Ергић. Иза ученика Делић има само једна девојчица. Како су распоређени ученици Арсић, Бачић, Цанић, Делић и Ергић? Која презимена припадају дечацима, а која девојчицама? ■

Уређује
Радивоје Грбовић

РЕШЕЊА
НА СТРАНИ

65

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК
ПРЕПОРУЧУЈЕ

Дејан Цукић
.....

THE ROLLING STONES
Упутство за употребу
.....

СВИМ ЧИТАОЦИМА
ЉУБИТЕЉИМА
РОЛИНГСТОНСА

КЊИГА ЈЕ ЈОШ
НА СВИМ КИОСЦИМА!

290
динара

НАЦРТАО
ХЕРМАН

ТРАГОМ ДРАКУЛЕ

НАПИСАО
ИВС

ВЛАД ЦЕПЕШ

II ДЕО

УТВРЂЕЊЕ ЕГРИГОЗ У АНАДОЛИЈИ...

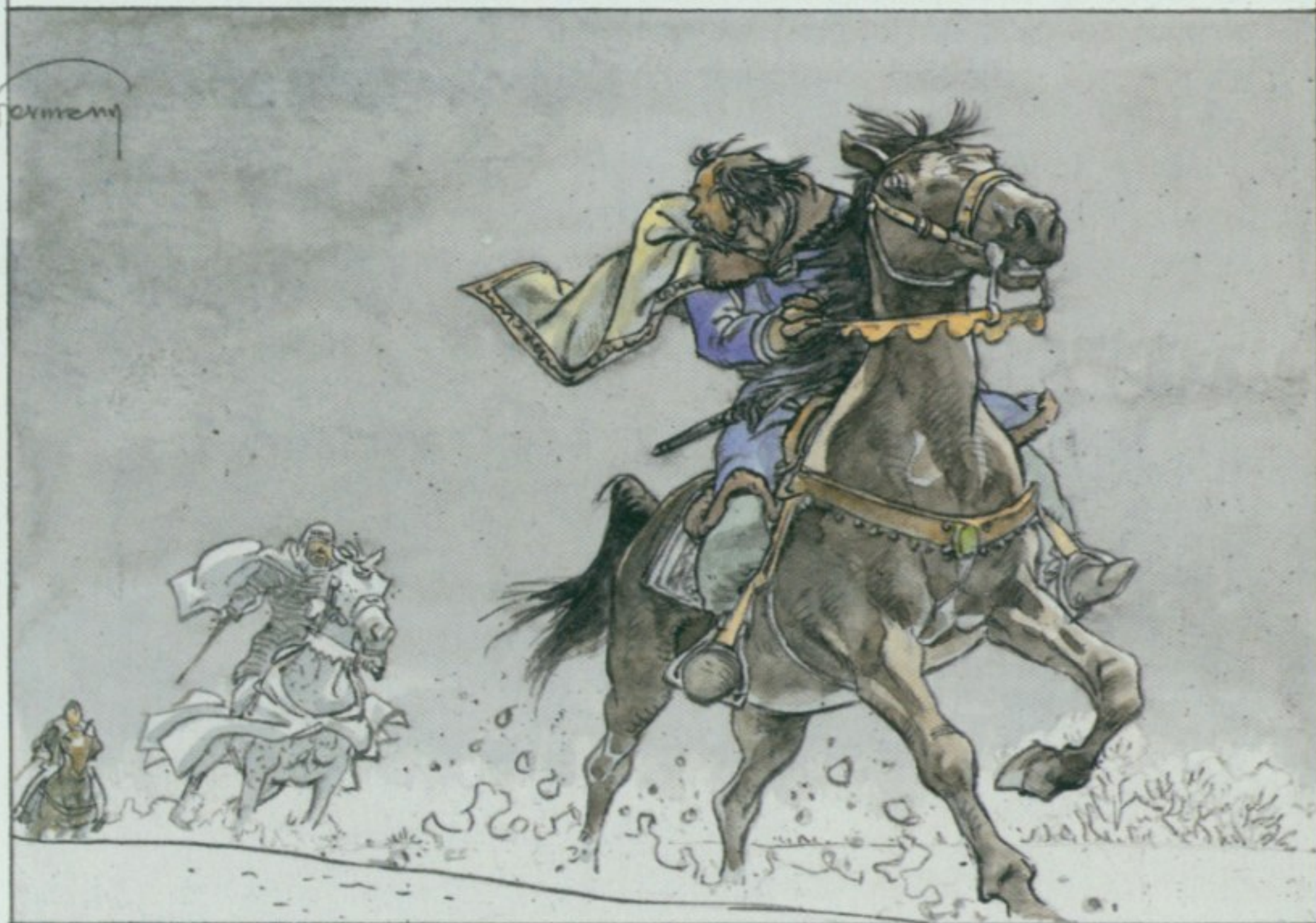

ЈАНОШ ХУЊАДИ ВРАТИО СЕ У ВЛАШКУ НА ЧЕЛУ НОВЕ УГАРСКЕ ВОЈСКЕ
У ДЕЦЕМБРУ 1447. ГОДИНЕ. ЗБОГ УВРЕДЕ КОЈУ МУ ЈЕ НАНЕО ВЛАД ДРАКУЛА
ОДЛУЧИО ЈЕ ДА ГА ЗАМЕНИ НОВИМ КНЕЗОМ, ВЛАДИСЛАВОМ II...

ПРИТИСНУТ УГАРСКОМ СИЛОМ КОЈОЈ НИЈЕ МОГАО ДА СЕ ОДУПРЕ,
ПРЕДВОЂЕНОМ ЈАНОШЕМ ХУЊАДИЈЕМ, ВЛАД ДРАКУЛА ОДЛУЧИО СЕ ЗА БЕКСТВО.
АЛИ, ЗА ЊИМ ЈЕ, ОПИЈЕН МРЖЊОМ, ПОШАО ГУВЕРНЕР ТРАНСИЛВАНИЈЕ...

У СУЛТАНОВОМ ДВОРЦУ ВЛАД ДРАКУЛА САЗНАО ЈЕ ЗА ОЧЕВУ СМРТ. АЛИ ТУЖНА ВЕСТ ИМАЛА ЈЕ И ДОБРУ СТРАНУ. ДРАКУЛА ЈЕ ПРИХВАТИО ДА САРАЂУЈЕ СА СУЛТАНОМ КОЈИ МУ ЈЕ ОДОБРИО ДА НАПАДОМ НА НОВОГ ВЛАШКОГ КНЕЗА ПОВРАТИ ПРЕСТО. ПРИЛИКА ЗА ТО ДРАКУЛИ СЕ УКАЗАЛА У ОКТОБРУ 1448. ГОДИНЕ КАДА ЈЕ ВЛАДИСЛАВ II ОТИШАО У КРСТАШКИ ПОХОД НА КОСОВО С ЈАНОШЕМ ХУЊАДИЈЕМ. КОРИСТЕКИ ЊЕГОВО ОДСУСТВО, ДРАКУЛА ЈЕ ОКУПИО ТУРСКУ ВОЈСКУ И С ЊОМ НАПАО ТРГОВИШТЕ...

У ГРАДУ ЈЕ ОСТАЛО САМО НЕКОЛИКО ВОЈНИКА И ОТПОР ЈЕ КРАТКО ТРАЈАО. ДРАКУЛА ЈЕ ПОСТАО КНЕЗ ВЛАШКЕ...

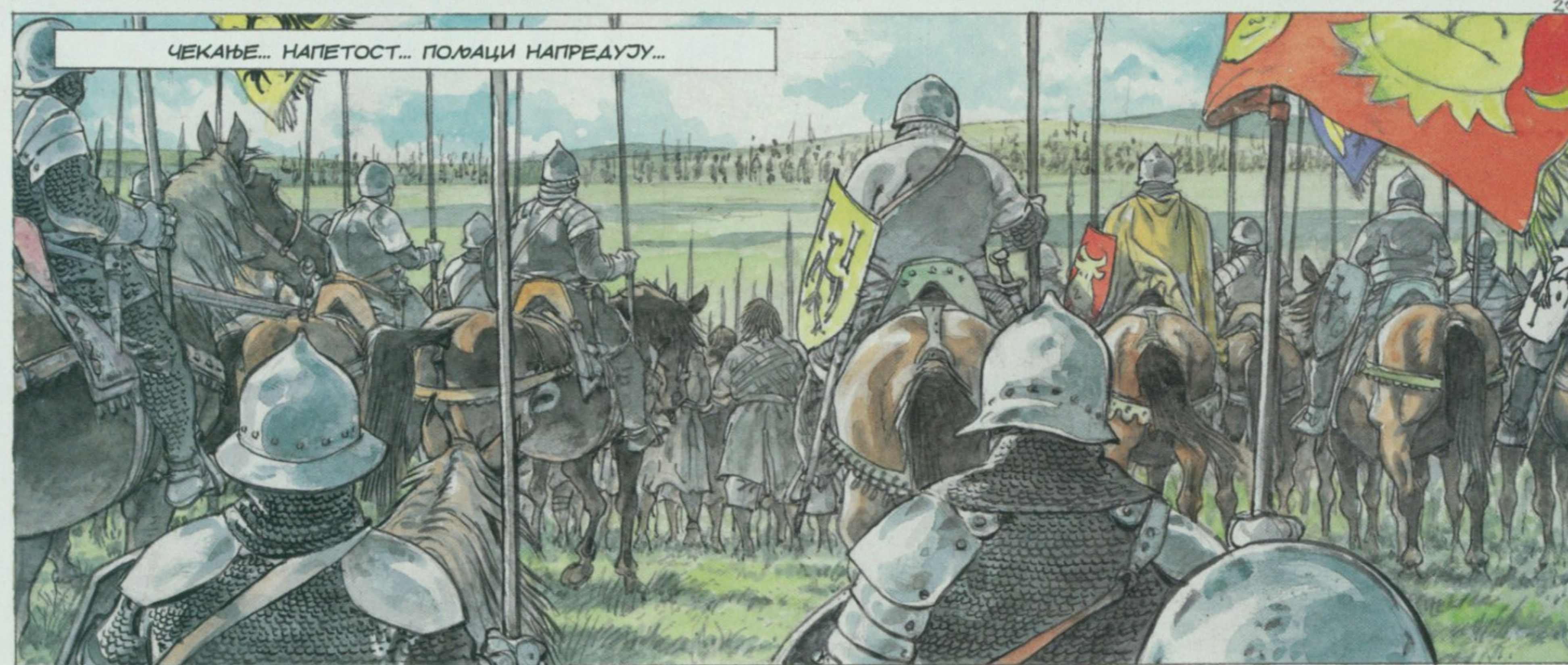

МОЛДАВИЈА, ЛЕТО
ГОСПОДЊЕ 1449.

ПОСЛЕ ДУГИХ МЕСЕЦИ ЛУТАЊА, ДРАКУЛА ЈЕ НАШАО УТОЧИШТЕ КОД УЈАКА БОГДАНА У МОЛДАВИЈИ КОЈИ ЈЕ ТЕК СТУПИО НА ПРЕСТО. У ЗНАК ЛУБАВИ И ПОСЛУШНОСТИ, С УЈАКОМ И ЊЕГОВИМ СИНОМ, КОЈИ ЋЕ ПОСТАТИ ПОЗНАТ ПОД ИМЕНОМ СТЕФАН ВЕЛИКИ, ПОШАО ЈЕ НА СЕВЕР ЗЕМЉЕ ДА СЕ БОРИ ПРОТИВ ПОЉСКЕ ВОЈСКЕ...

ТАКО ЈЕ ДРАКУЛА, КОРИСТЕЊИ ГОСТОПРИМСТВО И ЗАШТИТУ СВОГ УЈАКА, ОСТАО У МОЛДАВСКОЈ ПРЕСТОНИЦИ СВЕ ДО 1451. ГОДИНЕ КАДА ЈЕ БОГДАН II УБИЈЕН. КНЕЗ БЕЗ КРУНЕ ПОНОВО ЈЕ МОРАО ДА БЕЖИ КРОЗ МАГЛЕ МРАЧНИХ ПЛАНИНА ТРАНСИЛВАНИЈЕ...

НЕКОЛИКО ГОДИНА НИКО НИЈЕ ВИДЕО ДРАКУЛУ, НИТИ ЈЕ БИЛО ШТА ЧУО О ЊЕМУ...

23

СЕВЕР ВЛАШКЕ, ЛЕТА ГОСПОДЊЕГ 1456...

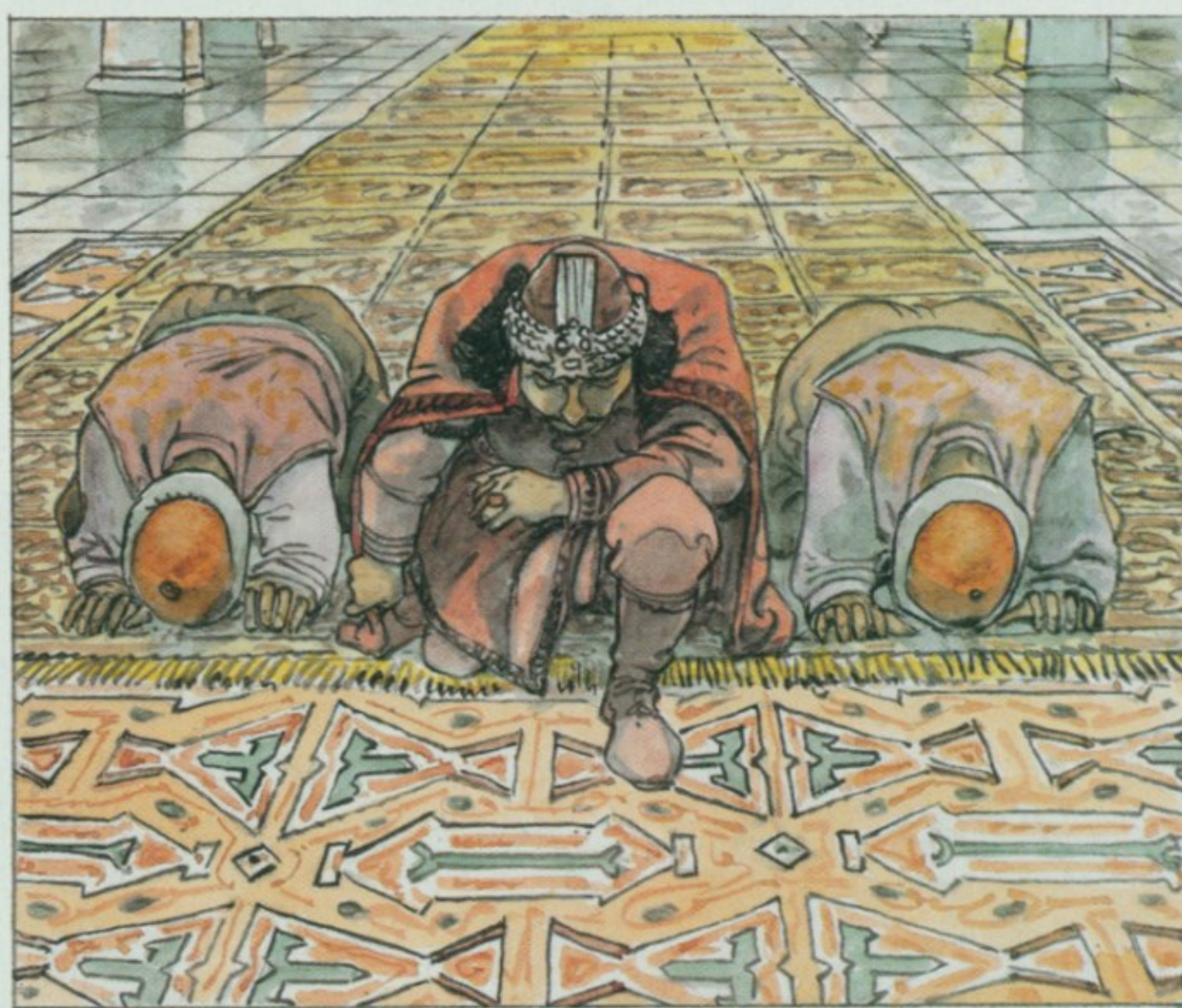
ДРАКУЛА СЕ ОТЕО ТАМИ ЗАБОРАВА. ХУЊАДИ ГА ЈЕ ПОЗВАО ДА БРАНИ ГРАНИЦЕ ТРАНСИЛВАНИЈЕ ОД ТУРСКЕ НАЈЕЗДЕ КОЈОЈ СЕ ПРИСИЛАНО ПРИДРУЖИО И ВЛАДИСЛАВ II. ТАКО ЈЕ ДРАКУЛА УСПЕО ДА СЕ ОСЛОБОДИ СУПАРНИКА И ПОВРАТИ КРУНУ И СВОЈА ДОБРА У МОЛДАВИЈИ...

КОНСТАНТИНОПОЉ...

ПРЕ ТРИ ГОДИНЕ ВЕЛИКИ ХРИШЋАНСКИ ГРАД ПОКЛЕКНУО ЈЕ ПРЕД УПОРНИМ НАПАДИМА ОТОМАНСКЕ ВОЈСКЕ И ПРЕДАО СЕ. ХРИШЋАНСКИ ЦАР ЈЕ ПРЕЖИВЕО...

ЧИМ ЈЕ ПРЕУЗЕО СВОЈЕ СЕДИШТЕ У ТРГОВИШТУ, ТУРСКИ ЕМИСАРИ ЗАТРАЖИЛИ СУ ДА ИХ ПРИМИ - СУЛТАН ЈЕ ЖЕЛЕО ДА РАЗГОВАРА С НОВИМ КНЕЗОМ ВЛАШКЕ...

СУЛТАН МЕХМЕД
НАХ ГАЗИ!

ТИ СМЕШ ДА
ПОДИГНЕШ ПОГЛЕД,
ВЛАДЕ, СИНЕ
ЗМАЈЕВ!

!

НЕ, ОЧИ ТЕ НЕ
ВАРАЈУ! ЈА САМ
НОВИ СУЛТАН!
ТВОЈ БРАТ
РАДУ НИЈЕ ТЕ
СЛАГАО!

АЛИ, ВЕОМА ГА ЈЕ
РАЗЈУТИЛА ВЕСТ О ТВОМ
СТУПАЊУ НА ПРЕСТО
ВЛАШКЕ! СТИГАО СИ
У СВОЈУ ЛУКУ УПРКОС
СУПРОТНИХ ВЕТРОВА! НАДАМ
СЕ, ЗА ТВОЈЕ ДОБРО,
ДА БЕШ У ЊОЈ УСПЕТИ
И ДА ОПСТАНЕШ!

И ЗАТО, ПРЕКРШИЋУ ОБЕЋАЊЕ КОЈЕ САМ
ДАО РАДУУ И НЕЋУ ТИ СМЕТАТИ! ИМАЋЕШ
СЛОБОДУ КРЕТАЊА И НАРЕДИЋУ ДА
ГРАНИЦЕ ЦАРСТВА ОСТАНУ ОТВОРЕНЕ
ЗА ТВОЈЕ ТРГОВЦЕ! ЗА УЗВРАТ, ОД ТЕБЕ
ОЧЕКУЈЕМ НЕПОКОЛЕБЉИВУ ОДАНОСТ КОЈУ
БЕШ ДОКАЗАТИ ПЛАЋАЊЕМ ДАНКА
СВАКЕ ГОДИНЕ!

НЕ СПЛЕТКАРИ
ПРОТИВ МЕНЕ, ПА
БЕ ТИ ВЛАДАВИНА
БИТИ ДУГА! А САД
ИДИ! ВРАТИ СЕ У
СВОЈУ ЗЕМЉУ!

ДРАГИ РАДУ, СУНЦЕ ЈЕ ВЕК ВИСОКО НА НЕБУ
А ТИ НИСИ НИ ИЗАШАО ИЗ СОБЕ, РАДУ!

НЕМАМ ЖЕЉУ ДА ИЗАЂЕМ НА
СУНЦЕ, ВИСОСТИ! МАЛОЧАС СИ
МОМ БРАТУ ПОТВРДИО ТИТУЛУ
КНЕЗА! ПУСТИО СИ ГА УМЕСТО ДА
ГА УТАМНИЧИШ! А ТРЕБАЛО ЈЕ ДА
ЈА ПОСТАНЕМ КНЕЗ...

ХА! ХА! ХА! ДОКИ БЕ ТВОЈЕ
ВРЕМЕ, РАДУ! ВИДЕО САМ ТО
У ОЧИМА ТВОГ БРАТА! ОН ЈЕ
ОПСЕДНУТ СОПСТВЕНИМ
ДЕМОНИМА! ПОХЛЕПА ЗА МОЌИ
НАВЕШКЕ ГА ДА ПОГРЕШИ И
ТАДА БЕМО ГА СЛОМИТИ!

ТРГОВИШТЕ, УСКРС, ЛЕТО ГОСПОДЊЕ 1457.

ХРИСТОС
ВОСКРЕСЕ!

ВАИСТИНУ
ВОСКРЕСЕ!

САД КАД СМО ДОБИЛИ
БЛАГОСЛОВ ГОСПОДЊИ, МОЖЕМО
СЕ ОКРЕПИТИ ЗЕМАЉСКОМ
ХРАНОМ! ПОЋИМО У МИРУ
ХРИСТОВОМ И ЊЕГОВОМ
СВЕТЛУ...

ШТА? ШТА ТО
ЗНАЧИ? ЗАР
У КУЋИ БОЖИЈОЈ?

ГОСПОДАРУ ДРАКУЛА, ЈЕ Л' ТО ШАЛА?
ОВО НИЈЕ МЕСТО ЗА
ТАКО НЕШТО!

НИЈЕ ШАЛА, БОЈАРУ!
НАРЕДИО САМ ДА ВАС
ДО ЗОРЕ ДРЖЕ
ЗАТВОРЕНЕ У
ЦРКВИ!

ОНИ КОЈИМА ЈЕ САВЕСТИ ЧИСТА,
НЕМАЈУ ЧЕГА ДА СЕ ПЛАШЕ!

ДРУГИ НЕКА ИСКОРИСТЕ
ПРИЛИКУ ЈЕР БИ ИМ ОВАЈ
ОБРОК МОГАО БИТИ
ПОСЛЕДЊИ!

ЛАКА ВАМ НОЋ,
ПЛЕМИЦИ
ТРГОВИШТА!

НАСТАВАК У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ

Moraš da probaš!

MINAQUA
fructo

Pametni mehurići

Jod je neophodan svima, naročito deci, trudnicama i starijim osobama. Nedostatak joda umanjuje koeficijent inteligencije i do 15%. Jedna čaša Fructa obezbeđuje organizmu potrebnu dnevnu količinu JODA.

ЕНИГМАТИКА

СЛИКАРСКИ АНАГРАМ

САМО ТРГОВИ...
на сликама француског сликара.

АНАГРАМ

УСТУПЕ К(О)АЛИ...
ово дрво.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												

ВОДОРАВНО: 1. Наш град на слици 1 – Шарени папагај, 2. Наш град на слици 2 – Наш град на слици 3, 3. Псеудоним Бранислава Нушића – Прилично јак – Ознака за волумен, 4. Име музичара Бреговића – Одевни предмет, 5. Памет, разум – Надимак певачице Драгице Радосављевић – Симбол иридијума, 6. Одјек, ехо – Наш шаховски велемајстор, Бора – Праотац Дорана, 7. Етилни алкохол – Наш град на слици 4, 8. Зачинска биљка, ванила – Погодбени везник, 9. Лопата за копање – Врста метала 10. Живин сулфид лепе црвене боје – Нота солмизације ■

УСПРАВНО: 1. Наш град на слици 5, 2. Такмичари у спорту с лоптом, 3. Помирење, измирење завађених породица – Црквени закон, 4. Наш град на слици 6 – Тип аутомобила „ладе“, 5. Ознака за електрон – Име писца Франса – Симбол бора, 6. Војна пошта (скр.) – Привремена кућица, 7. Мирисно средство – Јужноафричка Република (скр.), 8. Веома јак отров – Драз (мн.), 9. Оно што се стекне радом – Иницијали пијанисте Тасовца, 10. Барка у облику ковчега – Безнађе, 11. Нота солмизације – Чудан догађај, миракл (лат.), 12. Име политичара Ел Сада-та – Дубока несвестица ■

Дечије одељење „Чика Јова Змај“
Хиландарска 7
11000 Београд
тел: 32 38 631
e-mail: zmaj@bgp.org.yu

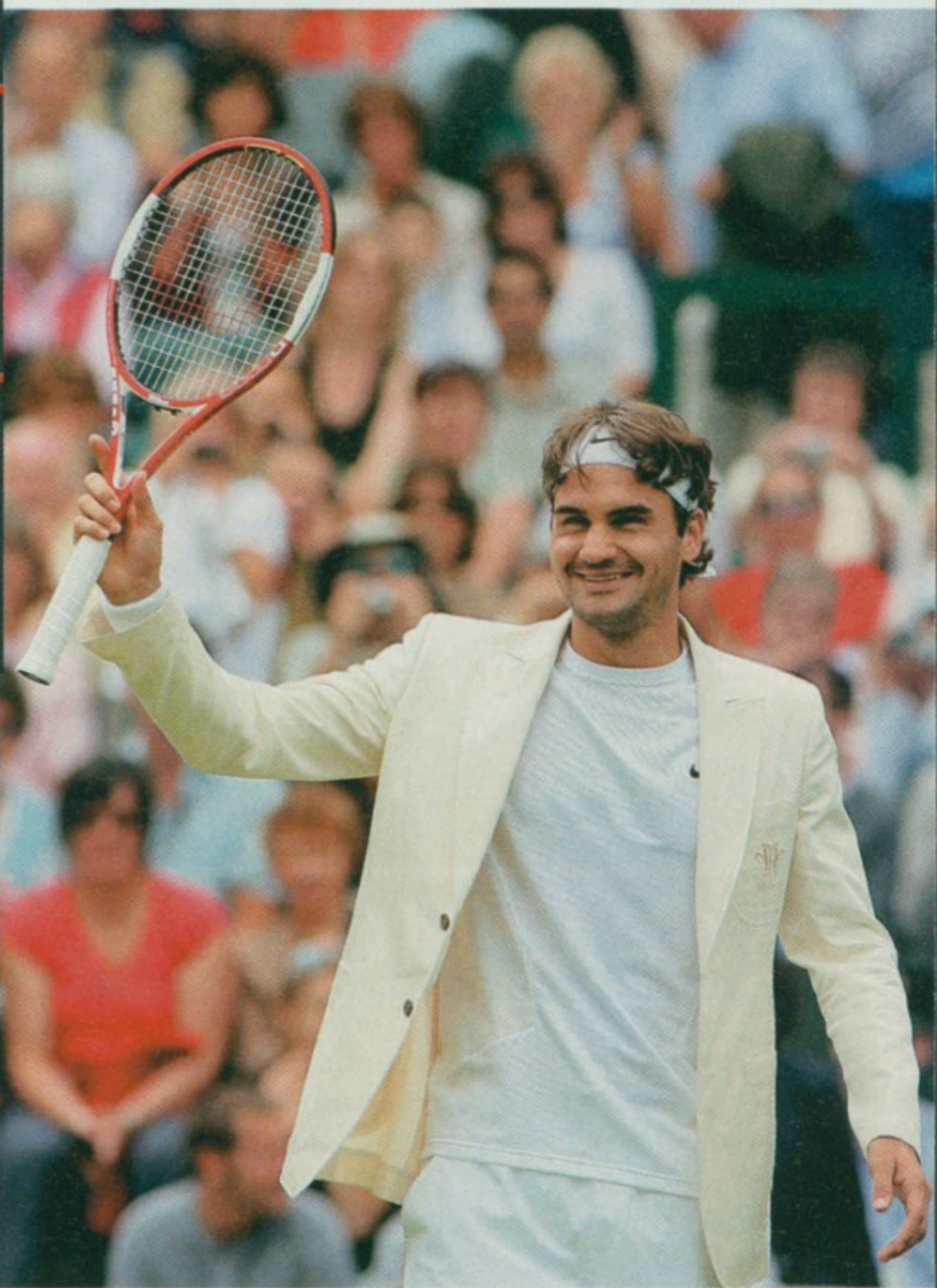

Дечије одељење Библиотеке града Београда свим читаоцима „Политикиног Забавника“ који са собом понесу купон даје попуст приликом уписа од 33 одсто. Дођите, дружите се, радујте се с нама, учите, забавите се, откривајте светове који су вам мало знани а који вас могу одвести негдје...
33%

ДОМИНО УКРШТЕНИЦА

И	■	Е	Т	И	■	■	Ш	А	Л	А	К	Н	А	Т
К	А	Н	А	П	С	Л	О	Н	О	Њ	Е	Е	Ф	Е
А	Г	Д	К	О	Т	А	■	А	Р	Е	Т	■	Е	М
О	В	А	М	П	И	Р	И	Т	Т	Р	И	■	Е	А
Д	Е	Р	■	Р	О	Е	Р	■	■	Е	З	Е	Н	Т
А	■	С	П	А	■	М	А	Р	Ч	А	Р	У	Т	И
И	Р	А	О	Н	■	Т	Н	■	И	Т	А	К	С	И
Г	А	■	Т	О	Р	Р	О	Ж	Т	И	Н	О	Т	К
И	■	Ш	П	Т	И	О	В	А	И	■	Ч	Н	А	С

„Плочице” са словима и црним пољима распоредите у мрежу како бисте добили исправну укрштеницу. У означеним пољима добићете име и презиме тенисера са слике ■

													Е	
		■			Т									
													■	
		К												

СПОРТСКА ОСМОСМЕРКА

Д	Т	Л	Н	О	И	П	М	А	Ш
Т	Р	И	К	О	Р	Е	К	Е	Т
А	Е	Е	Г	Л	И	Ч	О	С	Е
Н	Н	Р	С	Р	А	Д	Е	М	Ј
Д	Е	П	Е	П	А	Д	А	Љ	И
Е	Р	Т	О	Н	М	Ч	И	Т	К
М	П	К	И	Е	Т	Ц	А	В	С
К	А	В	Р	П	Н	О	П	И	О
Л	У	А	Ф	Н	А	М	Л	О	Г
И	Ц	А	Р	О	К	К	О	Л	Б

У осмосмерци нађите спортске појмове из пописа. Неискоришћена слова, читана редом, дају назив спортског реквизита.

БЛОК, ГОЛМАН, ДРЕС, ИГРАЧ, ИПОН, КАПИТЕН, КЛАДИВО, КОПАЧКА, КОРАЦИ, МАЧ, ПОЕН, ПРВАК, РЕКЕТ, СЕДМЕРАЦ, СКИЈЕ, СТАДИОН, ТАНДЕМ, ТЕРЕН, ТРЕНЕР, ТРИКО, ФАУЛ, ЦИЉ, ШАМПИОН ■

СУГЛАСНИЦИ

Распоредите сугласнике како бисте добили два назива инсекта са слике.

_И_И_ _О_И_
О _А_ _ _ _

В, К, К, К, Л, М, Р, Н, Њ, Њ, С,
С, Т, Ц ■

РЕШЕЊА
НА
СТРАНИ
65

БРАНИСЛАВ НУШИЋ

ПОЛИТИЧКИ ПРОТИВНИК

(Прича из живота једног паланачког уредника)

То је било у доба кад се код нас, школованих људи, зачала племенита тежња да сиђемо у народ и да га разбудимо. Тада сам ја у варошици С... кренуо један лист, који је био знаменит по томе што је био први, а уједно и последњи у тој варошици. Он и сад стоји и стајаће вековима као усамљена културна појава у С...

И да знате само какав је то лист био! Подељен у рубрике, са натписима и поднатписима. У њему је било књижевних вести, сензација, телеграма и свега другог што једном озбиљном листу доликује. У самој редакцији подела рада била је оваква: уводне чланке писао сам ја; телеграме писао сам ја; подлистак писао сам опет ја; „мале шале“ писао сам такође ја; „поглед по свету“ као и „трговину и обрт“ писао сам ја; и најпоследње „огласе“ писао сам опет ја. Једном речи, ја сам био свој најглавнији сарадник.

Уводне чланке почињао сам обично врло високо, на пример реченицама: „Sine ira et studio“ или „lacta est alea“ или „Vitam om̃prehendere vero!“ и тако даље, па сам онда писао надугачко и нашироко о варошкој прашини, о општинским фењерима и о многим дугим стварима, и обично сам те чланке свршавао реченицама: „Тврд је орах воћка чудновата!“, или „Ни по бабу ни по

стричевима“, или најзад „Стани мало, од Добоја Мујо, и ми коња за трку имамо!“

Са прегледом стране политике било ми је доста лако. Поменем две-три политичке личности, две-три бање где се састају државници, и две-три стране речи, па ето ти готов политички преглед. Из тога речника највише сам употребљавао речи: Бизмарк, Гирс, Гледстон, па онда Ишл, Гаштајн и Баден-Баден, и најзад „иницијатива“, „компромис“ и „солидарност“.

У дневне вести бележио сам ствари локалне природе, на пример: „Данас су стигла у нашу варош четири путника, из чега се може много штошта по напредак наше вароши закључити“. Или: „Осветљавање наше вароши нагло напредује. Јуче је општина решила да о свом трошку подигне још један фењер. То је већ девети фењер за последњих двадесет и четири године, и ако општина не малакше у својој ревности, наша ће варош бити једна од најбоље осветљених вароши у унутрашњости“.

Политичке телеграме прештампавао сам из једних страних новина, које сам имао повезане. „Бизмарк је кренуо у Гаштајн...“, „Велики војвода се бави у Ишлу...“ и свршена ствар. Уосталом, то су телеграми који се могу прештамповати сваке године.

За подлистак сам купио једну књигу. У њој је била нека врло занимљива љубавна прича. Сећам се да се тицало двога који су се заволели, а родитељи, који су били завађени, нису хтели ни да чују за њихову љубав. Како се нису могли узети, то се на крају приче једно од њих двоје убило. И та се дугачка прича лепо прештамповала и испуњавала подлистак.

За мало шале, ако баш и нисам имао увек материјала, а ја сам писао „мудре изреке“, што сам их сам састављао, управо вадио сам их из Светога писма, из катихизма, и још неких лепих књига.

Трговину и обрт, ђаво би ме и сад знао како сам испетљавао. Та ми је рубрика задавала највише муке, и код ње сам највише гризао перо. Оно, једнога дана напишем: „Пештанска пијаца опада ценама, као да малаксавају купци“; а другог дана: „Пештанска пијаца малаксава ценама, као да опадају купци“... Али дед, како ћеш трећег дана?

Огласе, ако је ко донео – добро, а ако није, ја онда оглашујем како имам на продају „старе амове“, па „500 лит. црног вина“, па „чамова и растова јапија“ и тако даље, па „1000 комада ћерамида“, па опет „старе али глазиране амове“, и, ти Боже, знај шта ти још нисам оглашавао.

И тако, као што видите, ја сам свој лист од пете до главе сам облачио.

Редакција ми је била у главној чаршији, истина мало ниска, али ја баш нисам ни гледао на високо. У кућу, крај прозорчића, био је један велики сандук, на њему један полић пун мастила и једно перо којим сам писао и уводне чланке, и огласе, и

мудре изреке. Данас човек чисто не би веровао да се све могло једним јединим пером писати.

На сандуку су стајале увек спремне оне дуге хартије за уводне чланке и на њима већ за месец дана унапред исписани натписи. О зиду су висиле две-три новине, туђим језиком писане, кад би ко дошао да види, а крај њих су висиле моје празничне панталоне.

Таква је отприлике била моја редакција.

Најближи ми је комшија био Јоца Бочарски, берберин; питом и учтив човек и познат у вароши што је већ седам пута био осуђиван због туче, којом приликом он увек употребљава своју тамбуру, и то тако да су два „вештака“ на суду изјавила да његову тамбуру сматрају као смртоносно оружје. Њему сам бесплатно давао лист, јер ми се увек налазио на невољи кад год би који од претплатника ушао да ме туче што му се не шаље лист, иако је претплату положио.

Разносач ми није био баш тако вредан, али веома поштен човек. Имао је обичај да се сам на себе наљути, па да се не би много кидао – а он легне да спава. Дешавало се и то: таман изађе број а он се наљути, изгрди добро сам себе, па се онда увуче у онај сандук што служи мени као сто за писање, подметне старе бројеве под главу и мирно захрче. Ја му срдечно проговорим: „Јакове, хајдете, устаните, да разнесете број!“ А он ме крвнички погледа из сандука, као да би хтео рећи: „Како ме плаћаш, тако ти и разносим“, и окрене се на другу страну, па настави спа-

вање. Разуме се, у таквим приликама ја метнем бројеве под капут, па их сам разнесем, и, кад се вратим, јавим му се да сам свршио посао.

Једанпут, чак, био вашар, па му требало пара, а ја случајно нисам имао да му дам. Он се најпре наљути на себе па онда на мене, и дохвати ме за гушу, те ме у објашњењу притера уза зид. Ту ми је такође прискочио у помоћ комшија Бочарски, развадио нас и утицао на нас, те смо један другом опростили и измирили се.

Ето тако. Покоји пут сам имао пара да ручам и у кафани, и онда сам обично разговарао о важним стварима са људима који су сматрали да сам ја врло паметан човек, а с онима који су сматрали да су равни мени по памети нисам обично ни разговарао.

А бивало је, погдекад, да ми уводни чланак пође лепо за руком. У таквим приликама натучем обично шешир на очи, па прођем кроз све улице где има мојих претплатника; налазим се повоздан тамо где видим гомилицу људи; стојим по сат и два на пијаци, па све испод ока посматрам: како ли ме сматра тај свет: да ли ми се диве; да ли ко пружа прст на мене?

Нисам се мешао у политику, али једнога дана западнем у зле прилике. Требало је да пишем уводни чланак и ја метнем овај натпис: „Quisque suorum verborum optimus interpretes.“ И ђаво ће ме знати

шта ми је било, тек сам увртео у главу да се под таквим натписом не може писати ни о чему другом него само о кмету варошком. Покушао сам да одвратим од себе те погибаоне мисли и почињао сам да пишем о потреби да наша варошица има две пијаци, као и престоница... аја! Зар Quisque suorum... за пијаци? Овај натпис пристаје само за кмете.

Оно, о кмету се може много штошта писати, али се мени чинило, не знам ни сам зашто, да се под таквим натписом кмет може само изгрдити и ништа више. То утолико пре што сам био увртео у главу да тај чланак завршим узвиком: „Мач ти је, мач ми је, сабља ти је, сабља ми је!“

И тако, никако од своје воље, већ просто покренут неком унутрашњом силом, изгрдим ја кмета ни крива ни дужна, само због латинског натписа и због оног крволочног свршетка.

Јест, али тај догађај почини читава чуда у вароши. Људи се, просто, нису могли да уздрже, већ су ми сузних очију честитали на храбрости, и куд год сам прошао, пружали су прст на мене.

Тога сам дана три пуна сата одстајао на пијаци, а прошао сам и оним улицама где нисам имао претплатника.

Обишао сам неколико кафана, ишао сам и на вечерње у цркву. Где сам год видео да се скупило двоје-троје, прошао сам крај њих и свуд су ме са дивљењем гледали.

Разуме се, било их је, нарочито општинских чиновника, који су ме и презриво погледали, и ја сам осећао у души да сам уз приврженике стекао и велики број општинских противника.

И доиста, после тога чланка, није ишло све тако глатко као што беше почело.

На два-три дана после тога, седим ја тако, једно претподне, у редакцији и стењем састављајући трговину и обрт. Јаков се тог дана рано пробудио, обукао моје празничне панталоне и отишао некуда, а ја остао сам. Стењем ја тако, стењем, док ће ти тек ући у редакцију један непознат човек, чудна изгледа, корача крупно а чело му намрштено, и нешто му се нагучило под пазухом.

Ама, чим је крочио у редакцију, а мени се у памети представише неке батине и нека чуда. Увуче ми се намах у душу сумња да је то неко од мојих политичких противника, којег је можда послао сам кмет и који ће ми сада потражити рачуна о ономе моме писању. Окренух се лево и десно, и, сем оног полића који је служио за дивит, не спазих ближе никакво оружје којим бих се могао бранити.

Кад чудновати човек докочача до мога стола, ја скупих ноге под столицу и очајно погледах на врата која ми се у томе тренутку учинише страшно далеко.

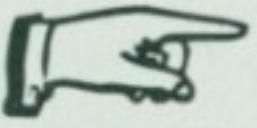
– Добар дан! – рече непознати и седе на један свежањ новина.

– Добар дан! – писнух ја, гутајући плувачку.

– Јесте ли ви уредник ових новина? – упита ме он, ама некако набусито.

Мени се стегло грло, промукох, па оно „ја сам“, што га изговорих, испале тако танко и нејасно као да сам га изговорио кроз какву цевчицу од трске.

 У исти мах опазих како он извуче руку испод пазуха, где му се оно нагучило, и на мени поче свако парче мяса да дрхће.

И – о, ужаса! – извуче ти, брате, он отуд – огроман револвер! ... Ја испустих перо што сам га држао у руци.

– Видите ли овај револвер? – одлучно запита он.

Ја, несрећно уредничко створење, хтедох нешто да му кажем, али ми у тај мах испале из горње вилице један зуб који ми се већ годину дана љуљао.

– Како вам се допада овај револвер? – грмну несрећник и принесе ми револвер до носа.

Ја дрекнух промуклим гласом, и, каква се снага створи у мени тога тренутка, не знам, тек скочих преко сандука, пробих прозор, исекох се сав о стакло, па гологлав нагох низ улицу, шапћући, не знам ни сам зашто, свршетак свога претпрошлого чланка: „Стани мало, од Добоја Мујо, и ми коња за трку имамо!”

У том очајном тренутку ја спазих фирму свога комшије Јоце Бочарског и падне ми на памет његова смртоносна тамбура те банух у његов дућан, дерући се као прекланом јаре:

– Убиство!... Политички противник!... Јој, куку и леле!

Јоца Бочарски се трже, те посече бријачем једнога мирнога грађанина кога је бријао и који се није мешао у политику, те ми је још и сад жао што је тај човек страдао на прабога.

– Где је? Ко је? Шта је? – развика се из свега гласа Јоца и отрча, те скиде са зида тамбуру, а онај мирни грађанин, запрепаштен, побеже и наже низ чаршију, онако убрађен пешкиром око врата и још насапуњен.

– Иди, иди, држи врата од редакције, да не побегне, док ја не доведем пандуре! – рекох му те истрчах напоље и почех да јурим онако гологлав и сав крвав, исечен од стаклади.

Кад сам се вратио с пандурима и с хиљаду декурлије и света, Јоца је стајао на вратима редакције и подупр’о их леђима, а његов калфа, Стева Данин, узео

широку даску, што се на њој меси, па њом затворио разваљен прозор и подупро га чврсто леђима.

Пандури застадоше за један тренутак, као не би ли мало прибрали храбрости; затим се погледаше значајно међу собом и најзад Вуча пандур, са рашчешљаним брковима, који се увек хвалио да је био хајдук и да је опљачкао два државна делижанса, те ради тога уживао нарочито поштовање у грађанству, диже своју голему батину и викну значајно „Пст!”, а затим командова:

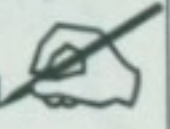
– Пуштај!

– Јоца Бочарски скочи од врата и пандури, нуткајући се из учтивости ко ће први ући, уђоше полако унутра, а за њима нагрну свет.

Политички противник седео је мирно за столом, а на столу је лежао онај злокобни револвер.

Трајало је врло дуго док смо се објаснили. Ствар је, међутим, била необично проста. Тај човек није био никакав политички противник, него трговачки агент који је продавао револвере,

па дошао к мени да их огласи, и хтео да ме запита како ми се допадају. Што сам ја погрешно разумео, грех ми на душу!

Како тако, али тек од тог доба ја никад више нисам употребио натпис: „Quisque suorum verborum” и омрзнуо сам, уопште, латински језик

„Sine ira et studio” – Без љутње и предрасуда. (Тацит, пре писања своје историје)

„lacta est alea” (или „Alea iacta est”) – Коцка је бачена. (Цезар, при преласку реке Рубикон, почињући грађански рат против Помпеја)

„Vitam omprendere vero” (оригинална пословица гласи: „Vitam imprendere vero”) – Ризиковати живот због истине. (Речи римског песника Јувенала)

„Quisque suorum verborum optimus interpres” – Свако је најбољи тумач својих речи ■

Илустровао Душан Павлић

КАКО ЈЕ НАСТАЛА ФИНСКА

У прадавна времена, док још није било Сунца, Месеца, звезда и Земље, док је постојао само бесконачни ваздух и испод њега бескрајно и огромно море, Луноотар, лепа вила природе, кћи ваздуха, прскала је ноћама бистру воду и поштравала се пеном, клизила по крстима шаласа и плела венчиће од алги за своју плаву косу. Када би се уморила од поштравања и лушања морем, прилегла би на шаласе, наслонила главу на белу пену и распустила косу да јој плута око главе.

Док ју је море љуљушкало и лагано носило, ухватила је слатка сан. Изненада на небу се појави циновски орао, искрсао ко зна одакле. Изнемогао и уморан од летјења, једва машући крилима, поштражио је место да мало предахне и сагради гнездо, али испод себе видео је само шаласе. Тој тренутка вила се пробуди, отвори велике плаве очи и угледа нешто нејасно што се наднело над њу. Полако подиже колено из воде, а орао последњим оштрацима снаге замахну крилима и спусти се на њега.

Птица сагради на колену виле гнездо у које положи шест златних и једно твоздено јаје. Дуто су вила и орао били ношени морским шаласима, Три дана орао је лежао у свом гнезду и јаја су била све топлија. Четвртог дана топлоћа је постала још већа и вила што није могла да поднесе. Нагло се окрете, јаја се откопљава и разбише. Орао с криком рашири крила и вину се у ваздух. У том часу у бескрајном свемиру деси се чудесна ствар. Љуске златних јаја почеше да се повећавају обликујући небески свод и облу површину земље. Од жуманаца су настале планете, Сунце, Месец и звезде. Мали, сиви делови твозденог јајета претворили су се у облаке који су почели да лебде изнад мора. И тако настале светл. Годинама је божиња плућала у новонасталим светлу, док јој се једном не учини да је раван и једноличан. Тада устале из воде, већим прстима додирну меку земљу и направиле увале и заливе, а сребрним ноћама утлаба тинено тло и начиниле простране равнице. Сад је земља изгледала лепа и озарена у свом сјају. Тамо где је божиња спустила главу, од њене ознојене косе настало је језера, реке и сребрни водопади. Тамо где је крочила својим божанским ноћама, примичући се ситним корацима обали, настало је венци шамних оштрава. Тако је рођена Финска, необична земља са четрдесет хиљада плавих очију, окружених оштрима и хригима ■

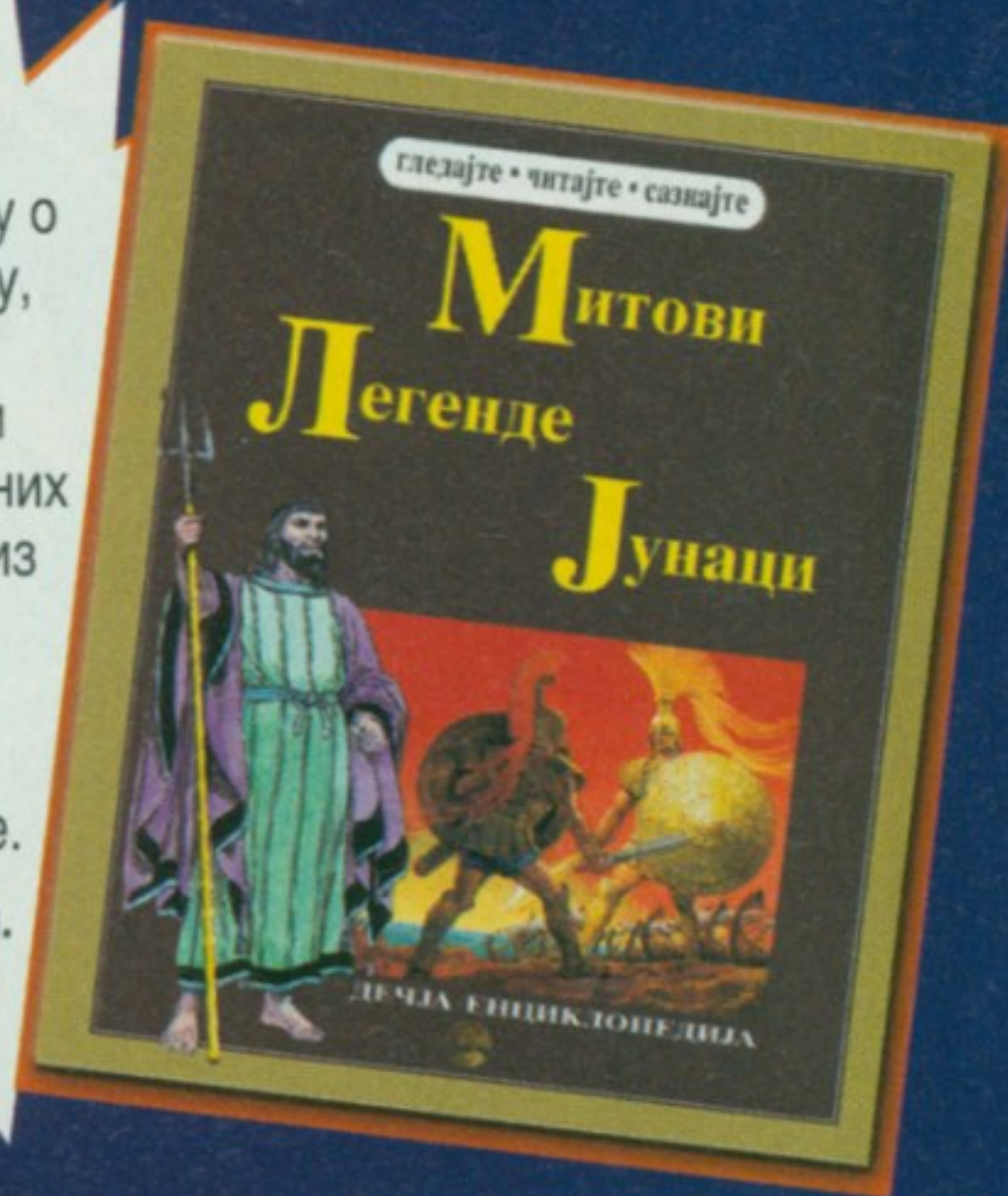
**ПОПУСТ
30%**

• **ГЛЕДАЈТЕ**
• **ЧИТАЈТЕ**
• **САЗНАЈТЕ**

Све што дете током свих одрастања треба да научи, од еволуције људског тела до највећих проналазака, јасно и сажето је описано у ових девет књига са великим бројем илустрација у боји.

Сазнајте причу о Зевсу и Јупитеру, Ромулу и Рему, Тројанском коњу и мноштву легендарних ликова и појмова из целог света читајући прву од књига ове вредне едиције.
Цена 1400 дин.

ПОРУЏБЕНИЦА

Желим да, по специјалној цени од само 1400 динара, поручим следеће књиге:

(упишите називе књига које желите да купите)

Име и презиме: _____

Адреса: _____ Телефон: _____

Поштански број и место: _____

* Трошкове поштарине сноси предузеће EVRO-GIUNTI.

Поруџбеницу пошаљите на адресу:
IKP EVRO-GIUNTI, Димитрија Туцовића 41, 11000 Београд
а књиге можете поручити и телефоном, позивом на:
011/344-6618, 344-6619, 344-6620

ШТА ТО РАДИ РОМЕРО БРИТО?

МИЉЕНИК НА

Требало би разлучити
уметника чија се дела
продају а немају
вредност од уметника
који своју даровитост
примењује на производе
широке потрошње

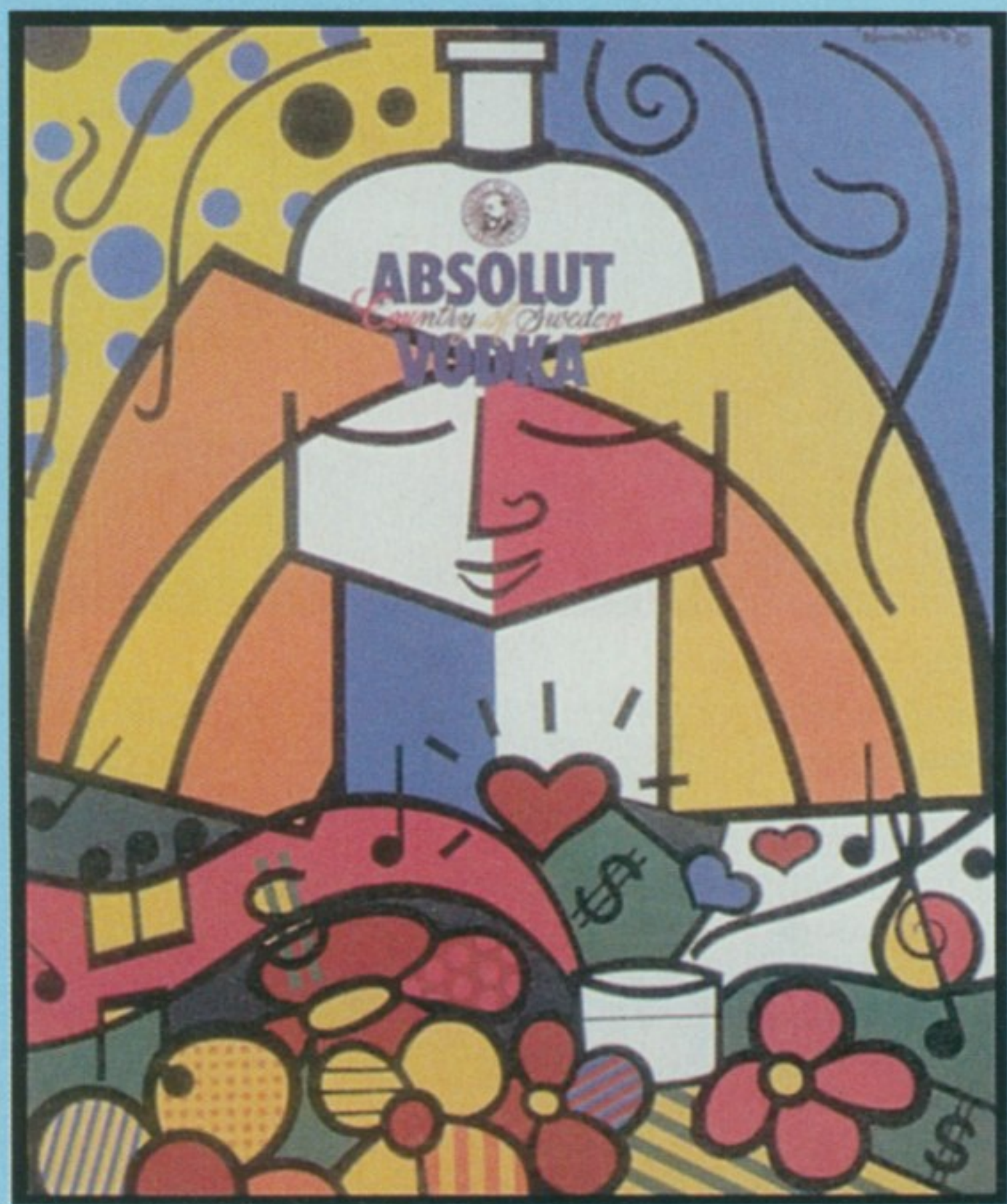
Ромеро Брито

Љубимац славних
људи, бразилски
поп уметник Ромеро
Брито постао је познат
1989. године. Тада му је
предузеће „Апсолут вотка“
наручило серију налепница
за нову рекламну кампању.
Пре њега тај посао повери-
ли су Кејту Херингу и Енди-
ју Ворхолу, иконама аме-
ричког поп арта. Након то-
га Брито је радио мурале,
скулптуре и заштитне зна-
кове за велика предузећа
широм света („Дизни“, „Пеп-
си Кола“, „Волво Униле-
вер“, „Евијан“...), као и за ху-
манитарне пројекте (Дру-
штво за борбу против ра-
ка, Бразилска пошта,
Дечије болнице...).

Ромеро Брито (рођен
1963) одрастао је у јед-
ном рибарском селу у
Бразилу као седмо од де-
веторо деце. Студирао је
право, а цртао из хобија. На

Осликани
клавир у част
150 година од
оснивања
предузећа
„Стенвеј
и синови“.

РАСПРОДАЈИ

Налепница за „апсолут
вотку” – почетак
славе (1989).

једној међународној изложби у Бразилији изложио је слике и изненадио се када их је све продао. Онда је продао и кола, напустио студије и упутио се у Европу. Схватио је да се галеристима и колекционарима допадају његови радови, али и да му је потребан заступник. Дошао је у Мајами и продавао слике на улици. Запазио га је један познати галериста и од тада његове радове имају Ротшилдови, Елтон Џон, Ђорџо Армани, Паоло Куељо, Пеле, Пет Рајли, Алберт од Монака, шведска краљевска породица, Мајкл Џордан, Дастин Хофман, Андре Агаси, Ајлин Гугенхајм, Дејвид Рокфелер... али и галерије на свих пет континената. У праву сте ако претпостављате да су се Ромерови цртежи нашли на безброј тацница, шољица, лампи, мајица...

Његово стваралаштво спада у нео поп кубизам – мешавина кубизма, поп арта и графита.

Ромеро Брито је, дакако, комерцијални уметник. Али, да ли то неизбежно значи и да је лош уметник? Требало би разлучити умет-

Поштанске марке
које је Брито
урадио за
прославу јубилеја
450 година од
оснивања
Сао Паула,
града у Бразилу
са 22 милиона
становника
(2004).

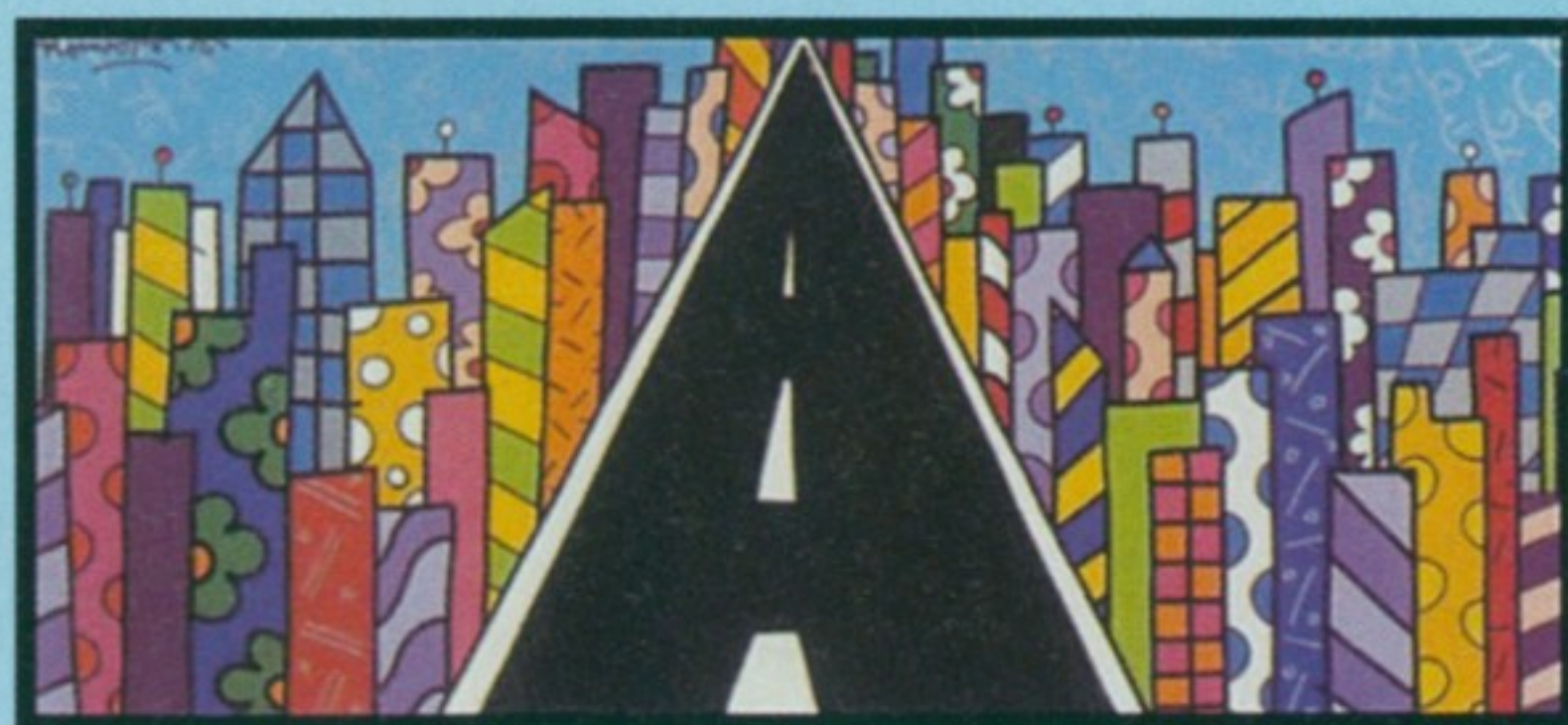
ника чија се дела продају а немају вредност (склад, став, поруку, идеју, новину, осећања...), од уметника који своју даровитост примењује на производе за свакодневни живот (пре свега на медије и рекламу, као и на предмете за дневну употребу).

Поп култура је култура за масе, за обичне људе који заслужују додир лепоте, неубичајености и надахнућа, а за које не морају да иду у музеје. Поп арт, настао шездесетих година у Америци, јесте критиковао потрошачко понашање и испразност масовне културе, али су Енди Ворхол, Рој Лихтенштајн, Кејт Херинг, Том Веселман показали и да нема ништа лоше у томе да уметник уложи своју даровитост и у неки „производ”.

Зашто вас упознајемо са Ромером Бритом? Не желимо само да прикаже-

мо његову уметност – допадљиве слике јарких боја које изазивају радост, нити да, по ко зна који пут, понављамо причу о важности избора сопственог животног пута. Па ни причу како је могуће из бразилског села стићи на шведски двор. Прича о Ромеру Бриту показује како се данас ствара популарност. Ко жели да буде популаран и да се скупо продаје мора да буде присутан у медијима. Више се о Бриту писало по новинама када је ишао приватно на ручак код

Џорџа Буша, када је урадио Агасију портрет или када је имао излагање на Светском економском форуму у Давосу прошле године, него што се писало о његовој уметности.

Има ли у томе нечег лошег? Има, али то је нео поп ■

Слободанка Лазаревић

— педесет један

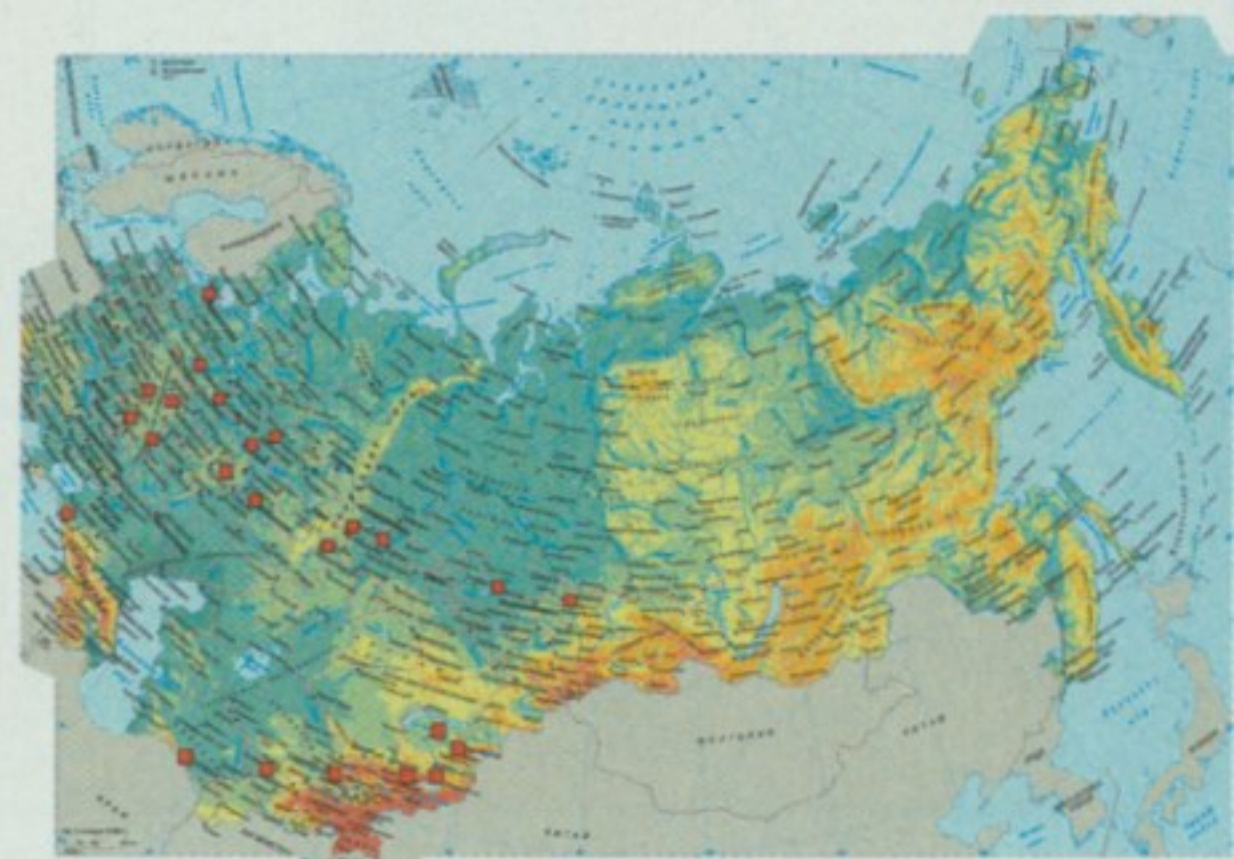
ОВО МОЖДА НИСТЕ ЗНАЛИ

● За време зимског сна **откуцаји срца** слепог миша значајно се смање, па уместо 450 пута у минути оно откуца од 18 до 80 пута, док се срце мрмота готово сасвим умири и откуца само једном сваких три до четири минута ■

● Према истраживању које су спровели природњаци у националном парку „Краљица Елизабета“ у Уганди се све више афричких слонова рађа без **предњих кљова**, чак 13 одсто, док је 1930. године проценат био један одсто. Уз то, кљове су све лакше. Пре тридесет пет година биле су тешке око два наест килограма, а данас свега три. Разлог за то, сматрају стручњаци, могли би да буду промењени услови живота копнених ђинова. Кљове им више нису потребне ни за пробијање кроз велико и густо растиње, нити за борбу. Растинја је све мање, као и слонова. Пре стотинак година у бујном зеленилу живело је десетак милиона животиња, а данас их има само 540 000 ■

● Све до распада Совјетског Савеза, 21. децембра 1991. године, у великој државној заједници живело је више од **140 националних група** ■

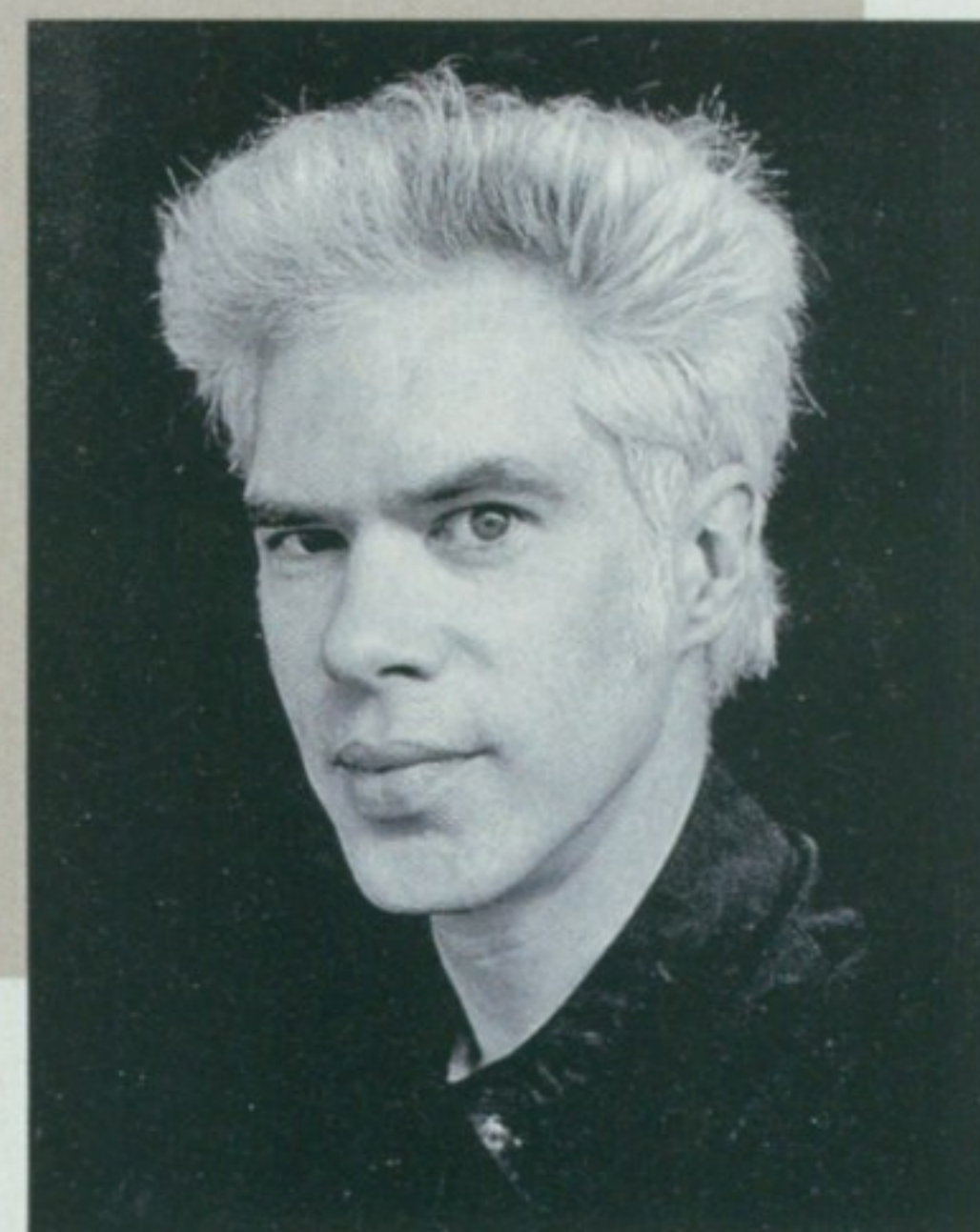

● Вршећи испитивања обољења нервног система, стручњаци института „Раш“ у Америци утврдили су да **сиве ћелије мозга** старих особа јачају ако три пута дневно једу поврће, па се тако може успорити заборавност чак за пет година ■

● Бразилац **Емерсон Фитипалди** (рођен 1946. године) најмлађи је шампион у аутомобилизму. Прво првенство „Формуле 1“ освојио је 1972. године возећи за „Форд“, када је имао само 25 година и девет месеци ■

● Амерички редитељ Џим Џармуш сакупио је скоро 17 година материјал за свој филм **„Кафа и цигарета“** да би од тога направио кратку сцену у којој се види како се понаша човек док пије кафу и пуши ■

● Бројни астероиди, комете и метеорити пролазе Земљином орбитом, а око 95 одсто настане у простору између Марса и Јупитера. Астрономи их називају **NEOs** (Near Earth

Objects) и избројали су само 569 пречника од 150 метара који су прошли поред наше планете на удаљености од 7,5 милиона километара. На Земљу је досад пало много „васионског камења“, али ниједан разорне величине. Да би неки NEOs уништио Земљу, морао би да буде пречника бар 1000 метара. Према неким предвиђањима, то би могло да се догоди 16. марта 2880. године. Изгледа да астероид пречника 1100 метара падне на Земљу јесу 1 : 300 ■

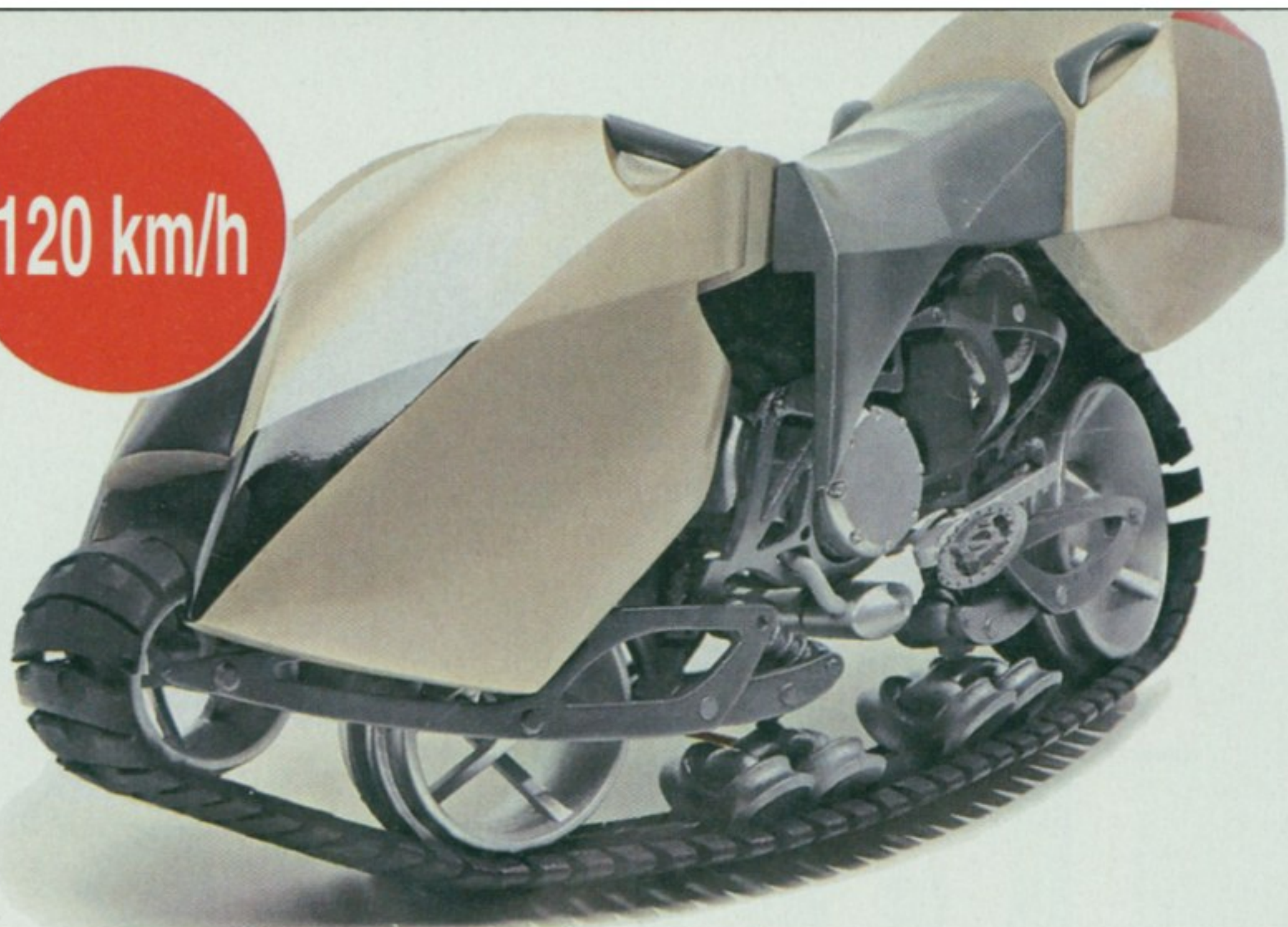

● Прича се да је шпански освајач **Фернандо Кортес** (1485–1547), који је од 1519. до 1521. године покорио Мексико, на царство Астека ударио са само 508 војника и 100 морнара. Када је кренуо у напад, спалио је бродове тако да је своје људе довео у безизлазан положај – морали су да победе или их је чекала смрт ■

● Колибри, **најмања птица на свету**, 200 пута у секунди замахне крилима и у току дана обиђе око 2000 цветова, а ако се нађе на расцветалом дрвету може да опраши 27 цветова за један минут ■

120 km/h

● Када двојица младих момака удруже замисли, жеље, потребе и знање, настане необичан двоточкаш којим се безбедно и брзо може возити по путу покривеном чак и снегом и ледом, као и по мочварним и брдовитим беспућима. Назван је „Huanide“ и дело је Немаца Толмана Шульца и Оливера Келера. **Двоточкаш изгледа необично**, попут боб санки на гуменој гусеници. Дугачак око два метра, висок метар, а широк 90 центиметара, „Huanide“ је израђен од келвера, материјала од кога се праве заштитна одела, и може да достигне брзину и до 120 километара на сат. За сада урађен је само прототип ■

● Године 1951. направљен је **први пејсмејкер**, уређај на батерије који, смештен у тело болесника, помоћу електрошокова подстиче рад срца ■

● Лан, једно-годишња биљка латинског имена *Linum usitatissimum*, која се гаји првенствено због стабљике из које се добија влакно, **ниче из семена** које би требало да буде старо од три до пет година. Занимљиво је да се бели или плавичасти цветови те биљке отварају само током преподнева ■

С. Д.

Живот зечева знатно је сложенији него што се верује. Пре свега, већа група зечева, која обитава на одређеном простору, подељена је на мање заједнице које имају до четири мужјака и око осам женки. Током дана свака заједница одлази на ограничено подручје, око под-

земних склоништа у којима на свет доносе младе, склањају се од хладноће или природних непријатеља. За одбрану тог дела поседа задужени су мужјаци који га чувају од супарника из других заједница. Тек у сумрак сви могу да се опусте и да се, у потрази за храном, растрче у ширем кругу.

Заједницу чине чланови окупљени по строго утврђеним правилима. Женке су обично у најближем сродству – мајке, кћерке, тетке, док мужјаци углавном нису из исте „лозе“. Разлог је једноставан: женке остају у дому у коме су се родиле, а мушки припадници морају да брину о стварању нових

ТАЈНИ ЖИВОТ ЗЕЧЕВА

Уврежено је мишљење да се љупке ушоње у животу само паре и једу. Иако у томе има истине, изненађује с колико мало нежности женке брину о младима, а с колико срчаности и грубости мужјаци свој посед бране од уљеза

заједница у којима ће заузети положај који су имали њихови очеви и деде. Невероватно је с колико оданости чланови брину о том малом делу подручја које сматрају својим домом.

Мужјацима није баш једноставно да одрже заједницу на окупу. Прво о чему морају да брину јесте положај који имају унутар заједнице у поређењу с осталим мужјацима, а кад се изборе за своје место, онда сви заједно одржавају ред у „харе-му“. Јер, иако би се очекивало супротно, женке су међусобно веома нетрпељиве.

Лако се ухвате у коштац, чак знају да нападну младе који нису њихови. Мужјаци имају толико посла да често немају времена да се усредсреде и чувају заједницу од лисица и осталих природних непријатеља.

Линијом невидљиве границе, мужјаци стражаре и чувају посед на ком живи њихова заједница. Тај простор обележавају урином и секретом. Ако наиђе мужјак из друге заједнице, прво се обрачунавају „у рукавицама“ – накомстреше крзно, подигну реп и одмеравају снагу гурајући се предњим

Ови зечићи, који су први пут изашли из свог подземног легла и угледали светлост дана, можда делују незаштићено и рањиво, али природа се побринула да их спремим за сурове услове живота који их чекају у дивљини.

шапама. Уколико је уљез сувише насртљив или непозван покушава да уђе на посед, долази до праве борбе која се, ако се ударају стражњим ногама, оконча и у крви.

И женке могу да буду веома борбене а и крволочне. У жељи да покажу која је главна, неће презати да нападну слабију женку, чак ће прибећи и најсуровијој казни – уништавању потомака своје супарнице. Занимљиво је да зечеви на свет долазе предодређени за окршај – млади се, док су још у подземном леглу, међусобно гризу или једни друге јуре укрруг.

Идилична слика – мајка њушка своје младунче. У стварности, зечица напушта потомство када млади имају само три недеље.

ЗЕЦ ИЛИ КУНИЋ?

Чак и људи сасвим незаинтересовани за свет животиња препознају овог дугоухог сисара кога красе два врло истакнута секутића у горњој и доњој вилици. Изглед и навике зечева и кунића (*Lagomorpha*) толико су слични да чак и најбољи стручњаци могу да се збуне и да их не разликују. Описано је на стотине врста и подврста које насељавају Азију, Европу, нека подручја Африке, Северну и Јужну Америку.

Најпознатији род, о коме смо говорили у тексту, јесте обични европски зец или кунић – *Oryctolagus*. Одликује се по томе што копа ходнике под земљом, а та огромна легла међусобно се преплићу. Зечеви су у Европи одувек сматрани штеточинама и данас живе на ограниченом и одређеном подручју, има их знатно мање, а негде су и сасвим осуђени на пропаст, посебно због миксоматозе, смртоносне болести која се вештачким путем уноси у колоније кунића ■

А сада се враћамо на почетак приче. Зечеви су заиста најпознатији по учесталости којом се паре и броју младих које доносе на свет. Женка је скотна само тридесет дана и рађа зечиће који су без крзна, слепи и немоћни. Међутим, после само три недеље, они су потпуно независни, а убрзо и полно зрели. Пошто се заиста често паре, није необичајено видети скотну зечицу како доји младе. Али, отераће их из подземног легла чим свет угледа нова генерација зечева.

Природа је удесила да се зечеви размножавају великом брзином јер их у дивљини мало преживи. Истражи-

Зечице нису предане мајке. Оне се задржавају у леглу пет до десет минута дневно и за то кратко време подоје своје потомке. У свету сисара сасвим је необичајено да мајка тако кратко буде уз своје младе. Поређења ради – када се окоте, женке пацова са младунцима проводе чак деведесет одсто времена. Чини се као да зечице занемарују подмладак, али то није случајно. Имајући на уму велики број природних непријатеља – животиња које вребају лак залагај, јасно је зашто зечице ретко залазе у подземна склоништа – тако не откривају где се крију незаштићени младун-

Мужјаци се надмећу око територије – ако се потуку, ударају се задњим ногама и окршај може да се оконча у крви.

ОВО МОЖДА НИСТЕ ЗНАЛИ

- У дивљини зец може да живи до девет година, а у заточеништву и више од десет. Рекорд држи један зец који је у заточеништву живео деветнаест година ■
- У многим земљама зечетина је често на трпезама јер има мање масноће, холестерола и калорија од пилетине, свињетине или јунетине ■
- Када се нађе очи у очи с неком животињом, природним непријатељем, зец дословно може да угине од страха ■
- Зец може да скочи увис највише један метар, а удаљ – три метра ■
- Највећи број младунаца у једном леглу који су се окотили у заточеништву био је двадесет четири ■
- Крзно зеца може да има више од сто педесет различитих боја, али зато су очи овог ушоње смеђе, плавкастосиве, плаве, ружичасте или „шарене” ■
- Зечеви су најживљи у сумрак и у зору ■

вања зоолога показала су да за годину дана ниједна женка не успе да сачува више од десет младих. А на подручју где има много лисица или ласица, зечица за дванаест месеци сачува само једно до два младунца.

ци. Зато их не би требало оптуживати да су лоше мајке – оне су једноставно генетски предодређене да буду брижни чувари нових нараштаја ■

В. С.

ПОДНИКНИ
ЗАБАВНИК

3. 8. 2007.

ИГРАЈТЕ СЕ, ЉУДИ!

ПАРАДА ЛИКОВА

Рачунарска игра
коју смо чекали
читаву деценију

Недавно се појавио дуго очекивани трећи наставак игре „Command & Conquer” („Командуј и покори”) која је 1995. године доживела несвакидашњу омиљеност међу играчима рачунарских игара. Ова узбудљива стратешка игра омогућава играчу да, водећи једну од зараћених страна, осваја део по део Европе смештене у блиску будућност.

Позадински заплет почиње падом метеорита надомак обале Тибра у Италији. У метеориту се налазила зеленкаста ванземаљска материја названа тиберијум која је убрзо постала непроцењиво важна сировина за цело човечанство.

Тајна секта звана Братство Нода убрзо развија технологију за искоришћавање кристала тиберијума, захваљујући чему окупља нове следбенике. На челу секте је тајанствени Кејн. Следи низ те-

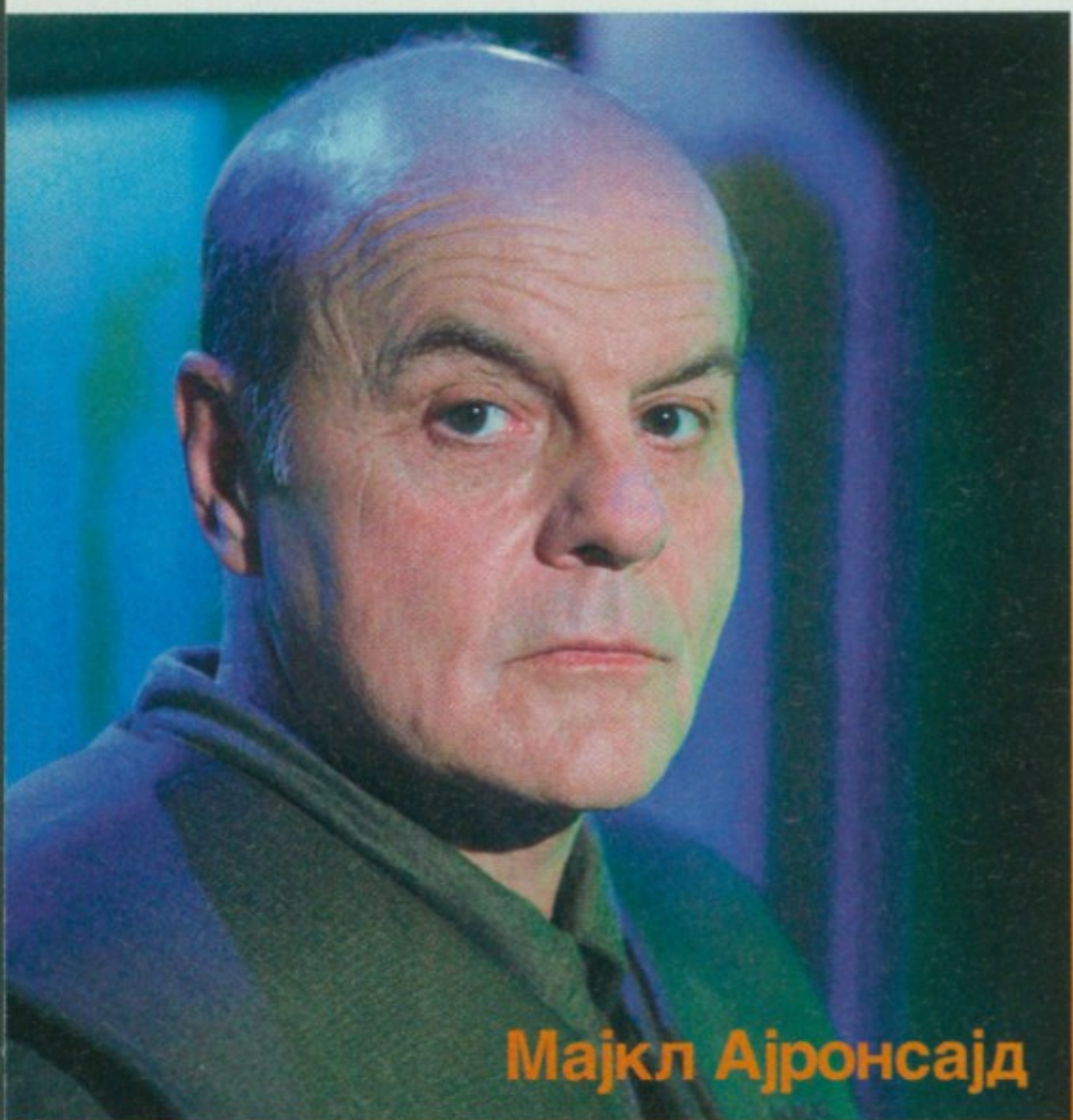
рористичких напада широм света, а врхунац је дизање у ваздух Гранда, трговинског центра у Бечу. Савет безбедности Уједињених нација налаже војној организацији ГДИ (скраћеница назива „Иницијатива за глобалну одбрану”), која је под покровитељством групе Г7, да стане на пут секти. Распламсава се планетарни сукоб који ће протрести Европу.

У зависности од тога коју зараћену страну играч изабере, завршава игру на другачији начин. Као главнокомандујући ГДИ-ја проћи ће целу Европу да би на крају опколио Храм Нода у Сарајеву, одакле злогласни Кејн води своје сулуде нападе. Ако, пак, играч изабере да води Братство Нода, освојеним орбиталним јонским топом ГДИ-ја моћи ће по сопственом избору да разори неку од познатих грађевина као што су Бела кућа, Биг Бен, Ајфелова кула или Бранденбуршка капија.

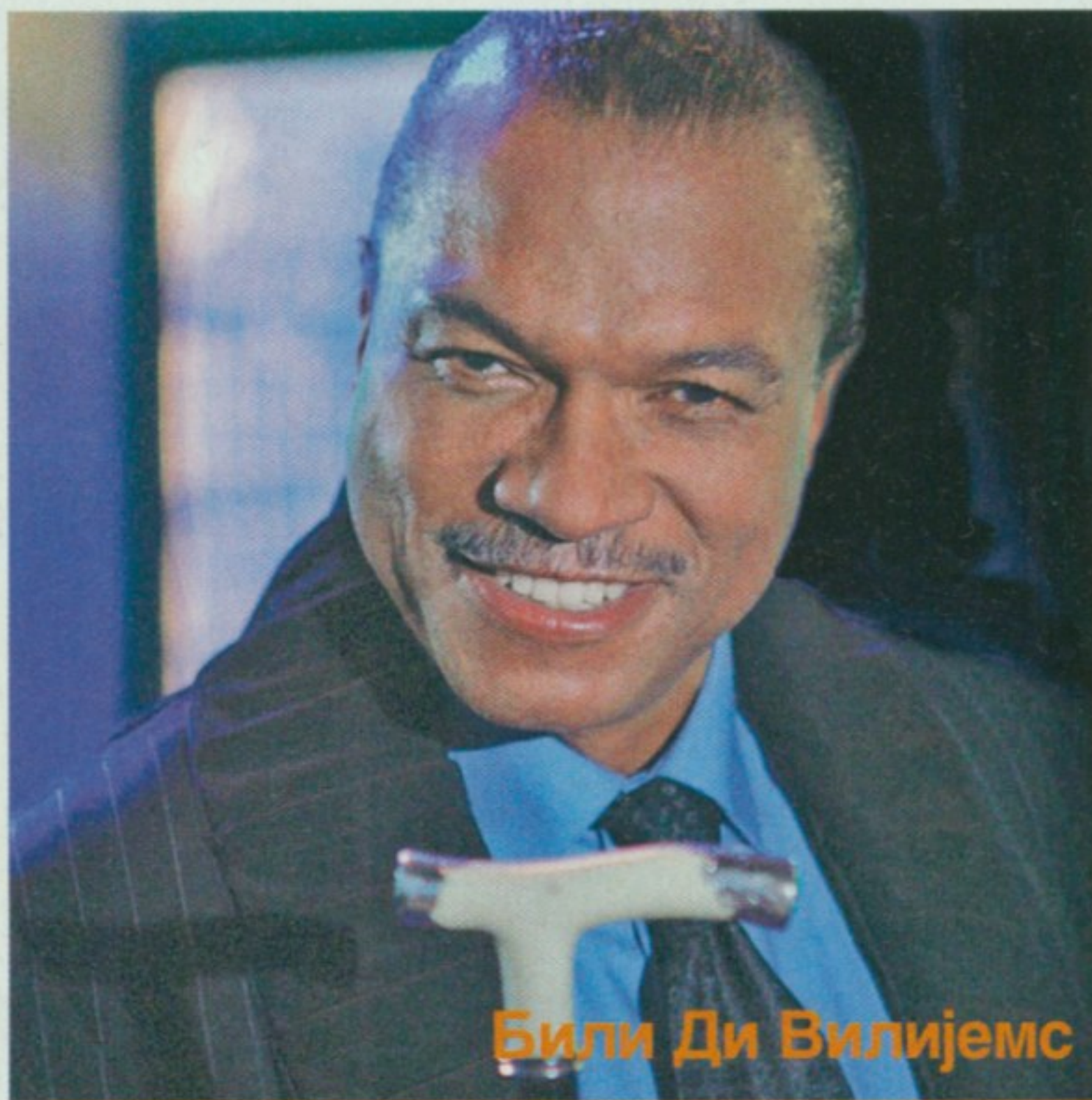
Тако се завршавао први „Command & Conquer” 1995. године. Најновији наставак прати даље сукобе ГДИ-ја и Братства Нода, али и продирање тиберијума у Земљину кору чиме се нарушава крхки планетарни екосистем. Детонација течног тиберијума испод Храма Нода у Сарајеву привлачи пажњу ванземаљаца који чекају скривени на ободу Сунчевог система. Планета Земља спремна је за њихов долазак. Трећа зараћена страна чини игру још занимљивијом него раније.

Оно по чему се први „Command & Conquer” издвајао од конкуренције, поред примамљиве атмосфере играња, биле су и филмоване међусеквенце које су пуштане између мисија које је играч испуњавао. Квалитет тих кратких филмова увек је био врхунски, али у трећем наставку то нарочито долази до изражаја окупљањем запаженијих

Мајкл Ајронсајд

Били Ди Вилијемс

теви разишли, Лендо је (опет на коцки) добио власништво над Небеским градом где је Соло са својом дружином потражио уточиште у филму „Империја узвраћа ударац“ (када је Лендо био присиљен да га изручи Дарту Вејдеру) ■

Грејс Парк

У игри поручница Сандра Телфер, десна рука Џека Грејнцера и извор података од највеће важности за играча. Углавном му она саопштава циљеве пред сваки нови задатак.

Упамћена као поручница Шерон Бумер Валери у телевизијској сери-

глумца из најомиљенијих научнофантастичних серија и филмова. Играчи рачунарских игара с научнофантастичном позадином, који су истовремено и велики љубитељи серија и филмова истог жанра, тако су на двоструком добитку.

Мајкл Ајронсајд

У игри генерал Џек Грејнцер, војни командант ГДИ-ја, издаје наређења играчу. Не слаже се баш најбоље са својим претпостављеним, цивилним директором Редмондом Бојлом, и сматра да је досадан политичар који му се непотребно меша у посао. У једном тренутку игре играч мора да се определи кога ће следити, Грејнцера или Бојла.

Упамћен као свирепи негативац Рихтер који немилосрдно прогони Арнолда Шварценегера у филму „Тотални опозив“, можда и зато што је његова филмска супруга (Шерон Стоун) морала по задатку да глуми Шварценегерову жену. Нико не би препустио Шерон Стоун другом мушкарцу и остао смирен. Ајронсајд је такође остварио запажену улогу у „Звезданим ратницима“ као инструктор војне академије који се у каснијем току филма упушта у одважну борбу са инсектоликим ванземаљцима ■

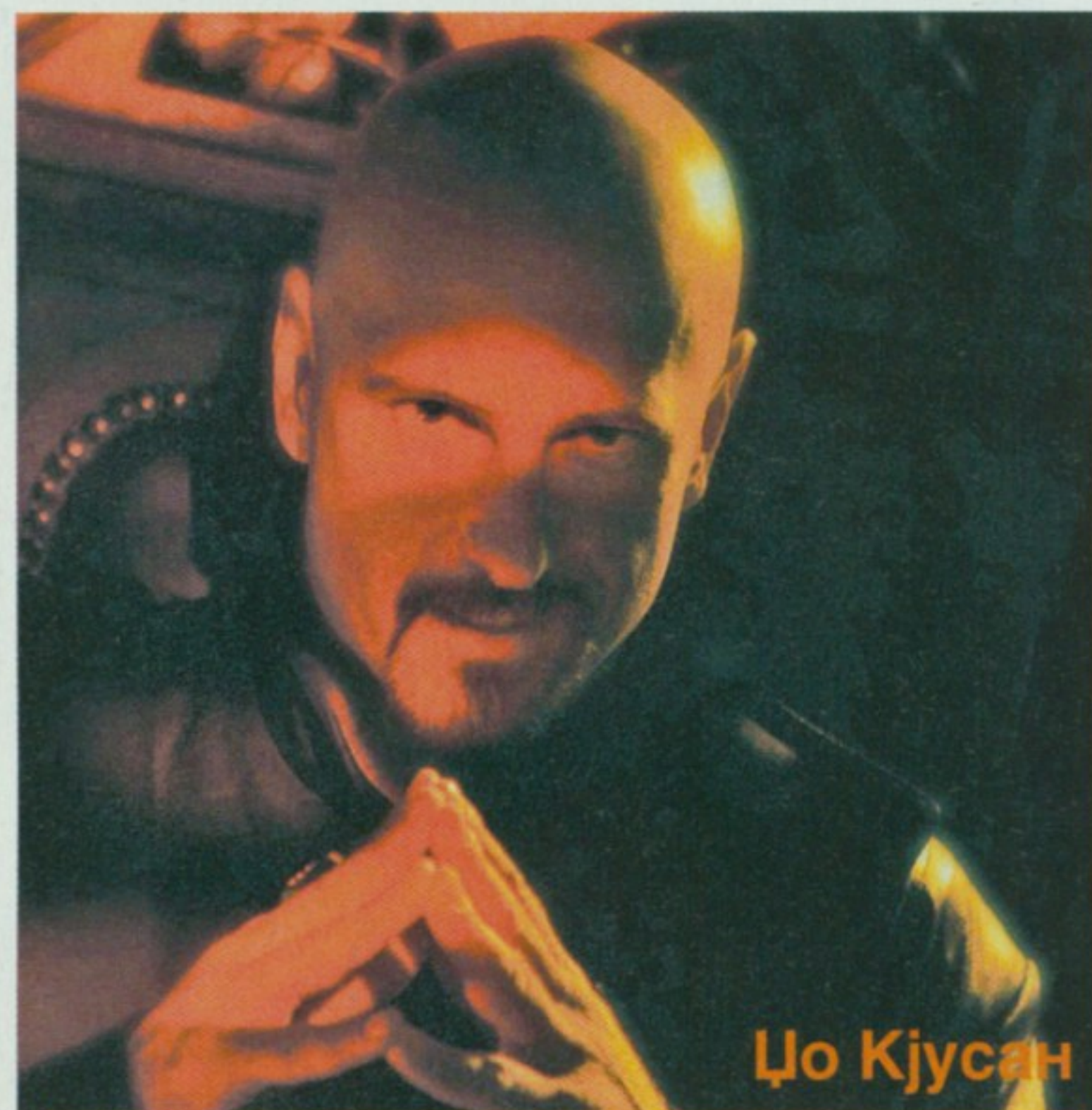
Били Ди Вилијемс

У игри Редмонд Бојл, нови цивилни директор ГДИ-ја, осредњи политичар кога су на светску сцену довеле околности. Први утисак о њему је варљив – премда се прави да је смирен и чистан човек, у ствари изгара од жеље за влашћу.

Упамћен као Лендо Карлизијан у „Ратовима звезда“, бивши кријумчар, коцкар и пријатељ Хана Солоа. Кад је из-

Џенифер Морисон

Џо Кјусан

Џош Холовеј

губио партију у игри сабак, морао је Хану Солоу да препусти „Миленијумски соко“, најчувенији свемирски брод у историји филма. Након што су им се пу-

ји „Свемирска крстарица Галактика“. У ствари је робот који се наизглед не разликује од људи и носи назив Број Осам. Као и код других Џајлонаца, након погибије њена дотадашња сећања пресниме се у ново тело. Разне верзије Броја Осам послате су на различите задатке као прикривени агенти, и ни саме не знају да су роботи све док не добију одговарајући сигнал. Такав је случај с поручником Валери која се налази на „Галактици“ све до краја првог дела ТВ серије и изненађујућег заплета с командантом Адамом. Друга Шерон за све то време на Каприци покушава да заведе „Галактикиног“ pilota Хе-лоа Агатона и одиграће пресудну улогу у разним критичним тренуцима каснијих епизода ТВ серије ■

Грејс Парк

Триша Хелфер

Џенифер Морисон

У игри обавештајни официр Кирс Џејмс. Њена сазнања су од велике важности за успешно обављање задатака и зато се појављује на сваком брифингу како би играча снабдела неопходним подацима.

Упамћена као докторка Алисон Камерон у ТВ серији „Доктор Хаус“. Позната по брижности за пацијента, искрености, идеализму и строгим моралним начелима. Одбија да лаже пацијенте чак и кад јој доктор Хаус то изричито нареди. Прихвата његову мизантропску природу и беспоговорно му је одана иако често трпи његове увреде. Чак покушава и да га заведе, верујући да Хауса управо недостатак љубави чини тако циничном особом ■

Џо Кјусан

У игри Кејн, загонетни вођа Братства Нода. Неки његови следбеници верују да има већ неколико хиљада година и доводе га у везу с Каином, библијским убицом рођеног брата Авеља. Да би привукао пажњу ванземаљске расе на ободу Сунчевог система, Кејн испровоцира сна-

ге ГДИ-ја да орбиталним јонским топом разоре Сарајево и Храм Нода, детонирајући течни тиберијум намерно ускладиштен испод храма. Разорна експлозија десеткује становништво југоисточне Европе.

Упамћен као члан развојног тима „Вествуд студија“ који је правио прву „Command & Conquer“ игру. Кјусан је том приликом режирао филмске међусеквенце и у њима глумио злогласног Кејна. Дочарао га је с таквом уверљивошћу да је постао веома омиљен међу играчима. У другом наставку игре није га било, па су играчи с великим одушевљењем дочекали његов повратак у трећем наставку ■

Триша Хелфер

У игри генералка Килијан Катар, Кејнова заменица и један од највећих војсковођа и стратега које Братство Нода има. Кејн о њој има високо мишљење. Успешан напад на свемирску станицу „Филаделфија“ управо је њена замисао.

Упамћена као Број Шест, заводљива и стасита Џајлонка у серији „Свемирска крстарица Галактика“. Први пример нове генерације робота Џајлонаца који се изгледом не могу разликовати од људи и зато су изузетно опасни јер могу да шпијунирају и неприметно врше саботаже. Премда постоји много копија Броја Шест, једна је нарочито важна. Такозвана Каприка Шест завела је врхунског научника Гајуса Балтара и преко њега онеспособила људску одбрану пред напад Џајлонаца на Дванаест

колонија. У тренутку експлозије испред Балтарове куће заштитила га је сопственим телом. Након погибије, остала је присутна у његовој глави али је и он наставио да живи у њеном сећању које је преснимљено у ново тело ■

Џош Холовеј

У игри Ацеј, обавештајни официр Братства Нода и елитни војни стратег чија је генијалност у позадини неких од најуспелијих напада Братства. Фанатично је обузет Нодом и борбеним духом. Иако није на високом месту у ланцу командовања, Ацеј преноси велики број наредби од Кејна и Килијан, па се често обраћа играчу.

Упамћен као Џејмс Сојер Форд у телевизијској серији „Изгубљени“. Ситни преварант који се, заједно са осталим путницима, након авионске несреће обрео на пустом острву. Надимак је изабрао са жељом да се освети правом Сојеру, искусном старом преваранту који је опљачкао сву уштеђевину његових родитеља, због чега је Џејмсов отац у очајању убио супругу и себе. Сојер се на острву понаша себично и стално долази у сукобе са осталим преживелима ■

Свет У БРОЈКАМА

5.000.000.000

британских фунти биће потрошено на најблиставије научне замисли. Европски савет за истраживања наменио је ову позамашну суму само за стваралачке, иновативне, па чак и ризичне научне замисли и подухвате ■

3.500.000

километара на час путује кроз васиону необична спирална галаксија. Названа је „комета галаксија“ због репа од звезда и гаса. Астрономи са Универзитета Кардиф верују да небески брзинаш убрзава под утицајем гравитације и тамне материје оближњег грозда галаксија ■

1111

делића ракете која је експлодирала у свемиру кружи око Земље. „Мрежа надзорника свемира“ пребројала је остатке од дела руске протонске ракете који је експлодирала у фебруару ове године. Премда је овај свемирски отпад опасност за остале летелице, верује се да ће неки делови сагорети кад уђу у атмосферу ■

508

китова ухватила је флота јапанских китоловаца на Антарктику прошле ловне сезоне. Циљ је био да се улови најмање 860 китова, али су ловци подбацили јер је ватра оштетила главни брод ■

12

сати трајало је постепено спуштање једног од најважнијих делова Хадрон колајдера (акцелератора честица) 100 метара испод земље на француско-швајцарској граници.

Машинерија тешка 2000 тона биће од кључног значаја за један од четири огледа који би требало да се изврше. Колајдер ће бити спреман за употребу крајем ове године ■

САВРЕМЕНИ НАДЗОР

Није више тако једноставно бити бунтовни тинејџер. Иста она дигитална револуција која је клинцима донела MySpace, инстант поруке и мобилне телефоне омогућила је њиховим родитељима праћење уз помоћ GPS уређаја, Web осматрање и онлајн шпијунирање ■

Нема ресавске школе

Најновији покушај да се спречи преписивање задатака и семинарских радова зове се Turnitin.com. То је сајт који упоређује дати рад са радовима осталих ученика, базама новинских чланака и другим онлајн изворима. У извештају који се враћа наставнику обележавају се подударности и наводи шта је одакле преписано ■

Доста гледања у екран!

Нема више мољакања: „Мама, пусти ме да одиграм само још један ниво!“ Уређај „хопскоч боб“ омогућава родитељима да деци ограниче време које ће провести уз телевизор, рачунар и видео-игре. Када се неки од ових уређаја прикључи на „хопскоч боб“, детету је потребан четвороцифрени ЛИБ број да га укључи. Чим дозвољено време истекне, нестаје довод струје и забави је крај ■

Мобилни шпијуни

Нови телефони опремљени су уређајем за одређивање положаја власника, а мобилни оператери згрћу новац захваљујући том изуму. „Локатор фамилије“ фирме „Спринт“ омогућава родитељима да преко Интернета утврде где им се дете налази. „Веризонов“ систем „Чеперон“ шаље текстуалне поруке чим дете изађе изван дозвољене области, а „Дизни мобилни“ не само што одређује где се дете налази већ омогућава родитељима и да ограниче време причања и онемогуће позивање одређених непожељних бројева ■

Алко-тест

Ученици средње школе „Пиквинок Тауншип“ из Њу Џерсија не могу више да уживају у пиву петком увече. Школски надзорници насумично од ученика узимају узорке мокраће и шаљу их „Вестерн Слоуп лабораторији“ у Троју, држава Мичиген, која примењује хроматографију тачности и спектрометрију да открије етил-глукуронид, метаболит алкохола који остаје у телу и до 80 сати након узимања пића ■

Праћење потрошње

„Милпеј плус“ је Интернет услуга која помаже родитељима да надзиру како дете троши новац. Родитељи уплате новац, а дете користи картицу или ЛИБ број да плати сок или оброк у школском ресторану. Тиме се спречава да дете за новац намењен ужини купи цигарете или стрипове. Преко Интернета родитељи могу да надгледају све новчане трансакције ■

Аутомобилски надзор

Захваљујући „црним кутијама“ опремљеним GPS технологијом, родитељи могу да надзиру вожњу аутомобила новопечених возача. Један такав уређај који производи предузеће „Олтрак САД“ прикључује се на рачунар аутомобила, бележи брзину кретања и дужину паркирања на било ком месту. Уређај шаље SMS поруке или електронску пошту сваки пут када брзиномер пређе брзину коју је родитељ прописао или ако аутомобил уђе у непожељну градску област ■

„ХЈУСТОНЕ, ИМАМО НЕВОЉУ С ОТПАДОМ!“

Земљина орбита постаје права депонија смећа. Око 15.000 парчића путује орбитом брзином од осам километара у секунди, десет пута брже од метка. Ту има и парчића боје која је отпала са ракете, не већих од људског нокта, али и делова ракете који се одвајају током узлетања тешких 10 тона. Овај отпад се умножава јер се већи објекти распадају као у видео игри „Астероиди“. Научници упозоравају да се приближавамо Кеслеровом синдрому, када ће опасност од судара с неким од тих лутајућих објеката угрозити летове у свемир.

Како почистити тај неред? Или прикупљањем отпадака, или њиховим усмеравањем ка површини планете, па ће сагорети у атмосфери. Предложено је неколико поступака.

Неки су једноставни и лако изводљиви, док други звуче као научна фантастика ■

Шест начина за чишћење свемира

❶ Аерогел

Наса већ користи овај суперлаки материјал налик полистирену да зароби свемирску прашину како би је научници проучавали. Зато је изнет предлог да се у орбиту пошаљу велике количине аерогела, како би попут лепка за муве прикупио што већи број парчића. Када се велике плоче аерогела напуне отпацама, лако их је усмерити ка атмосфери планете ■

❷ Ласери

Светлосни топови у орбити једно је од могућих решења, али прошло би много времена док би се поставили (да не помињемо дипломатске тешкоће које би проузроковали ти топови). Научници нуде ласерске уређаје на Земљи, којима би се променила орбита шkodљивих објеката, па би се они суновратили према тлу. Циљање би се обавило помоћу веома осетљивих радарских уређаја, који су у стању да примете и отпадак промера један центиметар ■

❸ Свемирски ђубретари

Инжењери са Универзитета у Аризони предложили су да се у орбиту упути беспилотна летелица која ће тражити отпатке помоћу радара и видео-камера. Када наиђе на нешто велико, летелица може да се приближи, а њена роботизована рука да зграби отпадак. Ухваћени предмет уништио би се помоћу златних огледала, која би на њега усмеравала сунчеву светлост ■

❹ Мреже

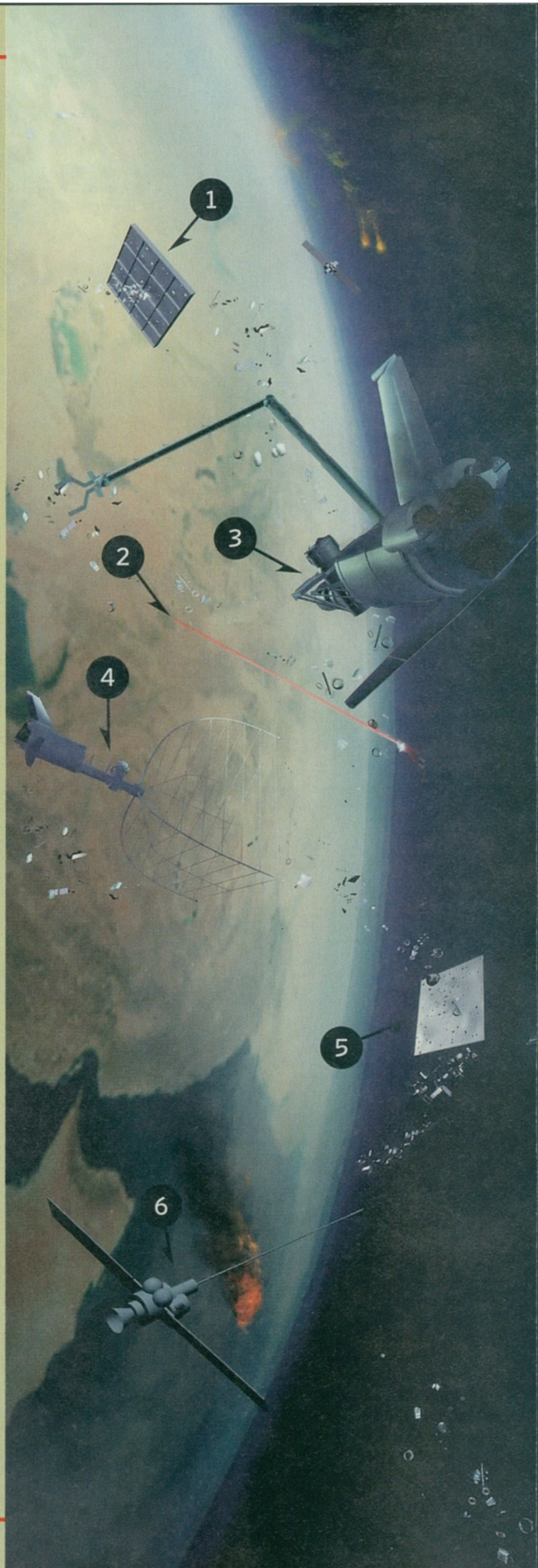
Систем назван „Грасп“, по почетним словима енглеских речи за хватање чакљом, прикупљање и осигуравање товара, заснован је на великим мрежама разапетим између дугих шипки на надувавање. Према виђењу предузећа ТУИ, које тренутно врши огледе, јато микросателита опремљених „Грасп“ системом улетело би у облаке отпада и захватило већу количину пре него што проузрокује даље невоље ■

❺ Пена

Најбрже се гомилају ситни остаци од судара или експлозија великих објеката, као што су делови ракете који се одвајају током узлетања. У те ситне остатке спадају парчићи боје и титанијума. Наса сматра да би циновске плоче порозне пене могле да се поставе на путању отпадног облака. Оно што прође кроз такве плоче изгубило би брзину и истог трену суновратило се ка Земљи ■

❻ Ланци

Ланци од бакра и другог проводног материјала могли би да се прикаче на сателите који сада полећу или да се привезу на старе сателите који су већ у орбити. Према теорији стручњака из предузећа ТУИ, када се ланци одмотају реаговаће на електромагнетно поље Земље и претворити се у својеврсна суперпроводна сидра која ће сателите успорити толико да ће их гравитациона сила планете повући у атмосферу, где ће сагорети ■

NOVI BROJ NAJTIRAŽNIJEG I NAJSTARIJEG
DOMAĆEG KOMPJUTERSKOG ČASOPISA

Дойисујте се, људи!

КАД ЈЕ МОГАО ДАМИР,
МОЖЕМО И МИ

Ми смо браћа Никола (7 година) и Јовица (6 година) Ивковић из Ресавице. Наш најстарији браћу Дамир има 11 година и већ вам је писао. Његово писмо, са сликом, објављено је у броју 2892. Зато вас молимо да објавите и ово писмо, заједно с нашим сликама, које вам шаљемо (да бисте нас лакше разликовали, најомиљемо да Јоца држи шестеру).

Читаоци „Забавника“ који желе да се дописују могу нам писати на адресу:

Никола и Јовица Ивковић
Улица Пенезићева б.б.
35237 Ресавица

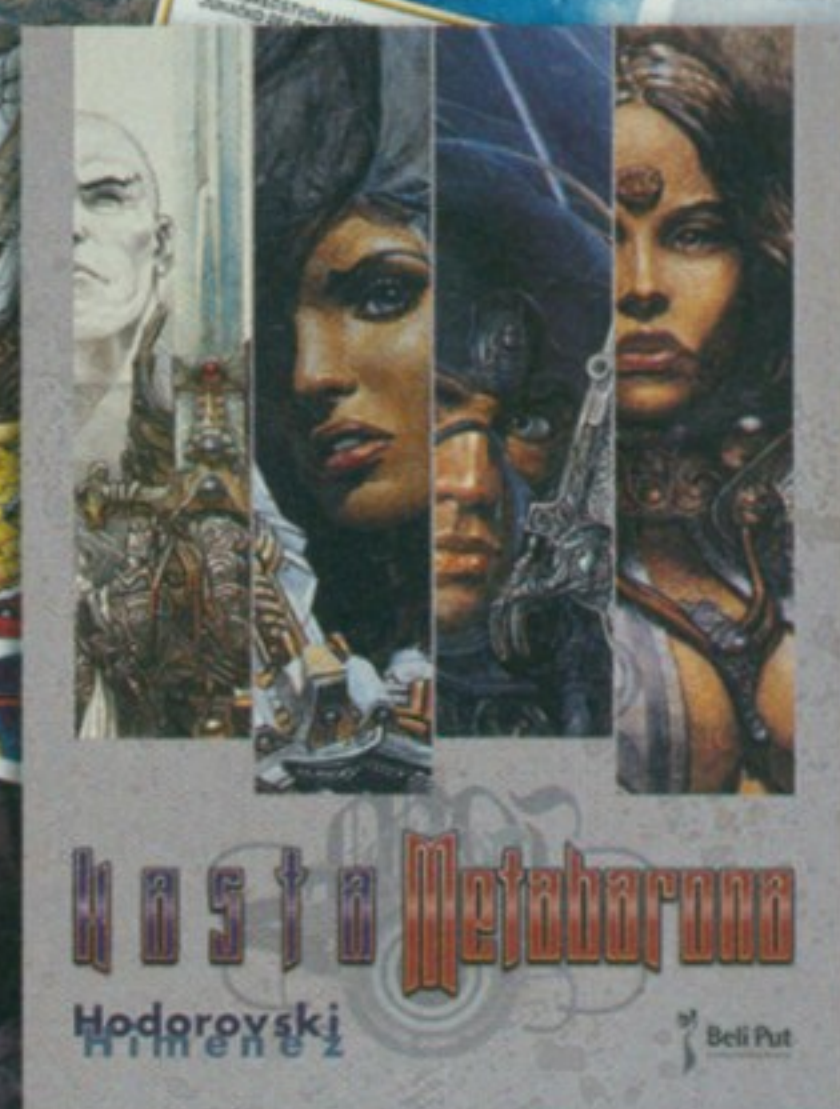
Kasta Metabarona

Život jednog plemena iz daleke budućnosti proticao je u miru. Do jednog dana. Tada će tvrđavu posetiti, nepozvani, carski trgovci. Videće ono što nisu smeli. I blagostanje će se pretvoriti u surovi svemirski boj mišićavih robota prefinjenih karoserija i uglancanih duša. Sa ljudskom pričom u pozadini.

Kasta metabarona Hodorovskog i Himeneza je futuristički herojski ep, ali i porodična saga o vaseljenskim ratnicima neprevaziđene hrabrosti i časti.

Beli Put kompletnu sagu o metabaronima objavljuje u dve knjige. Prve četiri priče su pred vama.

Zaplovite „hodoverzumom“!

Beli Put
Izdavačka kuća
www.beliput.co.yu

113834

POSETITE NAŠU KNJIŽARU!

Zeleni venac, Jug Bogdanova 8a, 11 000 Beograd
Radno vreme: 09–22h, radnim danom i vikendom

planet
multimediacenter

ЉУБИМО ТЕ ПЕСМОМ

Занима ме једна песма коју пева Екстра Нена. О песми знам мало – само да је изведена на „Еуросонгу“ и речи „Зора је чаше две разбила...“. Можете ли да ми испуните жељу и објавите назив и речи песме и слику певачице?

**МИЛАН
ВОЈИСАВЉЕВИЋ**
из Обреновца

Драги Милане, песма Екстра Нене, односно Снежане Берић, зове се „Љубим те песмама“ и изведена је на „Песми Евровизије“ (Eurovision Song), како се тада називало такмичење, у Малмеу, у Шведској, 1992. године. Аутори текста и музике су Гале Јанковић и Раде Радивојевић. Испунићемо ти жељу у потпуности. Ево речи песме и слике Снежане Берић.

Љубим те песмама
Бога сам молила
нека ми снаге да,
да ојросиш ти
све, заборавим што
пре
оне дуге молишће.

Још си на мојим
уснама.
Љубим те песмама.
Снови уморни
нас су чекали,
али ми
нисмо заспали.

Зора је чаше две
разбила.
С нама се, љубави,
најила.

Лейше је певала од
Цигана.
О, боже, да ли сам
све сањала.

Још си на мојим
уснама.
Љубим те песмама.
Снови уморни
нас су чекали,
али ми
нисмо заспали.

Зора је чаше две
разбила.
С нама се љубави
најила.
Лейше је певала од
Цигана.
О, боже, да ли сам
све сањала

„ТИТАНИК“ И ШАМПАЊАЦ

Откуд
обичај да се
о брод, пре
него што се
први пут

порине у воду,
претходно разбије
флаша шампањца?
РАША ЛАЗИЋ
Суботица

Обичај потиче од давнина, из времена Викинга. Пре него што би поринули брод у воду, Викинзи су га обавезно заливали крвљу. Сматрали су да ће тако да умиљостиве богове и осигурају безбедну пловидбу. Али, у та давна времена веровало се да ће само крв младе и невине девојке бити задовољавајућа жртва. Временом је неко убедио Викинге да ће бити сасвим довољно ако се брод „крсти“ црним вином и тај обичај поштовао се све до 17. века, док црно вино није заменио шампањац. Уколико неко мисли да је у питању смешан обичај, можда ће променити мишљење кад сазна следећи податак. Кад је „Титаник“ 1912. године испловио из луке, о његово корито нико није разбио флашу шампањца. Нажалост, зна се судбина овог прекоокеанског брода ■

КИСЕЛА РЕКА

Да ли је
тачно
да
постоји

река чија је вода
кисела као
лимунада?
ТАЊА
из Пожаревца

Дойисујте се, људи!

Драги „Забавниче“,
чишамо те већ дуже време и имамо скоро све
бројеве од 2004. године до данас. Велики смо
љубитељи града Сан Дијега, а о њему знамо мало
штога. Молимо те да у следећем броју испуниш нашу
жељу и објавиш наше писмо и слике и податке о том
граду. Иначе, ми волимо да чишамо „Забавник“ и
имамо високо мишљење о теби. Пуно поздрава од
Јелене Јечменице и Магдалене Крстић из Београда!

P. S.

Надамо се да ћеш објавити наше писмо и да ћеш
испуниш нашу жељу.

У пограничном пределу између Чилеа и Аргентине, испод превоја Копаује, извире река Рио Агрио. Разликује се од свих других река у свету. Вода коју носи својим коритом дужином од 300 километара кисела је баш као незашећерена лимунада. Животиње је не пију чак ни кад је највећа суша, али људи уживају у њеном укусу. Чисту, незагађену речну воду разблаже „обичном, слатком“, засладе је и пију.

„Кисела река“, што на шпанском значи Рио Агрио, киселост, наравно, не дугује лимуну, али ни минералним солима као друге лековите воде. Кисела вода Рио Агрија из земље избија као „слатка“, а потом добија кисео укус који потиче од врења неких врста дрвећа у горњем току, односно, садржи дрвно сирће ■

ХЛЕБ ЗА ПОМОРЦЕ

Можете ли да ми објасните како је настала реч бисквит?

МИЛИЦА
из Врања

Реч бисквит одомаћила се и у нашем и у многим другим језицима. Французи кажу *biscuit*, Италијани *biscotto*, Енглези *biscuit*, али означава исто – танак незаслађен колач, двопек, али и два пута печен порцелан без глазуре. Порекло речи је латинско – *bis coctus*, што значи два пута печен. А ево и зашто.

Стари поморци муку су мучили са залихама хране коју је требало понети на дуге пловидбе, посебно с хлебом. На једрењацима хлеб није могао стално да се пече, па су се на пут носиле велике количине испечених векни. Тај хлеб брзо је постајао неупотребљив и бацан је у море. Али, прича се да се један домишљати кувар досетио како да себе ослободи мука и морнарима употпуни јело бајатим а укусним хлебом. Тврди хлеб исекао је на танке кришке, прелио их водом и поново испекао на сунцем загрејаној металној платни.

За „изум“ овог куvara брзо се прочуло, па се у попису бродских залиха на једрењацима тај хлеб водио под латинским називом „*bis coctus*“. Касније је тај назив прихваћен и на енглеским једрењацима, али скраћен у говору у реч бисквит ■

МАЊИ ТАЊИР, МАЊЕ ХРАНЕ

Негде смо прочитале да, уколико човек жели да смањи оброке, храну треба да једе из мањих тањира. Занима нас да ли је то начин да ослабимо.

МИЛИЦА и СТЕФАНА
Београд

Потреба да се учи и стиче знање заслужује сваку похвалу, а ти, Зоране, и твој друг одабрали сте заиста занимљив начин. Зато свесрдно пружамо помоћ.

У Европи има неколико држава чији главни градови носе исто име. То су, по површини коју заузимају, мале земље Луксембург, Монако, Сан Марино.

На тлу оба америчка континента има такође неколико таквих, али великих, држава и престоница. Мексико у Северној Америци, који се простира на готово два милиона квадратних километара, има истоимену престоницу – Мексико Сити (на слици). Ту су и држава и град Оклахома. У Средњој Америци то су Панама и Гватемала, а у Јужној Бразил с главним градом Бразилијом.

И у Африци две велике државе, Тунис и Алжир, имају исто име као и њихови главни градови ■

КАКО ДА НАЂЕМ „У ЦАРСТВУ ГУСАРА“?

Читам „Забавник“ већ 10 година и ниједан број нисам досад пропустио. Готово сва моја

сазнања о историји, култури, науци, стриповима потичу из вашег часописа.

Ово је први пут да вам пишем и надам се да ћете ми одговорити. У броју 2629 из 2002. године прочитао сам одломак из књиге „У царству гусара“ коју је написао Михаило Петровић Алас. Молио бих вас да ми кажете где и како могу да купим ту књигу.

НИКОЛА ЗАТЕЖИЋ
nikolazt@Eunet.yu

Пре свега, хвала на верности и високом вредновању утицаја који је наш лист имао на ваше образовање. А када је реч о књизи „У царству гусара“, можемо само да вам кажемо да нећете моћи да је купите у књижарама из простог разлога што она одавно није поново штампана. Остаје вам, дакле, да покушате да је нађете у антикварницама или на „бувљаку“. А ако вам ни то не успе, имате могућност да је позајмите из библиотеке и, кад је натенане прочитате, вратите ■

То је свакако један од начина, ако је веровати Брајану Вонсику, психологу који годинама ради с пацијентима који имају тешкоћа с неумереним јелом. Доктор Вонсик недавно је окупио осамдесет пет стручњака који се баве (не)правилном исхраном. Сваком је дао две чиније различитих величина и понудио им да се сами послуже сладоледом. Наглашавамо, радило се о људима који брижљиво пазе на сваки унети залогај. И, шта се догодило? Чак и такви стручњаци несвесно су, сипајући сладолед у већу чинију, узимали за тридесет од-

сто више ове хладне посластице него што је уобичајена порција (самим тим унели су и 127 калорија више). Наметнуо се закључак да би особе које, као вас две, желе да ослабе, заиста требало да једу из мањих тањира и чинија, а да супу или неку посластицу једу мањим кашикама и кашичицама. Још један савет доктора Вонсика: ма колико родитељи приговарали, никада немојте појести све из тањира, треба оставити бар неколико залогаја ■

И ДРЖАВА И ГРАД

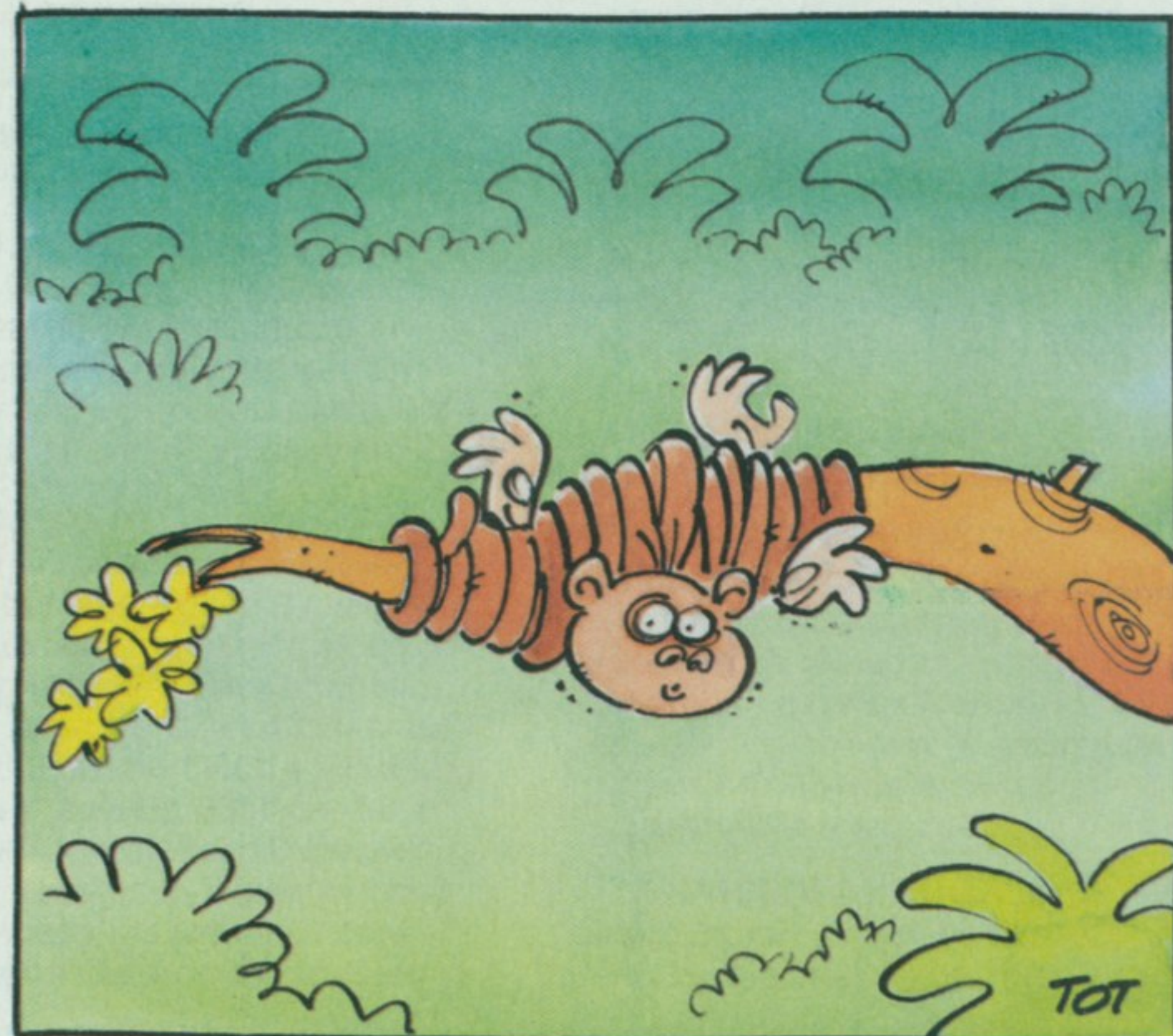
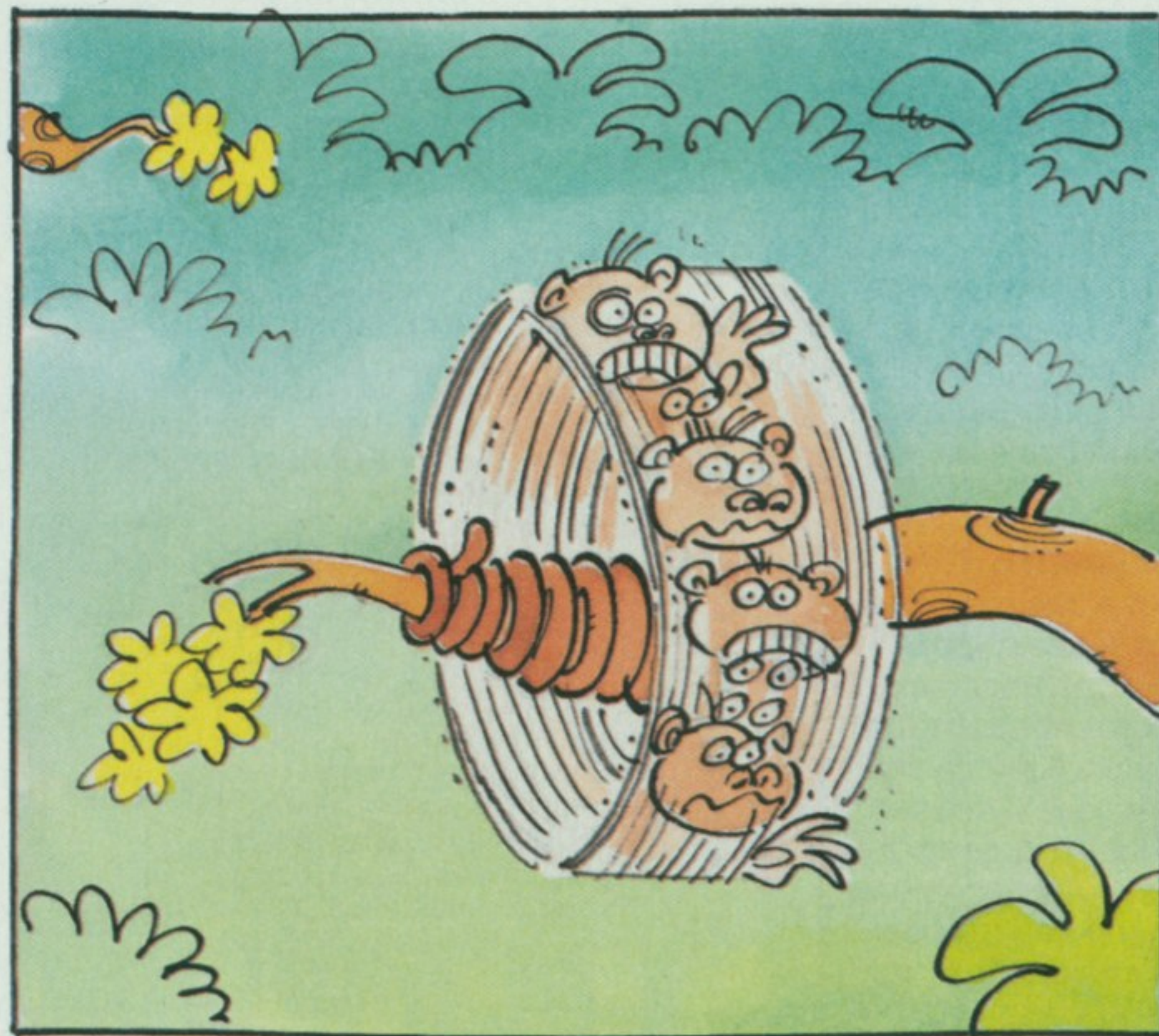
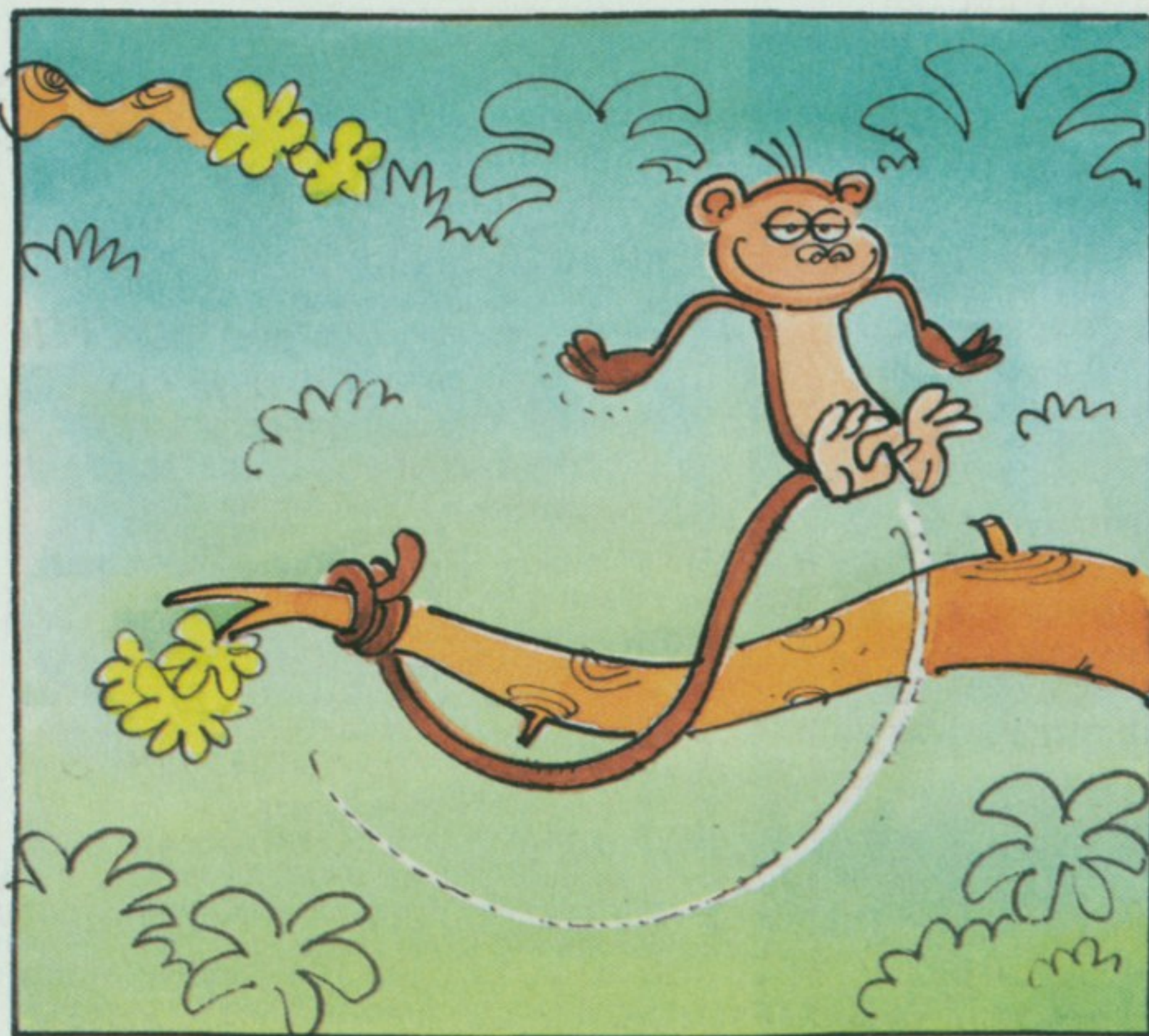
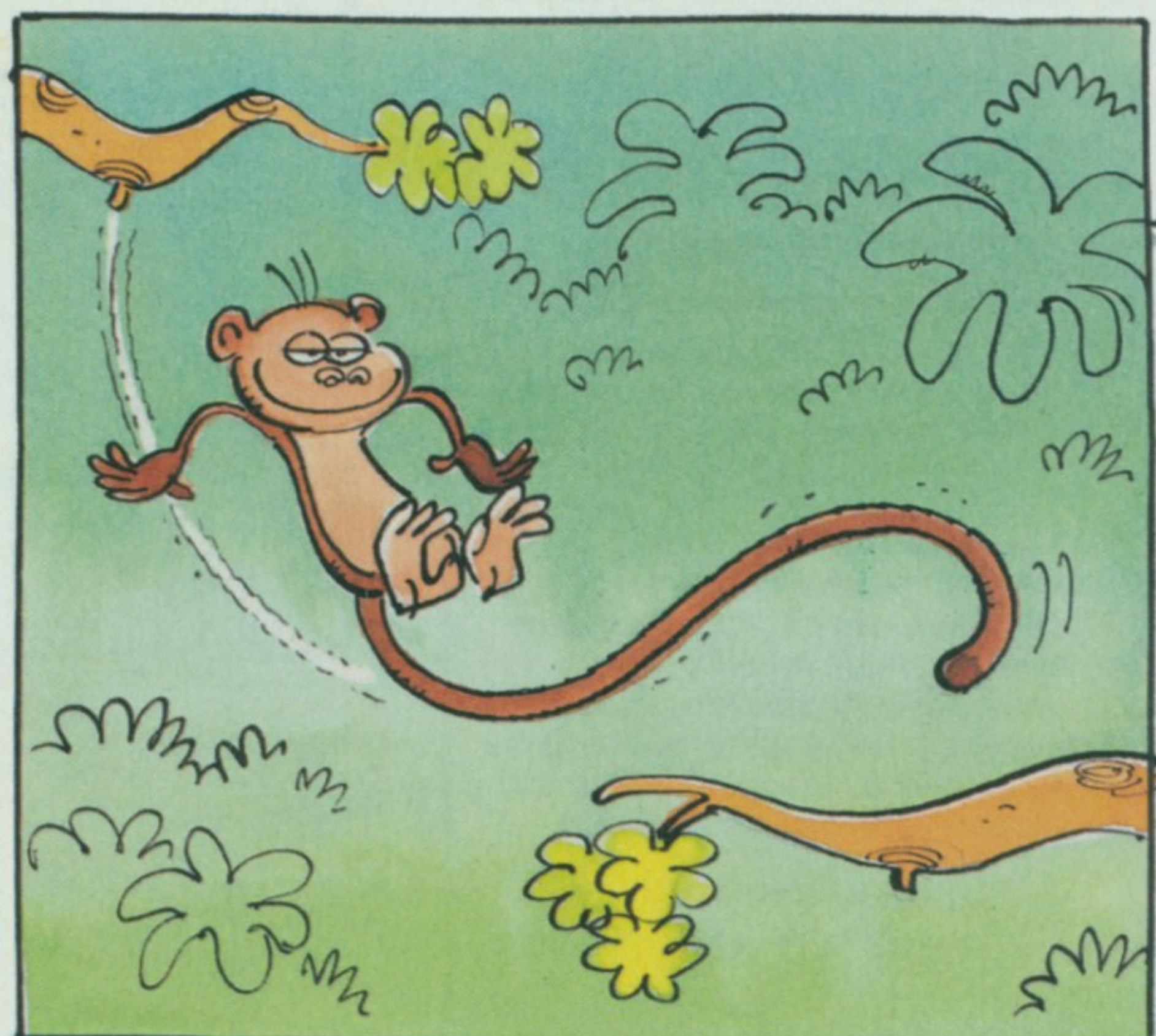
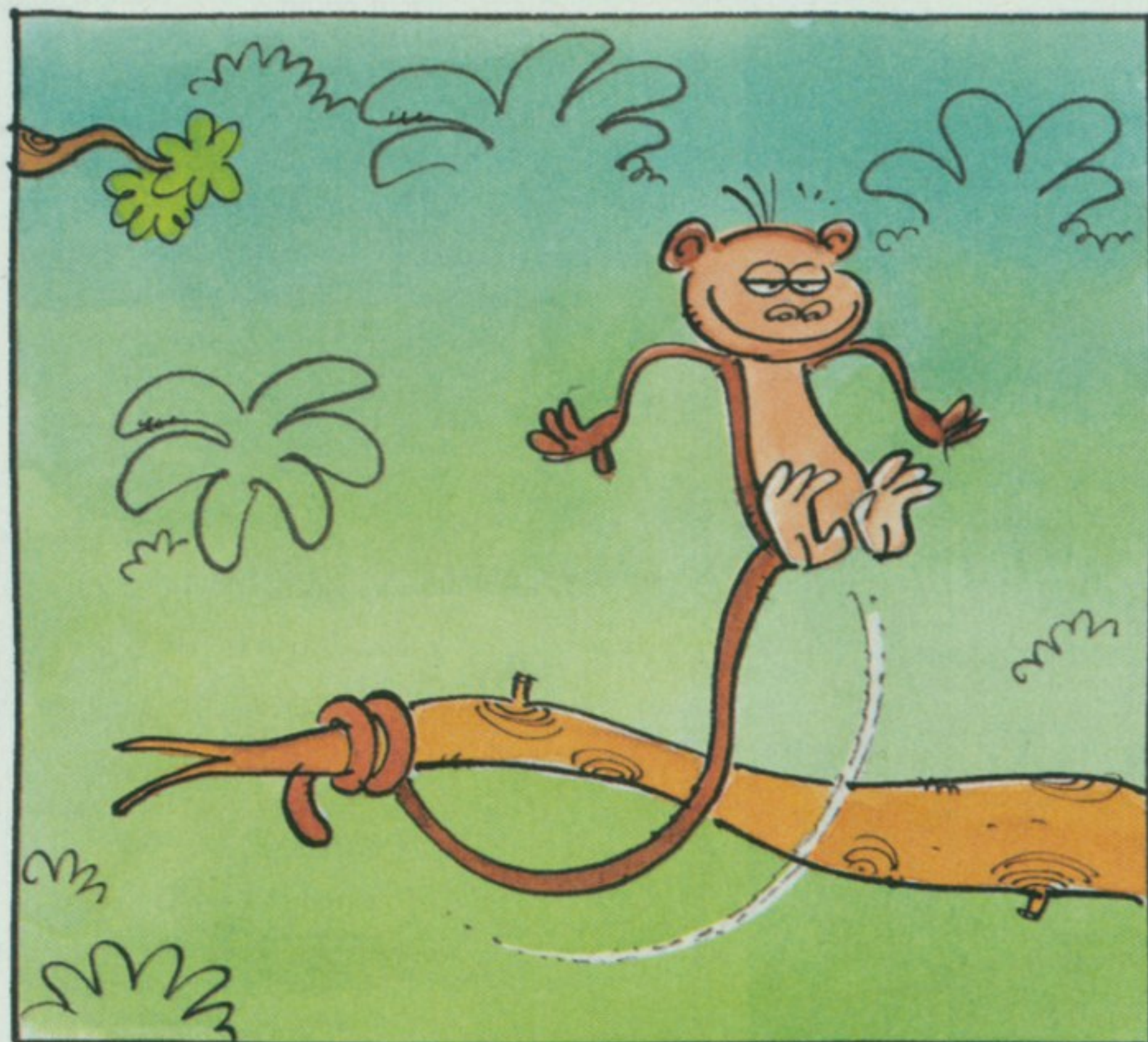
Обраћам вам се у нади да ћете ми помоћи. Наиме, мог друга и мене веома занима географија и, да бисмо што више научили о далеким пределима, један другом постављамо задатке. Али, задатак који сам овог пута добио причињава ми муке. Треба да набројим бар пет држава које имају истоимени главни град, а мени су познате само три.

ЗОРАН
из Инђије

„ПРАШУМСКИ ГЛАСНИК“

ЦРТА И ПИШЕ
РОБЕРТО ТОТАРО

© SAF, 2007

РЕКЛИ

СУО @ РЦУ

РЕЧИ КОЈЕ ДОЛАЗЕ
ИЗ ЧИСТОГ СРЦА
НИКАДА НИСУ
УЗАЛУДНЕ.

Махатма Ганди
индијски мислилац, државник
и политички вођа
(1869–1948)

У ЖИВОТУ ПОСТОЈЕ ДВЕ
ТРАГЕДИЈЕ: ДА ИЗГУБИШ
ОНО ЗА ЧИМ ВАПИ ТВОЈЕ
СРЦЕ И ДА ТО ДОБИЈЕШ.

Џорџ Бернард Шо
британски књижевник
(1856–1950)

НЕ ЗАНИМА МЕ ДА
ЖИВИМ У СРЦИМА
АМЕРИКАНАЦА. ВИШЕ
ВОЛИМ ДА ЖИВИМ
У СВОМ СТАНУ.

Вуди Ален
амерички књижевник, редитељ
и глумац
(рођен 1935)

УЗВРАЋЕНА ЉУБАВ
УГОДНА ЈЕ ЗАБАВА,
А НЕСРЕЋНА ЉУБАВ ЈЕ
ПОКВАРЕНИ ЗУБ У СРЦУ.

Ђоакино Росини
италијански композитор
(1792–1868)

НИ У УСТИМА
ЗМИЈЕ, НИ У
ПЧЕЛИЊОЈ ЖАОЦИ
НЕМА ТОЛИКО
ОТРОВА КОЛИКО
МОЖЕ ДА СЕ
САКРИЈЕ У ЉУДСКОМ
СРЦУ.

Источњачка
изрека

КУЋА ЈЕ
ТАМО ГДЕ ТИ ЈЕ СРЦЕ.

Плиније Старији
римски писац
(23–79)

КАД СРЕТНЕШ
НЕКОГ ЧОВЕКА,
О ЊЕМУ СУДИШ
ПРЕМА ОДЕЛУ.
КАДА СЕ ОД ЊЕГА
РАСТАЈЕШ, СУДИШ
О ЊЕМУ ПРЕМА
ТОМЕ КАКВО
МУ ЈЕ СРЦЕ.

Руска
изрека

СВАКО ВИДИ
ОНО ШТО НОСИ
У СВОМ СРЦУ.

Јохан Волфганг фон Гете
немачки песник, драмски
писац и научник
(1749–1832)

НАШЕ САЗНАЊЕ
ПОСТАЋЕ ЈАСНО
КАДА ЗАВИРИМО
У СОПСТВЕНО СРЦЕ.
КО ГЛЕДА НАПОЉЕ,
ТАЈ САЊА. КО ГЛЕДА
УНУТРА, ОТВАРА ОЧИ.

Карл Густав Јунг
швајцарски психијатар,
психоаналитичар
(1875–1961)

МИСЛИ СЕ ЗГРУШАВАЈУ У СРЦУ
УКОЛИКО ИХ НЕ ИЗРАЗИМО.

Лоренс Дарел
британски новинар, писац и дипломата
(1912–1990)

КАД ИМАШ СРЦЕ,
НЕ МОЖЕШ ДА
ИМАШ ГАЂЕ.

Бранислав Нушић
српски драмски
писац, есејиста и
сатиричар
(1864–1938)

НЕВИНО СРЦЕ
ЈАЧЕ ЈЕ ОД СВИХ
СИЛА.

Виктор Иго
француски књижевник
(1802–1885)

НЕ ЈЕДИ
СОПСТВЕНО
СРЦЕ.

Питагора
грчки математичар
и филозоф
(572–490 пре н. е.)

ПРАВИМ
БОГАТАШЕМ
МОЖЕ СЕ
СМАТРАТИ
САМО ОНАЈ
КО ПОСЕДУЈЕ СРЦЕ
ВОЉЕНЕ ОСОБЕ.

Грета Гарбо
америчка филмска глумица
шведског порекла
(1905–1990)

ОНО ШТО ЈЕ У СРЦУ
ТРЕЗНОГ, ТО ЈЕ НА
ЈЕЗИКУ ПИЈАНОГ.

Плутарх
грчки писац
(46–120)

САМО СЕ СРЦЕМ
МОЖЕ ВИДЕТИ
НА ПРАВИ НАЧИН
– СУШТИНА
ЈЕ ОЧИМА
НЕВИДЉИВА.

Антоан де Сент-Егзипери
француски писац
и авијатичар
(1900–1944)

НЕ ПОСТОЈИ ТАКО СНАЖАН
ИНСТИНКТ КОЈИ СЕ МОЖЕ
МЕРИТИ СА СРЦЕМ.

Лорд Џорџ Гордон Бајрон
енглески песник
(1788–1824)

BY JIM DAVIS

ГАРФИЛД GARFIELD